

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра документальних комунікацій і бібліотечної справи

Г. М. Швецова-Водка
М. С. Костенко

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО

Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Київ, 2021

УДК 002 (073)
ББК 73.0+76.11 р30
Ш 35

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Рецензенти:

Бездрабко Валентина Василівна, завідувачка кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, доктор іст. наук, професор;

Промська Олександра Леонідівна, заступник директора з наукової роботи та автоматизації КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» РОР, канд. іст. наук.

Ш 35 Швецова-Водка Г. М. Документознавство : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т ; Швецова-Водка Г. М., Костенко М. С. — Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. — 140 с.

ISBN 978-617-8052-34-8

Навчально-методичний посібник містить навчальну програму курсу, завдання для самостійної роботи студентів, плани практичних і семінарських занять, контрольні питання до заліку та екзамену, тестові завдання і додаткові навчально-методичні матеріали. Навчальна програма курсу «Документознавство» визначає зміст цієї дисципліни та послідовність вивчення окремих тем. Курс складається з трьох модулів: «Визначення документа», «Типологія документа» і «Документознавство як наука». Курс спрямований на формування у студентів знань щодо сутності та типології документа, генезису, еволюції і сучасного стану науки про документ.

Навчально-методичний посібник призначається здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа на допомогу у самостійній роботі з оволодіння курсом загального документознавства. Посібник може бути використаний також викладачами цієї дисципліни з метою досягнення єдності у підходах до її викладання.

ISBN 978-617-8052-34-8

УДК 002 (073)

- © Швецова-Водка Галина Миколаївна, 2021
- © Костенко Марина Степанівна, 2021
- © Рівненський державний гуманітарний університет, 2021
- © Видавничий дім «Кондор», 2021

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Документознавство» належить до обов'язкових навчальних компонентів циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Документознавство та інформаційна діяльність» з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Курс «Документознавство» виконує роль теоретичного вступу до багатьох документознавчих дисциплін з практичною спрямованістю, зокрема, таких, як «Діловодство», «Лінгвістичні основи документознавства», «Документне фондознавство» та інших. Розуміння сутності документа, його видів, можливостей створення та використання документів у процесах інформаційної діяльності є важливим також для інших дисциплін, що забезпечують оволодіння кваліфікацією «бакалавр з інформаційної, бібліотечної та архівної справи за спеціалізацією «Документознавство та інформаційна діяльність».

При вивченні навчальної дисципліни «Документознавство» перед студентом стоїть завдання оволодіння теорією, що сприяє формуванню, підтримці та використанню інформаційних ресурсів установ, бібліотек та архівів; забезпеченню доступу до інформації та знань у будь-яких форматах.

Мета навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи

У процесі вивчення дисципліни «Документознавство» здобувач вищої освіти має набути такі компетентності:

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Навички використання інформаційних і комунікативних технологій.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність працювати в команді.

Фахові:

- Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах.
- Здатність використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту та носіїв.
- Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань.
- Здатність аналізувати закономірності розвитку документно-інформаційних потоків та масивів як штучно створеної підсистеми соціальних комунікацій.
- Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.
- Здатність опановувати та застосовувати технології системного аналізу інформаційної діяльності

Дисципліна «Документознавство» за навчальним планом Рівненського державного гуманітарного університету має загальний обсяг 270 годин, у тому числі: 36 годин лекційних та 36 годин практичних (у тому числі семінарських) занять. На самостійну роботу студента відведено 198 годин, тобто понад 73 % обсягу курсу. Такий підхід відповідає загальній тенденції розвитку вищої освіти і вимагає особливої уваги до навчально-методичного забезпечення дисципліни, що викладається.

Навчально-методичний посібник «Документознавство» містить методичні вказівки і рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з метою розвитку і виховання особистості. Виконанню цих завдань слугують навчальна програма дисципліни, пояснювальна записка до неї, перелік тем і завдань для самостійного опрацювання та індивідуального виконання, перелік видів роботи (семінарських і практичних занять) з планами їх проведення та переліком літератури для самостійного опрацювання тем.

У списках літератури, рекомендованої студентам для вивчення, перевага надається виданням і публікаціям, що мають електронні версії, представлені в Інтернеті. Досвід роботи в умовах карантину

і дистанційного навчання показав, що дуже важливо вказати студентам саме на авторські роботи, представлені в Інтернеті, що дає можливість свідомого опанування теоретичними питаннями, критичного підходу до висловлюваних положень та участі в дискусіях. Варто зазначити, що на даний час все більше періодичних та продовжуваних видань підтримують політику відкритого доступу до власної поліграфічної продукції, забезпечуючи представлення її електронної версії в Інтернеті. Вільному доступу сприяють також електронні колекції бібліотек — повнотекстові бази даних. Для полегшення пошуку та використання електронних ресурсів бібліографічні описи документів у «Списку літератури до курсу», як правило, містять відомості як про оригінальні публікації, так і про їх електронні версії.

Бібліографічний опис документів здійснено відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічні посилання: загальні положення та правила складання». Розташування бібліографічних описів у списках літератури до курсу та до семінарських занять додержується принципів «від загального до часткового» та «за логікою змісту».

Літературу до виконання самостійної роботи студент може обрати сам із загального списку літератури до курсу. Вважаємо недоцільною зайву деталізацію рекомендованої літератури, коли подається не тільки опис публікації в цілому, але й конкретні сторінки, де висвітлюється певне питання. Інформаційна культура сучасного студента дозволяє йому самостійно обирати джерело та шлях пошуку потрібної літератури і орієнтуватися в її змісті.

1. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО»

1.1. Пояснювальна записка

Курс «Документознавство» повинен сформувати знання щодо генезису, еволюції і сучасного стану науки про документ; дати теоретико-методологічні засади визначення документа та його типології, охарактеризувати сучасні погляди щодо змісту науки документознавства, його місця серед інших наукових дисциплін та перспектив розвитку. Вивчення теоретичних дискусійних питань пов'язується із самостійною роботою студента щодо аналізу різних визначень документа, його функцій та властивостей, класифікації документів, об'єкта, предмета і структури документознавства, його місця в системі наук, використання термінології документознавства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Документознавство» є документ як основа інформаційних бібліотечних та архівних ресурсів,

Структура навчальної дисципліни побудована з урахуванням досвіду викладання цієї дисципліни та концепцій різних авторів. Передусім вважаємо найбільш доцільною структуру курсу, представлену у підручнику Н. М. Кушнарєнко¹: розділ 1 «Теоретичні основи документознавства» та розділ 2 «Характеристика окремих видів і типів документів». Розділ 3 у цьому підручнику — «Документи на новітніх носіях інформації» — доповнює попередній характеристикою матеріальної складової окремих видів документів. Проте розгляд загальних питань документології вважаємо завданням іншого навчального курсу.

Опубліковані робочі програми різних авторів свідчать про те, що вони також дотримуються аналогічної структури курсу.

У навчальному посібнику Г. М. Швецової-Водки «Документознавство» (наступне, перероблене видання має назву «Загальна теорія

¹ Кушнарєнко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века).

документа і книги»¹) докладно викладено розділи «Основи теорії документа» і «Книга як вид документа», а характеристика окремих видів документів відсутня, що обмежує зміст посібника. Найбільш відповідає завданням курсу «Документознавство» навчальний посібник Ю. І. Палехи та Н. О. Леміш «Загальне документознавство»², у якому подано як теоретичні засади документознавства, так і характеристику окремих видів документів. Однак послідовність викладення змісту в цьому посібнику (винесення на перше місце характеристики документознавства як науки перед тим, як розглянуто визначення та типологію документа) на наш погляд, не враховує принципу «від простого до складного».

Аналогічний підхід бачимо також у робочих програмах інших авторів, але не можемо з цим погодитись. Пропонований нами курс «Документознавство» починається з визначення документа як головного об'єкта наукової дисципліни «Документознавство». Загалом курс складається з трьох змістових модулів: «Визначення документа», «Типологія документа», «Документознавство як наука», які мають поступово знайомити студентів зі змістом курсу.

1.2. Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Визначення документа

Тема 1. Поняття «документ»: історичний розвиток його значень

Емпіричні уявлення про документ. Документ як матеріальний об'єкт, носій інформації та передавач знань у суспільстві. Визначення документа 60-х — 70-х років ХХ століття. Соціальна або нооінформація як зміст документа.

Різні значення поняття «документ». Обсяг поняття «документ» у різних його значеннях: від Документа І до Документа VIII. Документ

¹ Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта ХХІ століття).

² Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с.

IV і поняття «запис інформації». Співвідношення різних значень поняття «документ». Дихотомічний поділ обсягу поняття «документ». Відображення обсягу поняття «документ» в його дефініціях.

Походження терміна «документ» і розвиток його значень. Дослідження походження терміна «документ» Анджея Сускі, Гельмута Арнтца, М. А. Комарова. Значення поняття «документ» у XIX ст. Роль Поля Отле та Анрі Лафонтена у формуванні широкого значення поняття «документ». Послідовники ідей П. Отле щодо визначення документа.

Самостійна робота № 1. Історичний розвиток значень поняття «документ».

Семінар № 1. Історичний розвиток значень поняття «документ».

Тема 2. Функціональна сутність поняття «документ»

Теорія документа як засобу передачі інформації.

Поняття «інформація» з погляду теорії інформаційної комунікації. Структура інформаційно-комунікаційної системи. «Комунікаційно-інформаційний підхід» до визначення інформації. Витоки теорії комунікації та теорії інформації. Праці Клода Шеннона і Норберта Вінера. Загальна схема інформаційно-комунікаційної системи. Інформація як «те, що передається в процесі комунікації».

Структура процесу соціальної комунікації. Поняття соціальної комунікації. Головні елементи соціальної комунікації: *комунікант*, *реципієнт* і *канал* комунікації. Найпростіша схема соціальної комунікації.

Поняття «соціальної інформації». Співвідношення інформації та знання. Соціальна інформація як відомості, призначені для передачі в процесі соціальної комунікації. Інформація як знання, що розглядається в аспекті комунікації,

Функціональне визначення поняття «документ». Документ як єдність інформації (повідомлення) та матеріального носія, яка використовується в соціальному комунікаційно-інформаційному процесі як канал передачі інформації. Поняття семантичної інформації.

Самостійна робота № 2. Функціональна сутність поняття «документ».

Семінар № 2. Теоретичне визначення поняття «документ».

Тема 3. Визначення Документа IV

Визначення документа в стандартах і словниках з діловодства та архівної справи. Визначення документа у першому термінологічному стандарті з діловодства та архівної справи — ГОСТі 16487-70, його критика. Визначення документа у другій редакції того ж стандарту (1983 р.) та Державному стандарті України ДСТУ 2732-94 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення». Дефініція документа в ГОСТі Р 51141-98 та наступній редакції цього ГОСТу Р 7.0.8-2013. Визначення документа у термінологічному словнику «Архівістика» (Київ, 1998) і наступній редакції державного стандарту України ДСТУ 2732:2004 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять».

Визначення документа в інформатиці (у різних сферах інформаційної діяльності). Документ IV як «записана інформація». Визначення документа в «Глумачному словнику з основ інформаційної діяльності» (1995 р.), «Термінологічному словнику з бібліотечної справи та суміжних галузей знання» (1995 р.), міжнародному стандарті ISO 5127 «Документація та інформація. Словник», ДСТУ 2392-94 «Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення». Трактування «запису інформації» у визначенні документа. Визначення документа Є. О. Плешкевичем як «інформаційного повідомлення, зафіксованого на матеріальному носіїві і включеного в інформаційно-документаційну систему».

Визначення документа в бібліотекознавстві. Документ як об'єкт бібліотечної справи. Розробка дефініції документа Ю. М. Столяровим. Поняття «відносності» і профільності документа. Уточнення дефініції документа як об'єкта бібліотечної справи С. Г. Кулешовим, Є. О. Плешкевичем.

Самостійна робота № 3. Визначення Документа IV.

Тема 4. Функції, властивості та ознаки документа

Поняття «функції документа». Головна (сутнісна) функція документа та похідні від неї. Значення поняття «функція» для суспільного явища: «обов'язок, коло діяльності, призначення, роль».

Поліфункціональність документа. Поділ функцій документа на головні і похідні, загальні і спеціальні, конкретні. Соціально-комунікаційно-інформаційна функція як головна, сутнісна функція будь-якого документа. Загальні функції, обумовлені матеріальною формою документа: 1) фіксування (закріплення) інформації на матеріальному носії, відчуженому від людини; 2) збереження інформації, тобто передавання її в часі.

Інші загальні функції документа. Функції, обумовлені призначенням комунікації: пізнавальна, свідчення, меморіальна, культурна, управлінська. Їх різновиди: правова або юридична функція, функція історичного джерела (джерельна або історична), рекреативна, гедоністична, виховна, ідеологічна.

Поняття спеціальних та конкретних функцій документів. Спеціальна функція документа як функція, що є головною для того чи іншого виду документа. Співвідношення загальних і спеціальних функцій. Конкретні функції окремих груп (видів і жанрів) документів.

Властивості документа: знаковість; семантичність; відображення (втілення) розумової діяльності людини; відображення об'єктивної дійсності; дискретність; безперервність; збереження як змісту, так і матеріальної форми документа при його «споживанні»; можливість охарактеризувати будь-який документ за формулою: «хто, що, яким каналом, кому, з яким ефектом повідомляє»; діяльнісний характер. Зв'язок знаковості та семантичності. Роль слова, або вербальної інформації, у створенні документа.

Ознаки документа. Ознака як «показник, прикмета, знак, за якими можна впізнати, визначити щось». Головні ознаки документа: наявність соціальної інформації; фіксованість інформації; призначеність документа для передавання інформації як головна його функція. Похідні ознаки: речовинність (субстанціальність); семіотичний (знаковий) і семантичний характер. Додаткові ознаки до кожного з восьми значень поняття «документ».

Самостійна робота № 4. Функції, властивості та ознаки документа.

Семінар № 3. Функції, властивості та ознаки документа.

Тема 5. Інформаційна складова документа

Поняття «інформація документа». Документ як інформаційний об'єкт. Поняття «документальна інформація», «документна інформація», «інформація документа», «інформація в документі».

Концепція соціальної інформації. Підходи до визначення поняття «інформація». Атрибутивна та функціонально-кібернетична концепції інформації. Соціальна інформація як один із різновидів інформації, що виокремлюються за сферою виникнення або за типом відображувальних процесів, що відповідають рівням організації матерії. Функціонально-кібернетична (або кібернетико-семіотична) концепція. Концепція соціальної інформації як об'єкта теорії, яка вивчає інформаційні процеси в суспільстві.

Структура і властивості соціальної інформації. Змістова структура соціальної інформації: концепції, методи і факти. Формальна структура соціальної інформації як сукупності знаків. Властивості соціальної інформації: осмисленість; невідривність від матеріального носія; знаковий (семіотичний) характер; семантичний характер; відносна незалежність плану змісту від плану вираження; цілеспрямованість; цінність; новизна; здатність до старіння; дискретність; безперервність; кумулятивність; здатність до розсіювання; повторюваність; здатність до зростання; здатність до багаторазового використання, збереження інформації при її передаванні та використанні; неадитивність; некомутативність; неасоціативність.

Вимоги до соціальної інформації. Задоволення інформаційних потреб споживача інформації як основна вимога до функціонування інформації в суспільстві. Якісні характеристики інформації: достовірність або вірогідність, істинність; об'єктивність; своєчасність, оперативність; релевантність; пертинентність; актуальність; оригінальність; новизна. Кількісні характеристики інформації: повнота; точність; достатність; доступність для опанування з погляду психофізіологічних можливостей людини. Ціннісні характеристики інформації: цінність; вартість; корисність.

Класифікація соціальної інформації (її види). Класифікація соціальної інформації за характеристиками джерела інформації; за характеристиками каналу передачі інформації; за характеристиками повідомлення; за характеристиками споживача інформації; за ознаками,

що характеризують сприйняття інформації споживачем та її оцінку. Поділ інформації на масову та спеціальну за обсягом аудиторії, на яку розрахована інформація. Поділ на економічну, наукову, технологічну, правову, управлінську, політичну, публіцистичну, соціально-демографічну, художню (естетичну), релігійну, спортивну, побутову та особову інформацію за об'єктом відображення.

Самостійна робота № 5. Інформаційна складова документа.

Семинар № 4. Інформаційна складова документа.

Тема 6. Знакова та матеріальна складові Документа IV

Знакова складова Документа IV. Запис інформації як відмінна риса знакової складової Документа IV. Способи запису інформації: ручний, або рукотворний; механічний; магнітний; оптичний; магніто-оптичний. Письмо як знакова система фіксування мови. Основні типи письма: ідеографічне; словесно-складове (ідеографічно-ребусне або ієрогліфічне); силабічне; буквено-звукове (фонетичне). Нотне письмо як друга знакова система. Образотворча та картографічна знакові системи. Письмо шрифтом Брайля. Фонозапис або аудіозапис. Оптичний запис. Форма (мірність) запису інформації. Одновимірний, двовимірний (площинний) та тривимірний (об'ємний) запис.

Речовинна (фізична) основа Документа IV. Носій інформації для Документа IV як матеріальний (речовинний, субстанціальний) об'єкт. Історичні зміни речовинної (фізичної) основи документа.

Форма (конструкція) носія інформації у Документа IV. Зв'язок форми (конструкції) носія інформації з властивостями речовини, з якої складається матеріальна основа документа, та способами запису інформації. Форми аркуша, картки, кодексу (книжкового блоку). Стрічки і диски. Флешка (USB-флеш-накопичувач). Картка пам'яті (флеш-карта).

Структура документа. Наявність певних частин, способів їх взаємозв'язку. Зовнішня і внутрішня структури документа. Реквізити для офіційних документів, вихідні відомості для видань. Технічні характеристики технотронних документів.

Самостійна робота № 6. Знакова та матеріальна складові Документа IV.

Семинар № 5. Знакова та матеріальна складові Документа IV.

Змістовий модуль 2. Типологія документа

Тема 7. Основні поняття типології документа

Завдання типології документа. Типологія документа як розділ наукового знання, який визначає типи, види та інші типологічні підрозділи чи різновиди документів. Предмет типології документа як порівняльний аналіз різних категорій документа. Поняття типологічної класифікації документів, її відмінність від семантичної класифікації.

Методи визначення видів документа: класифікація, систематизація, типологізація. Різні способи групування як методи типологічного пізнання документа. Класифікація як логічна процедура, особливий випадок застосування поділу обсягу поняття. Систематизація як метод наукового пізнання, який повинен виявити взаємозв'язки та залежності між окремими підрозділами системи. Типологізація як метод групування, у якому встановлюються певні типи, що відрізняються комплексом ознак. Типізація як процес розподілу документів за задалегідь визначеними підрозділами схеми типологічної класифікації.

Основні категорії типологічного пізнання документа (вид, тип, жанр). Вид як будь-який підрозділ класифікації, у якій встановлюються родо-видові відношення між сукупністю класифікованих явищ і певним підрозділом класифікації. Тип як підрозділ, що відрізняється не однією ознакою, а певною їх сукупністю. Жанр як категорія типологічного пізнання документа, яка позначає такі види документів (або творів), що відрізняються один від одного переважно внутрішньою формою.

Співвідношення понять «документ», «книга», «видання», «твір друку», «література», «публікація». Залежність значення поняття «документ» від контексту його використання. *Книга* як історично розвинута форма закріплення й передавання в часі та просторі соціальної інформації у вигляді текстового, зображувального, картографічного, нотного чи іншого документа. *Твір* як результат (продукт) діяльності в будь-якому виді духовної творчості, що має самостійне значення і виражений в об'єктивній формі за допомогою певної знакової системи. *Твір друку* як результат друкування. *Літературний твір* як різновид творів, що відрізняється словесним способом вираження. *Література*

як сукупність літературних (словесних) творів, що мають не вузько-особисте, а суспільне значення. *Видання* як твір (документ), що містить інформацію, призначену для поширення, пройшов редакційно-видавниче опрацювання, відтворений друкуванням, тисненням або виготовлений електронним записом на будь-якому носіїві. *Публікація* як документ, опублікований у вигляді окремого видання чи його частини. Особливості електронних публікацій. *Документація* як сукупність неопублікованих документів, об'єднаних за певною ознакою.

Самостійна робота № 7. Основні поняття типології документа.

Семінар № 6. Співвідношення понять «документ» і «книга».

Тема 8. Класифікація Документа IV

Завдання класифікування документів. Особливості практичної (емпіричної) і теоретичної класифікації документів. Поняття фасетно-блочної класифікації.

Класифікація Документа IV за ознаками, що характеризують знакову систему запису інформації.

Види документа за способом запису інформації: 1) *рукотворний (рукописний)*; 2) *механічний*: надрукований, машинописний, принтерний, ротапінтний, друкований (поліграфічний), створений іншими способами друкування, фонозапис на грамплатівках, перфорований; 3) *технотронний*: магнітний, оптичний, магнітооптичний, напівпровідниковий; 4) *комбінований*.

Види документа за характером знакових засобів передачі інформації: *символічний (ідеографічний)*, *іконічний*: образотворчий, аудіальний, аудіовізуальний; *синкретичний*.

Види документа за належністю знаків запису до певних знакових систем: *текстовий (писемний, літературний)*: ієрогліфічний, буквенний, брайлевський, іншої знакової системи; *нетекстовий*: нотний, зображальний (образотворчий): образографічний, живописний, фотодокумент; картографічний; *технічно-кодований*: фонодокумент, кінодокумент, відеодокумент, мультимедійний; *комплексний*.

Види документа за мовною системою, в якій втілено інформацію: *вербальний (словесний)*: вербально-писемний (літературний); вербально-усний; *музичний*: музичний звуковідтворювальний, нотний; *зобража-*

льний: зображальний статичний, зображальний динамічний; *картографічний; матричний; комбінований*.

Види документа за формою (мірністю) запису інформації: одновимірний (лінійний), двовимірний (площинний), тривимірний (об'ємний), комбінований.

Види документа за призначенням до сприйняття інформації: *людиносприйманий*: безпосередньо сприйманий, опосередковано сприйманий; *машиносприйманий, людино-машиносприйманий*.

Види документа за каналом сприйняття інформації людиною: візуальний, тактильний, аудіальний, аудіовізуальний, органолептичний, комбінований, недоступний для сприйняття інформації людиною.

Види документа за способом декодування інформації людиною: призначений для читання, призначений для роздивлення, призначений для слухання, призначений для комплексного відтворення інформації.

Класифікація Документа IV за ознаками, що характеризують матеріальний носій документа. Види документа за матеріальною основою носія інформації: *документ із штучною матеріальною основою: паперовий, полімерний плівковий* (прозора-плівковий, непрозорий плівковий (магнітострічковий), *полімерний пластинковий; документ із природною матеріальною основою; комбінований (синкретичний)*.

Види документа за конструктивною формою носія інформації: аркушевий, картковий, блочний, стрічковий, дисковий, нетрадиційної форми (флешка, книжка-іграшка), комбінований, комплектний.

Види документа за зовнішньою структурою документа (кількістю носіїв): одностомний, багатостомний, частина носія інформації.

Види документа за внутрішньою структурою документа (кількістю творів): монодокумент, полідокумент, частина моно- або полідокумента.

Класифікація документа за його інформаційною складовою.

Види документа за сферою виникнення інформації та об'єктом відображення: управлінський, політичний, науковий (документальні джерела наукової інформації), технічний, художній (документальні джерела естетичної інформації), релігійний, економічний (комерційний, технологічний), побутовий, дозвіллевий, спортивний, особовий.

Види документа за рівнем узагальнення інформації: первинний, вторинний, третинний. Критичний аналіз поняття «інформаційний документ».

Класифікація Документа IV за обставинами побутування документа у зовнішньому середовищі.

Види документа за обсягом аудиторії, на яку розрахований документ: *неопублікований*: не призначений для публікування, документ з особливим способом публікування, документ оприлюднений; *опублікований*: видання, депонований, препринт.

Види документа за часом появи у зовнішньому середовищі: *одичний* (чорновий, чистовий); *тиражований*.

Види документа за правовим статусом: *оригінал, копія*: відпуск, дублікат, витяг, репродукований, сканований.

Види документа за ступенем достовірності: автентичний (справжній), фальсифікований (підроблений), контрафактний, плагіат.

Інші ознаки, за якими можна класифікувати всі документи.

Самостійна робота № 8. Класифікація Документа IV.

Семинар № 7. Класифікація Документа IV.

Практична робота № 1. Класифікація Документа IV.

Тема 9. Види видань

Поняття «вид видання» за ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» як «сукупність видань, об'єднаних за однією чи кількома суттєвими типологічними ознаками».

Класифікація всіх видань: ознаки класифікації та визначені види.

Види видань за способом виготовлення: *друковане і електронне*.

Види видань за знаковою природою інформації: *текстове, нотне, картографічне, образотворче і видання брайлевським шрифтом*.

Види видань за періодичністю: *неперіодичне і серіальне (періодичне та продовжуване)*.

Види видань за складом основного тексту: *моновидання і полівидання*.

Види видань за мовною ознакою: *оригінальне і перекладне; одномовне і багатомовне; видання з паралельним текстом і паралельне видання*.

Види видань за цільовим призначенням: *офіційне, суспільно-політичне, наукове, науково-популярне, популярне, виробничо-прак-*

тичне, навчальне, літературно-художнє, релігійне, довідкове, видання для дозвілля, рекламне.

Види видань за ступенем аналітико-синтетичного перероблення інформації: *інформаційне видання: бібліографічне, реферативне (експрес-інформація, інформаційний листок, реферативний журнал), оглядове видання, дайджест.*

Особлива класифікація друкованих видань. Види друкованих видань за матеріальною конструкцією: *блочне, або кодексне видання: книжкове і журнальне; аркушеве видання: плакат, буклет, карткове видання, газетне та газетно-журнальне видання; видання оригінальної конструкційної форми (книжка-іграшка); комбіноване видання; комплектне видання.*

Особлива класифікація неперіодичних видань. Види неперіодичних видань за характером інформації: офіційні видання: *нормативно-правові, нормативні і нормативно-інструктивні видання; наукові видання: монографія, автореферат дисертації, препринт, тези [доповідей; повідомлень], матеріали [конференції], [з'їзду], [симпозіуму], збірник наукових праць; виробничо-практичні видання: практичний poradnik, практичний посібник, методичні рекомендації, методичні настанови, методичний посібник, пам'ятка, паспорт (на виріб); навчальні видання: навчальна програма, підручник, навчальний посібник, навчально-методичний посібник, навчальний наочний посібник, хрестоматія, практикум, робочий зошит; довідкові видання: енциклопедія, енциклопедичний словник, мовний словник (лінгвістичний словник), довідник; довідкові або рекламні видання: каталог, путівник, прейскурант, проспект, афіша.*

Види неперіодичних видань за обсягом: *книга, брошура, листівка (або аркушієвка).*

Види неперіодичних видань за структурою: *однотомне видання (однотомник) і багатотомне видання (багатотомник); серія, підсерія і серійне видання.*

Види неперіодичних видань за повторністю випуску: *перше і повторне видання (перевидання стереотипне, доповнене, перероблене та виправлене видання, передрук). Репринтне видання та факсимільне видання. Нове видання.*

Види неперіодичних видань за складом основного тексту: *збірник (альманах, антологія), вибрані твори і зібрання творів. Поняття «академічне видання».*

Види неперіодичних видань за особливостями матеріальної складової: за форматом видання: *мініатюрне, малоформатне, середнє (портативне), велике (фоліант)*; класом художньо-поліграфічного виконання видання: *підвищеної якості (подарункові, ювілейні, сувенірні); у покращеному оформленні; у звичайному оформленні; у економічному оформленні*; за способом друку: *високого друку, офсетного друку, глибокого друку, трафаретного друку*.

Види періодичних видань. Основні види періодичних видань: *газета, журнал, періодичний збірник, бюлетень, календар, експрес-інформація*. Види періодичних видань за регулярністю виходу у світ: *щотижневі, щомісячні, щоквартальні, щорічні*. Види періодичних видань за місцем випуску та сферою розповсюдження: *місцеві, регіональні, загальнодержавні, закордонні*. Види газет за функціональним призначенням: *загальнополітична та спеціалізована*. Види журналів за цільовим призначенням: *суспільно-політичний, науковий, науково-популярний, популярний, виробничо-практичний, літературно-художній, релігійний, рекламний, реферативний*.

Самостійна робота № 9. Види видань.

Практична робота № 2. Види друкованих видань.

Тема 10. Типи та жанри літератури

Поняття «типи літератури». Типи літератури за віковою ознакою: *література для дорослих і дитяча література*. Типи літератури за мовною ознакою: *оригінальна та перекладна*. Типи літератури за соціальним призначенням: *політичні першоджерела; правові першоджерела; художня література; публіцистична література; масово-інформаційна література; мемуарна література; науково-дослідна література; науково-популярна література; навчальна література; виробнича література; рекламна література; науково-інформаційна література; довідкова література; літургійна (богослужбова) література; теологічна (богословська) література; релігійно-популярна література; розважальна література*.

Поняття «жанри літературних творів». Жанри художньої літератури: *прозові твори (оповідання, нарис, повість, новела, роман);*

поетичні твори (вірш, байка, поема); драматичні твори (п'єса, сценарій); фольклорні твори (казка, прислів'я, приказка, пісня) тощо.

Жанри політичних першоджерел: *статут партії* (громадської організації, об'єднання), *програма партії* (громадської організації, об'єднання), *заява (відозва)*, *доповідь (виступ) керівника (лідера) політичної організації*; *матеріали з'їзду, конгресу, конференції партії*; *пленумів, зборів, засідань центральних і місцевих органів партії (об'єднання)*; *резолуція (постанова) з'їзду, конгресу*.

Жанри правових першоджерел (нормативно-правових актів): *нормативно-правові* (закони, постанови, ухвали, статuti, розпорядження тощо); *нормативно-інструктивні* (накази, інструкції, правила, положення тощо); *нормативно-методичні* (методичні вказівки, методичні посібники, пам'ятки тощо).

Жанри публіцистичної літератури: *кореспонденція, публіцистична стаття, рецензія, коментар, інтерв'ю, бесіда, огляд, огляд преси, зарисовка, нарис, есе, фейлетон, памфлет, життєва історія, текст промови (довіді або виступу) на громадсько-політичному зібранні чи форумі, публіцистична монографія*.

Жанри масово-інформаційної літератури: *хроніка (хронікальна замітка), замітка, розширена інформація, репортаж, інтерв'ю, блиц-опитування, питання-відповідь, звіт, некролог*.

Жанри мемуарної літератури: *спогади (або власне мемуари), щоденник, записна книжка, листування (епістолярна література), записки, подорожні нотатки*.

Жанри науково-дослідної літератури: *звіт про науково-дослідну роботу (НДР) чи дослідно-конструкторську розробку (ДКР), тези наукової доповіді, наукова доповідь, опис винаходу, наукова стаття, дисертація, автореферат дисертації, наукова монографія, аналітичний (критичний) огляд, узагальнююча праця*.

Жанри науково-популярної літератури: *замітка (науково-популярне повідомлення), науково-популярна стаття, науково-художнє оповідання, науково-популярна монографія, науково-популярний довідник, науково-популярний нарис, науково-популярна енциклопедія, науково-популярний енциклопедичний словник, науково-популярний (рекомендаційний) бібліографічний посібник, практичні (корисні) поради для неспеціалістів, пам'ятка*.

Жанри навчальної літератури: *навчальний план, програма курсу, навчальний посібник, підручник, практикум, навчально-методичні рекомендації, навчально-методичний посібник, хрестоматія, навчальний довідник, друкована лекція (текст лекції), конспект лекцій.*

Жанри виробничої літератури: *практичний посібник, практичний poradnik для спеціалістів, виробничо-практична монографія, виклад передового досвіду (стаття, замітка, огляд, нарис), інструкція, правила, методичні рекомендації (розробки), виробничий довідник (довідник спеціаліста), практичні (корисні) поради для неспеціалістів, пам'ятка.*

Жанри рекламної літератури: *рекламне оголошення, проспект, програма заходу, фірмовий (промисловий) каталог; номенклатурний довідник, нарис рекламний, путівник, прейскурант (прайс, прайс-лист). прес-реліз.*

Жанри науково-інформаційної літератури: *замітка (науково-інформаційне повідомлення), інформаційний лист, бібліографічний опис, анотація, реферат, бібліографічний запис, реферативний огляд, рецензія, бібліографічна довідка, фактографічна довідка, бібліографічний список, бібліографічний покажчик, бібліографічний огляд, аналітичний огляд.*

Жанри довідкової літератури: *словник, довідник, енциклопедія, енциклопедичний словник, путівник, календар, бібліографічний посібник, словникова стаття, довідкова стаття, енциклопедична стаття.*

Типи та жанри релігійної (духовної) літератури. Релігійні першоджерела — літургійна (богослужбова) література: *канонічні твори (священні книги); богослужбова література; молитовна література.* Релігійно-публіцистична література: *творіння святих отців, проповіді, публіцистичні статті і т. ін.;* релігійно-популярна література: *оповідання, популярні статті, замітки,* теологічна (богословська) література: *релігійні трактати; навчальна і довідкова література.* Агіографічна література: *життя (життєписи) святих.*

Жанри розважальної літератури: *ігри, кросворди, сканворди, гороскопи, публікації текстів пісень, збірники пісень, репертуарні збірники; анекдоти, жарти, тости.*

Самостійна робота № 10. Типи та жанри літератури.

Практична робота № 3. Типи та жанри літератури.

Тема 11. Нетекстові документи

Образотворчі документи. Образотворчі документи як відтворення живописних, графічних, скульптурних творів мистецтва, спеціальних чи художніх фотографій та інших графічних робіт (креслень, діаграм, схем тощо). Види образотворчих видань за способом зображення: *фотовидання, альбоми та атласи креслень* (науково-технічні, архітектурні); *видання художньо-образного характеру*.

Види образотворчих видань за матеріальною конструкцією: *блочні* (альбоми з мистецтва, фотоальбоми, науково-технічні альбоми, видання неальбомного типу з образотворчого мистецтва); *аркушеві*: плакати, афіші, репродукції, естампи: *карткові* образотворчі видання: листівки, календарики, календарні стінки.

Види образотворчих видань за особливостями виготовлення друкарської форми: *естампи і репродуційовані* образотворчі видання.

Види образотворчих видань за функціональним призначенням: *нормативно-інструктивні, наукові, виробничо-практичні, навчальні, громадсько-політичні, науково-популярні і рекламні*.

Види образотворчих видань за комплексом ознак (методом типологізації): *плакат, художня репродукція, художня фотографія, естамп, художня листівка, альбом, прикладна графіка*.

Картографічні документи. Особливості картографічних творів: картографічна проекція, картографічна генералізація, картографічні умовні позначення, картографічне зображення, математична основа, легенда, допоміжне оснащення тощо. Види картографічних видань за структурою та матеріальною конструкцією: *карти, глобуси, атласи та серії карт*.

Види карт: *традиційна, фотокарта, карта на мікрофіші, карта-транспарант, блок-діаграма, рельєфна карта, цифрова карта*. Поділ карт за об'єктом відображення: *карти географічні, карти планет* чи інших небесних тіл і *карти астрономічні*. Поділ географічних карт на *загально-географічні* й *тематичні*. Класифікація тематичних карт: *карти природних явищ* чи фізико-географічні, *карти суспільних явищ* чи соціально-економічні.

Поділ за розміром зображеної на картах території: *карти світу* (тобто усієї поверхні Землі), *півкуль, суходолу, Світового океану*. Види карт за масштабом: *великомасштабні, середньомасштабні та дрібно-*

масштабні. Види географічних карт за призначенням: *науково-довідкові, навчальні, морські навігаційні, лоцманські річок, озер і каналів, аеронавігаційні, кадастрові, шляхові, оперативні, проектні, популяризаторські, туристичні*. Класифікація карт за іншими ознаками.

Види карт за способом користування: *настільні і настінні; карти, вміщені у книжках, часописах, газетах* тощо; за оформленням: *однокольорові і багатокольорові*; за способом виготовлення: *рукописні, друковані і електронні*.

Атлас як комплексний вид картографічного документа. Види атласів за змістом: *комплексний, галузевий*; територіальною ознакою: *атласи світу, окремих територій*; функційним і читацьким призначенням: *науковий, науково-популярний, спеціальний*; форматом: *крупний, середній, дрібний*.

Нотні документи. Нотні видання як ідеографічні документи. Нотне письмо як система графічних знаків, що використовують для запису музики. Особливості запису нот. Класифікація нотних видань за функціональним призначенням: *наукові, навчальні, концертні*. Види нотних видань за характером виконання музичних творів: *видання сценічних, інструментальних, вокально-хорових творів, змішані видання*.

Класифікація видань творів інструментальної музики: *видання творів для оркестру; видання камерних творів; видання творів для окремих інструментів: фортепіано (органу, клавесина), народних інструментів та інструментів симфонічного оркестру*.

Види видань вокально-хорових творів: *видання вокально-симфонічних творів (кантат, ораторій, вокально-симфонічних циклів); видання творів для хору чи голосу (народні, професійні, авторські, камерні, вокальні твори, естрадні і масові пісні)*.

Видання музичних творів за характером викладення чи запису: *партитури, оркестрові голоси, дирекціони, клавіри, запис голосу чи інструменту соло, запис творів для голосу із супроводом фортепіано (баяна, гітари)*.

Види нотних видань за структурою та матеріальною конструкцією.

Самостійна робота № 11. Нетекстові видання.

Семінар № 8. Нетекстові документи.

Тема 12. Кінофотофонодокументи

Загальна характеристика кінофотофонодокументів. Термін «кінофотофонодокумент (КФФД)» як узагальнювальний для понять «кінодокумент», «фото-» і «фонодокумент». Доповнення частинкою «відео»: кінофотофоновідеодокументи. КФФД як вид технотронних документів. Види КФФД за каналом сприйняття інформації: *візуальні, аудіальні, аудіовізуальні*. Види КФФД за способом документування: *кінодокументи (діа-, кіно-, відеофільми); фотодокументи (діапозитиви (слайди), фотографії); фонодокументи (грамплатівки, магнітні та оптичні фонограми)*. Види КФФД за матеріальною конструкцією: *бобіна, касета, дискета, компакт-диск, USB-флеш-накопичувач, флеш-карта*. Види КФФД за призначеністю до сприйняття: *людиносприймані, у тому числі безпосередньо сприймані (частина фотодокументів) і опосередковано сприймані (кінодокументи, фонодокументи)*.

Фотодокумент. Винайдення фотографії як способу технічного запису оптичного зображення об'єкта, заснованого на фотохімічному галогеносрібному процесі. Праці Жозефа Нісофора Ньєпса (1826 р.), Луї.-Жака Манде́ Дагера (1839 р.), Вільяма Генрі Фокса Тальбота (1835 р.). Перехід до цифрової фотографії наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Види фотодокументів: *фотографії, діапозитиви, слайди, негативи і позитиви*. За видом підкладки і матеріальною основою носія: *на гнучкій полімерній основі (фото- і кіноплівка), жорсткій (скляні пластинки, кераміка, дерево, метал, пластмаса) і паперовій основі (фотопапір)*. За кольором зображення: *чорно-білі і кольорові*. За призначенням: *художні, хронікально-документальні, науково-популярні, наукові фотодокументи*.

Кінодокумент. Особливості кінодокументування. Основні види кінодокументів: *діа-, кіно-, відеофільми; образотворчо-статичні (діафільми) та образотворчо-динамічні (кінофільми)*. Види діафільмів за жанрово-тематичною ознакою: *публіцистичні, історичні, літературні, науково-популярні тощо*. Види кінофільмів за цільовим призначенням: *художні (ігрові), документальні, науково-популярні, навчальні, мультиплікаційні*. Види кінофільмів за способом зйомки і проєкції: *німий (з відзнятим зображенням), звуковий (із записом зображення і звуку), чорно-білий, кольоровий, широкоформатний, панорамний, стереоскопічний, поліекранний тощо*.

Особливості відеодокументування. *Відеограма* як відеозапис на магнітній стрічці, магнітному диску, компакт-диску тощо будь-яких рухомих зображень із звуковим супроводом чи без нього. *Відеофонограма* як аудіовізуальний документ на стрічковому або дисковому носіїві, що містить інформацію, зафіксовану за допомогою відеозвукозапису. *Відеофільм* як різновид кінодокументів.

Фонодокумент. Способи фонодокументування: механічний, магнітний, фотографічний звукозапис. Розвиток технічних засобів відтворення звуку: фонограф, грамофон, магнітофон. Види фонодокументів за матеріальною конструкцією носія: *стрічкові* (у формі кіноплівки і магнітної стрічки) і *дискові* (у формі диску). Основні види фонодокументів: *фонограма, грамплатівка*. Види фонограм залежно від системи звукозапису: *фотографічні, магнітні і оптичні*; залежно від способу запису та форми носія: *магнітні фонограми на стрічці, магнітні відеофонограми в касеті, оптичні фонограми на диску*. Грамплатівка як механічна фонограма, отримана шляхом пресування, штампкування чи виливання. Види грамплатівок: монофонічні і стереофонічні. Використання фонодокументів на радіо, телебаченні, в побуті.

Самостійна робота № 12. Кінофотофонодокументи.

Семінар № 9. Кінофотофонодокументи.

Тема 13. Електронні документи

Загальна характеристика електронних документів. Електронний документ як технотронний документ, що створюється і «читається» за допомогою комп'ютера. Синонімічні назви електронних документів: машиночитані, машиночитні, машинозчитувані, машинозчитувальні, машинопрочитувані. Електронний документ як масив інформації, зафіксований на машинозчитувальному носії (Земсков О. І., Шрайберг Я. Л.). Візуальна форма подання електронного документа. Компоненти електронного документа: носій інформації; фізична форма як конфігурація електронних систем і структура електронних документів, відповідно до яких можливий технологічний доступ та прочитання документа; інтелектуальна форма як вид документа (текст, графіка, звук тощо) та його реквізити; відповідальні особи — автор, адресат, укладач документа, фондоутворювач; дія як діловий процес,

що документується; контекст, метадані як дані про технічні умови доступу до електронних документів.

Класифікація електронних документів. Види електронних документів залежно від способу їх розповсюдження: *зафіксовані на переносних, зйомних носіях, або статичні, автономні, «офлайнні»;* та *динамічні, чи онлайнні, що їх зберігають на будь-якому сервері чи окремому комп'ютері.* Види електронних документів за носієм інформації: *записи на магнітних стрічках, гнучких магнітних дисках, магнітооптичних дисках, оптичних дисках, інших носіях;* за інформаційною технологією: *автоматизовані інформаційні системи, банки і бази даних, інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи, текстові дані, комп'ютерні програми та програмні засоби;* залежно від комплектності: *лише файли на машинному носії, файли на машинному носії плюс документація на паперовому чи іншому носевії.* За обставинами побутування документа у зовнішньому середовищі: *документи опубліковані (призначені невизначеному конкретно адресату) та неопубліковані (призначені конкретно визначеному адресату і не мають офіційної реєстрації як опубліковані документи).*

Види електронних документів за технологією створення: *оцифровані традиційні документи; сучасні електронні документи; електронні документи, що є продуктами різних безпаперових технологій (електронна пошта, цифрові фотографії, електронні записні книжки, електронні газети тощо).* Поняття мультимедіа.

Електронне видання як вид документа. Визначення електронного видання в «ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості». Специфічні особливості електронних видань: багатомірність доступного знакового простору, можливість використання поряд з природною мовою інших знакових систем; наявність внутрішніх і зовнішніх зв'язків та автоматична їх підтримка; можливість встановлення динамічних зв'язків між творами; комп'ютерна підтримка читача. Складові елементи електронного видання: тексти, ілюстративний матеріал, звуковий супровід, анімація і відео, формати електронних видань. Гіпертекстові фрагменти текстів. Формати: HTML, PDF.

Класифікація електронних видань. Ознаки поділу електронних видань на види: за наявністю друкованого еквівалента; за природою основної інформації; за цільовим призначенням; за технологією ви-

користовування; за характером взаємодії користувача і електронного видання; за періодичністю; за структурою. Особливі види електронних видань: за наявністю друкованого еквівалента: *електронний аналог (копія, версія) друкованого видання і самостійне електронне видання (електронне видання, що не має друкованого аналога)*; за знаковою природою основної інформації: *текстове (символьне), образотворче, звукове, мультимедійне електронне видання, програмний продукт*; за технологією використання: *локальне (на переносному електронному носіїві), мережне (видання, доступне користувачам через мережні засоби); електронне видання комбінованого використання (видання, призначене як для локального, так і для мережного використання)*; за характером взаємодії з користувачем: *детерміноване (видання, параметри, зміст та спосіб взаємодії з яким не можуть бути змінені користувачем); недетерміноване (інтерактивне) (видання, параметри, зміст і спосіб взаємодії з яким визначає користувач)*.

Специфічні види електронних видань: серед періодичних — *оновлюване електронне видання (видання, кожен із наступних номерів (випусків) якого містить частину незміненої актуальної інформації з попереднього номера (випуску))*; серед мережних електронних видань — *бази даних та веб-сайти*.

Самостійна робота № 13. Класифікація електронних документів.
Практична робота № 4. Електронні документи.
Семінар № 10. Електронні документи.

Тема 14. Неопубліковані документи і документи з особливим способом публікування

Загальна характеристика неопублікованих документів. Неопублікований документ як документ, створений в ході діяльності організацій чи окремих осіб, не розрахований на широке розповсюдження. Різновиди: документи, не призначені для публікування, та неопубліковані документи, які за певних обставин вважаються опублікованими (депоновані документи). Поняття «оприлюднених» документів.

Документація як сукупність неопублікованих документів; система документації як сукупність неопублікованих взаємопов'язаних документів, що застосовуються у певній сфері діяльності. Поняття

«Уніфікована система документації (УСД)». Базові, інфраструктурні та дисциплінарні системи документації. Базові системи документації як такі, що утворилися в результаті функціонування «базових» сфер соціальної діяльності (наука, освіта, виробництво тощо).

Склад окремих систем документації. **Наукова:** науково-організаційна; науково-дослідна; дослідно-конструкторська; дослідно-технологічна; патентна документація. **Навчальна:** навчально-організаційна; навчально-дослідна; навчально-контрольна. **Економічна:** торговельна; зовнішньоторговельна; фінансова; цінова; банківська. **Виробничо-експлуатаційна:** виробничо-організаційна; виробничо-конструкторська; проектна; експлуатаційно-технологічна.

Інфраструктурні види документації. **Управлінська:** організаційно-розпорядча; первинно-облікова; звітно-статистична; планова; бухгалтерсько-облікова. **Нормативна:** документація з пожежної безпеки; документація з охорони праці; документація із стандартизації; документація із сертифікації; метрологічна. **Інформаційна:** реєстраційно-облікова; документація систем інформаційного обслуговування.

Дисциплінарні види документації. **Технічна:** будівельна; транспортна; енергетична; житлово-комунальна. **Гуманітарна:** соціологічна; етнографічна; археологічна. **Природнича:** геологічна; картографічна; гідрологічна; метеорологічна.

Депоновані наукові документи і науково-технічна документація. Види неопублікованих наукових документів: *звіти про науково-дослідницьку роботу та дослідно-конструкторські розробки, дисертації (за винятком виданих у вигляді наукової доповіді), рукописи алгоритмів і програм, проекти і кошториси, технічні умови, стандарти підприємств, раціоналізаторські пропозиції, неопубліковані заявки на винаходи, депоновані рукописи, рукописи наукових перекладів, аналітичні огляди.* «Науково-технічна документація» (НТД) як наукова, технічна, конструкторська, технологічна і проектна документація, створена в результаті наукової та практичної діяльності науково-дослідних, проектно-конструкторських, технологічних організацій і підприємств.

Патентні документи. Патентна документація як сукупність первинних і вторинних документів, складених у відповідності з патентним законодавством, що встановлюють офіційне визнання винаходів, промислових зразків і корисних моделей. Патент як офіційний

документ, що засвідчує визнання чого-небудь винаходом і право винахідника на нього. Поняття ліцензії, авторського свідоцтва, опису винаходу. Вторинні патентні документи як бібліографічні покажчики патентної документації.

Службові (діловодні) документи. Службовий документ як документ, який створила або отримала установа (чи інший суб'єкт господарювання) у процесі діяльності. Управлінська документація як сукупність взаємопов'язаних документів, що застосовуються для вирішення завдань управління у певній сфері діяльності і мають нормативно-правову силу. Склад управлінської документації: адміністративно-господарська, організаційно-розпорядча, бухгалтерська, технологічна, постачальницька та інша. Класи управлінської документації відповідно до Державного класифікатору управлінської документації (ДКУД).

Особливі види управлінських документів: офіційні та особисті; зовнішні та внутрішні; вихідні та вхідні; типові, трафаретні, індивідуальні; тимчасового зберігання (до 10 років); тривалого зберігання (понад 10 років); постійного зберігання тощо. Види управлінських документів за найменуванням: наказ, протокол, статут, акт, довідка, анкета, договір та ін.

Систематизація службових документів як визначення місця документа у певній системі документації. Обов'язкові реквізити службових документів: найменування установи — автора документа, назва виду документа, дата, реєстраційний індекс документа, заголовок до тексту, текст, підпис. Поняття документообігу на підприємстві.

Самостійна робота № 14. Неопубліковані документи і документи з особливим способом публікування.

Змістовий модуль 3. Документознавство як наука

Тема 15. Зародження та історичний розвиток наукових знань про документ

Перші наукові дисципліни документознавчого спрямування. Найдавніші дослідження документів грецькими вченими — «логографами», істориком Геродотом (V ст. до н.е.), філософом Арістотелем (IV ст. до н.е.) та ін. Зародження наук дипломатики та палео-

графії у працях французького монаха Жана Мабільона (XVII ст.). Дослідження манускриптів як об'єкт бібліографії в XVII — XVIII ст.

Дослідження документа в історичному джерелознавстві, архівознавстві, книгознавстві. Визначення справжності документа та міри достовірності документної інформації як завдання історичного джерелознавства, Розвиток джерелознавства від практичних методик до спеціальної історичної дисципліни. Формування допоміжних історичних дисциплін: палеографії, епіграфіки, сфрагістики, текстології, археографії та ін., що вивчають різні складові та види документа.

Роль архівознавства у розвитку наукових знань про документ. Відокремлення документознавства від архівознавства як самостійної наукової дисципліни. Праці К. Г. Мітяєва.

Дослідження книги в найширшому значенні цього поняття. Відокремлення та притиставлення об'єктів книгознавства та документознавства.

Виникнення документаційно-інформаційної науки. Роль бельгійського вченого Поля Отле у виникненні на початку XX ст. документаційної науки. Документація як практична діяльність щодо збирання, збереження і використання документів та наукові дослідження цієї діяльності. Синонімічні назви наукової документаційної діяльності: документологія або бібліологія. Діяльність Міжнародної федерації з документації. Праці Сюзанни Бріє, Семюеля Бредфорда та ін.

Самостійна робота № 15. Зародження та історичний розвиток наукових знань про документ.

Семінар № 11. Історичний розвиток наукових знань про документ.

Тема 16. Сучасні концепції документознавства

Документознавство архівно-ділового походження. Розвиток документознавства в межах підготовки фахівців з архівної справи та діловодства. Вивчення процесів підготовки документів, які після виконання своїх основних функцій потрапляють на зберігання в архів, як головна мета документознавства. Орієнтація на дослідження систем документації та уніфікацію управлінських (ділових) документів. Розширення предмета документознавства за рахунок теоретич-

них питань визначення документа, його функцій, ролі у суспільстві, видової класифікації тощо.

Загальне документознавство. Дискусійні питання визначення загального документознавства. Формування узагальнювальної науки про документ у всіх його проявах наприкінці ХХ ст. Синтез теоретичних надбань інформатики, документалістики, книгознавства, теорії соціальних комунікацій тощо у новій версії документознавства. Внесок у розробку загальнодокументознавчих питань Ю. М. Столярова, А. В. Соколова, Г. Ф. Гордукалової, Н. М. Кушнарєнко, С. Г. Кулєшова, Г. М. Швецової-Водки, М. С. Слободяника та ін.

Документологія як синонім загального документознавства. Узагальнювальне найменування нової наукової і навчальної дисципліни як інтегрованої науки про документ (Ю. М. Столяров, Н. М. Кушнарєнко). Закономірності, пов'язані з будь-ким документом, використовуваним для передачі інформації, як зміст документології. Закони існування і функціонування документа, його якісні характеристики і властивості, феномени, що становлять документ, його взаємодія з зовнішнім середовищем як предмет документології.

Нео-документація. Розвиток ідей документаційної науки 1950 — 1960-х років в «нео-документації», представленій працями викладачів університету норвезького міста Тромсе та Академії документів з Університету Берклі Каліфорнії (School of information Management and Systems, University of California, Berkeley). Праці Майкла Бакленда.

Самостійна робота № 16. Сучасні концепції документознавства.

Семинар № 12. Сучасні концепції документознавства.

Тема 17. Місце документознавства в системі наук

Документознавство як історична наука. Різні підходи до обґрунтування історичного документознавства. Історичне документознавство як складова комплексу історичних наук, орієнтована на вивчення закономірностей утворення й розвитку історичних документів, чинників їх виникнення, розроблення класифікації, дослідження змісту та визначення функційних зобов'язань і ролі в житті суспільства, держави, особи. Історичне документознавство як історична частина до-

кументознавства, що досліджує історію документації, закономірності у процесах її розвитку.

Місце документознавства серед суміжних наукових дисциплін. Переліки зв'язків документознавства з різними науками С. Г. Кулешова, Н. Б. Зінов'євої, М. С. Слободяника, В. В. Бездрабко та ін. Зв'язки документознавства з теорією діловодства, книго-, бібліотеко-, бібліографо-, архівознавством, інформатикою, історичним джерелознавством, музеєзнавством, семіотикою, текстологією, кодикологією. Дослідження документознавством документа в цілому як єдності інформаційної та матеріальної складової та частини системи документальної комунікації.

Ієрархічний зв'язок між інформологією як узагальнювальною наукою для дисциплін, які використовують інформаційний підхід і вивчають інформаційні явища різного роду та в усіх аспектах; ноокомунікологією як теорією соціальної інформаційної комунікації; документологією як комплексом наук про документ, що розглядається як засіб передачі соціальної інформації, та документознавством як наукою про підготовку та функціонування документа. Суміжні з документознавством наукові дисципліни: наукова інформатика, теорія журналістики, архівознавство, бібліологія як комплекс наук про книжкову справу.

Документознавство і теорія соціальних комунікацій. Методологічний підхід до визначення документа на підставі положень теорії соціальних комунікацій. Обґрунтування документа як засобу збереження інформації (знань, емоцій тощо) з метою її передачі в часі.

Самостійна робота № 17. Місце документознавства в системі наук.

Семінар № 13. Місце документознавства в системі наук.

Тема 18. Перспективи розвитку документознавства

«Традиційна» і «нова» версії документознавства. Головні завдання «традиційного» документознавства: визначення ролі документації в житті держави, суспільства, особ; формування державної політики у сфері створення, зберігання та функціонування документації та розроблення методик, спрямованих на оптимізацію цих процесів; вирішення проблем обігу та зберігання електронних службових до-

кументів в установі; уніфікація документознавчої термінології; розроблення досконалих типологічних схем документації тощо.

Напрями досліджень у межах «нового» документознавства: опрацювання питань теорії документа, вивчення закономірностей його генезису та еволюції, загальних для всіх наук проблем створення документів, їхнього функціонування, роботи з ними.

Документологія як система наукових дисциплін, об'єктом дослідження яких є документальні комунікації. Документологічний підхід к документознавству як частині теорії документальних комунікацій. Розвиток понять «інфосфери», «документосфери», «бібліосфери». Становлення загальної теорії документології.

Ноокомунікологія як система наукових знань про соціальні інформаційні комунікації. Розвиток загальної теорії соціальної комунікації і ноосферології, їх вплив на дослідження документосфери. Ноосферне трактування документосфери.

Розвиток термінології документознавства. Вплив загальнотеоретичних досліджень документознавства на розвиток термінології. Визначення фундаментальних понять документознавства в наукових працях, словниках, термінологічних стандартах.

Самостійна робота № 18. Перспективи розвитку документознавства.

Семінар № 14. Перспективи розвитку документознавства.

1.3. Список літератури до курсу

1.3.1. Основна література

1.3.1.1. Законодавчі та нормативні документи

1. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : Закон України від 23 груд. 1993 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Про бібліотеки і бібліотечну справу [Електронний ресурс] : Закон України від 27 січ. 1995 р. [зі змінами і доповн.] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80.%207> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : Закон України від 22 трав. 2003 р. [із змінами та доп.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. [зі змінами і доповн.] URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 10.05.2021).

5. Про науково-технічну інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 25.06.1993 [зі змінами і доповн.]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 10.05.2021).

6. Про обов'язковий примірник документів [Електронний ресурс] : Закон України від 9 квіт. 1999 р.; в ред. Закону №222-19 від 28.06.2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/595-14> (дата звернення: 10.05.2021).

7. ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. Введ. 28.05.2004. На заміну ДСТУ 2732-94. Київ : Держспоживстандарт України, 2005. 32 с. (Національний стандарт України).

8. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Вид. офіц. На заміну ДСТУ 3017-95; прийнято та надано чинності 2016-07-01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. IV, 38 с. (Національний стандарт України).

9. ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Прийнято та надано чинності наказом Держ. комітету України з питань техн. регулювання та спожив. політики від 11 берез. 2010 р. № 85. Уведено вперше. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2010. IV, 14 с. (Національний стандарт України).

10. ДСТУ 7448:2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Прийнято та надано чинності наказом Мінекономрозвитку України від 29.11.2013 № 1423. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. III, 41 с. (Національний стандарт України).

1.3.1.2. Навчальна та наукова література

11. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

12. Швецова-Водка Г. М. Документознавство : словник-довідник термінів і понять : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. 319 с.

13. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL : <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

14. Кушнарченко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

15. Кулешов С. Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи. Київ : Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства, Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2000. 162 с.

16. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).

17. Столяров Ю. Н. Документология: причины появления, этапы развития // Науч. и техн. б-ки. 2021. № 1. С. 15–25. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2021/1/NTB1_2021_1.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

18. Столяров Ю. Н. Исходные постулаты документологии — всеобщей теории документа // Науч. и техн. б-ки. 2021. № 2. С. 15–40. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2021/2/NTB2_2021_1.pdf или <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2021-2-15-40> (дата обращения: 10.05.2021).

19. Столяров Ю. Н. Термины, производимые от слова документ // Науч. и техн. б-ки. 2000. № 10. С. 64–68. То же [Электронный ресурс]. URL: http://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2000/10/f10_09.html (дата обращения: 10.05.2021).

1.3.2. Додаткова література

До модулю 1

20. Отле П. Библиотека, библиография, документация : избр. тр. пионера информатики / пер. с англ. и франц. Р. С. Гиляревского и др. ; предисл., сост., коммент. Р. С. Гиляревского ; Рос. гос. б-ка. Москва : ФАИР-ПРЕСС, Пашков дом, 2004. 348 с.

21. Горовий В. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс. Київ : НБУВ, 2010. 360 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuviar.gov.ua/images/nauk-mon/MonGor.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

22. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособие. СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002. 461 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://www.evartist.narod.ru/text16/071.htm> или <https://www.twirpx.com/file/608379/grant/> (дата обращения: 10.05.2021).

23. Соколов А. В. Информатические опусы. Опус 5. Природа и сущность информации // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 2. С. 5–27. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2011&num=2&art=1> (дата обращения: 10.05.2021).

24. Соколов А. В. Философия информации на страницах «Вестника ЧГАКИ» // Вестник Челябинск. гос. акад. культуры и искусств. 2014. № 3 (39). С. 177–183. То же [Электронный ресурс]. URL: https://elibrary.ru/download/elibrary_21990368_40257394.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

25. Столяров Ю. Н. Онтологический и метонимический смыслы понятия *информация* // Науч. и техн. б-ки. 2002. № 3. С. 45–51. То же [Электронный ресурс]. URL: http://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2002/3/f3_05.htm (дата обращения: 10.05.2021).

26. Ільганаєва В. О. Інформація та знання в соціально-комунікаційних процесах // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. 2009. № 2. С. 149–153; Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://social-science.com.ua/article/91> (дата звернення: 10.05.2021).

27. Семенюк Э. П. Человек и информация в зеркале науки: прошлое, настоящее, будущее // Науч.-техн. информ. Сер 1. Орг. и методика информ. работы. 2018. № 1. С. 1–14. То же [Электронный ресурс].

URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J16317472> (дата обращения: 10.05.2021).

28. Швецова-Водка Г. М. Документ і книга в системі соціальних комунікацій : [монографія]. Рівне : РДГУ, 2001. 438 с.

29. Швецова-Водка Г. Н. Документ в свете ноокоммуникологии : науч.-практ. пособие. Москва : Информ. центр сотрудничества «Литера», 2010. 381 с. (Современная библиотека ; вып. 65).

30. Копанєва В. Бібліотека в системі наукової електронної комунікації // Бібл. вісн. 2007. № 5. С. 3–9. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/msd/0710kop.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

31. Buckland M. K. What is a «Document»? [Electronic resource] // Journal of the American Society of Information Science [JASIS]. 1997. Vol. 48. № 9. (Sept 1997) P. 804–809 URL : <https://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html> (date of access: 10.05.2021).

32. Ларьков Н. С. Документоведение : учеб. пособие. Часть 1. Москва : АСТ, 2006. 72 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://iub.at.ua/ld/0/68_larkov_n_s_doku.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

33. Ларьков Н. С. Функциональный анализ документа // Документ: история, теория, практика : сб. материалов V Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием (г. Томск, 27–28 окт. 2011 г.). Томск, 2012. С. 64–69. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/manager/Repository/vtls:000431509> (дата обращения: 10.05.2021).

34. Комова М. В. Документознавство : навч. посіб. Львів : Нац. ун-т «Львів. політехніка», Тріада плюс, 2007. 294 с.

35. Кулешов С. Г. Про значення поняття «документ» // Бібл. вісн. 1995. № 1. С. 1–4. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_1995_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).

36. Кулешов С. Г. Архів, бібліотека, музей: спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2009. Т. 17. С. 29–32. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2009_17_5 (дата звернення: 10.05.2021).

37. Берестова Т. Ф. Документ: методологические основания изучения, предыстория возникновения, сущность и явление // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 10. С. 42–54. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3p6G9jQ> (дата обращения: 10.05.2021).

38. Двоеносова Г. А. Признаки документа // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2012. № 9. С. 1–5. То же. [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J10949329> (дата обращения: 10.05.2021).

39. Двоеносова Г. А. Свойства документа // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2012. № 12. С. 1–10. То же. [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J11136631> (дата обращения: 10.05.2021).

40. Двоеносова Г. А. Функции документа // Науч.-техн. информ. Сер. 1. Орг. и методика информ. работы. 2013. № 2. С. 1–7. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J11278827> (дата обращения: 10.05.2021).

41. Піддубна Л. П. Документ та його основні характеристики: сутність поняття, властивості, атрибути // Наук. вісн. Академії муніципал. управління. Серія : Управління. 2012. Вип. 1. С. 165–172. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2012_1_24 (дата звернення: 10.05.2021).

42. Плешкевич Е. А. Документологическая теория продукта деятельности с закрепленной информацией: перспективы развития: [критич. анализ теории Ю. В. Нестеровича] // Науч. и техн. б-ки. 2010. № 5. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3bb0dvB> (дата обращения: 10.05.2021).

43. Плешкевич Е. А. Определение функций документа // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 6. С. 46–57. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2006&num=6&art=5> (дата обращения: 10.05.2021).

44. Плешкевич Е. А. Теория документальной информации: библиотечно-книговедческий аспект (постановка проблемы) // Библиотекведение. 2011. № (3). С. 22–27. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://doi.org/10.25281/0869-608X-2011-0-3-22-27> (дата обращения: 10.05.2021).

45. Плющ М. А. Роль Сюзанны Брие в развитии сферы документации во Франции и интерпретации термина «documentation»: к 110-летию со дня рождения // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2004. № 12. С. 30–31. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J04812880102> (дата обращения: 10.05.2021).

46. Соколов А. В. Когнитивный подход к документу и документосфере // Науч.-техн. информ. Серия 2. Информ. процессы и системы. 2016. № 7. С. 1–8. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J1470553X> (дата обращения: 10.05.2021).

47. Соколов А. В. Документосфера как предмет преподавания в библиотечно-информационной школе // Вестник СПбГУКИ. 2016. № 2 (27) июнь. С. 182–186. То же [Электронный ресурс]. URL: https://spbgik.ru/upload/file/publishing/vestnik/2_16.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

48. Соколов А. В., Тургаев А. С. Библиологос и библиотечно-информационное образование // Науч. и техн. б-ки. 2020. № 12. С. 15–44. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2020/12/NTB12_2020_1.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

49. Столяров Ю. Н. Вначале был документ...: (документские фуркации — движущая сила истории) // Науч. и техн. б-ки. 2013. № 10. С. 77–88. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2013/10/ntb_10_8_2013.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

50. Столяров Ю. Н. Документ: инвариантная и вариативная компоненты дефиниции // Науч. и техн. б-ки. 2010. № 11. С. 25–33. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3uDwv9F> (дата обращения: 10.05.2021).

51. Столяров Ю. Н. Методологический поход к определению документа // Науч. и техн. б-ки. 2005. № 7. С. 50–58. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2005&num=7&art=8> (дата обращения: 10.05.2021).

52. Столяров Ю. Н. Онтологический статус документа и его практическое значение для библиотек // Библиотекосведение. 1999. № 4. С. 50–59 То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/1030185/> (дата обращения: 10.05.2021).

53. Столяров Ю. Н. Онтология документа: дополнительные пояснения // Науч.-техн. информ. Сер. 1. Орг. и методика информ. работы. 2013. № 2. С. 8–13. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J11278827> (дата обращения: 10.05.2021).

54. Столяров Ю. Н. Теория относительности документа // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 7. С. 73–78. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3fBfjNF> (дата обращения: 10.05.2021).

55. Швецова-Водка Г. М. Визначення документа в архівознавстві // Студії з архівної справи та документознавства. 1999. Т. 4. С. 99–

102. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_1999_4_17 (дата звернення: 10.05.2021).

56. Швецова-Водка Г. М. Співвідношення понять «документ» та «історичне джерело» // Архіви України. 2001. № 4-5. С. 33–56. Те саме [Електронний ресурс]. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2001_4-5\(247\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2001_4-5(247)_3) (дата звернення: 10.05.2021).

57. Швецова-Водка Г. М. Дискусійні питання визначення функцій документа [Електронний ресурс] // Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 10 лют. 2016 р.) / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, каф. докум. комунікацій і бібл. справи. Рівне : РДГУ, 2016. С. 183–185. URL: http://library.dk.rv.ua/engine/select_konf.php (дата звернення: 10.05.2021).

58. Швецова-Водка Г. Н. Оригинальная трактовка документирования и документа [в монографии Н. Б. Зиновьевой] // Науч. и техн. б-ки. 2012. № 7. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3yRhFQa> (дата обращения: 10.05.2021).

59. Бондарь В. А. Современные концептуальные подходы к изучению понятия «документ» // Гуманитар. науки в Сибири. 2014. № 4. С. 98–102. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3wPSQSV> (дата обращения: 10.05.2021).

60. Лазарев В. С. Расширение значения термина «документ» как фактор возможного переосмысления объектов библиометрии, наукометрии и информетрии. Часть 1. К эволюции понятия «документ» // Наука и научная информация. 2020. Т. 3. № 2–3. С. 104–130. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://doi.org/10.24108/2658-3143-2020-3-2-3-104-130> (дата обращения: 10.05.2021).

61. Лазарев В. С. Библиометрия, наукометрия и информетрия. Часть 2. Объект // Управление наукой: теория и практика. 2021. Т. 3, № 1. С. 80–105. DOI: 10.19181/smtp.2021.3.1.5. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3wK1K1P> (дата обращения: 10.05.2021).

До модулю 2

62. Нестерович Ю. В. Корреляция понятий «публикация», «произведение», «издание», «документ» в междисциплинарном поле // Науч. и техн.

б-ки. 2015. № 4. С. 66–83. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/4/ntb_4_7_2015.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

63. Комова М. Classification scheme as a reflection of the social and communicative nature of document phenomenon // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 3. С. 27–35. [Electronic resource]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2019_3_5. (date of access: 10.05.2021).

64. Саутина Е. В. Книга в системе книговедческого знания: анализ подходов и дефиниций // *Вестник Челяб. гос. акад. культуры и искусств*. 2013. № 4 (36). С. 20–27. То же [Электронный ресурс]. URL: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_21068349_47182900.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

65. Беловицкая А. А. *Общее книговедение : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Книговедение и орг. кн. Торговли»*. Москва, 1987. С. 121–162. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook011/01/> (дата обращения: 10.05.2021).

66. Мигонь К. *Наука о книге : очерк проблематики / пер. с польск. О. Р. Медведевой, В. В. Мочаловой, Р. Н. Смирновой*. Москва, 1991. С. 27–35.

67. Швецова-Водка Г. Про обсяг поняття «книга» в документознавстві // *Бібл. вісн*. 1998. № 4. С. 9–11. Те саме [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_1998_4_5 (дата звернення: 10.05.2021).

68. Вохрышева М. Г. Книга в системе медиа // *Библиосфера*. 2020. № 1. С. 5–11. DOI: 10.20913/1815-3186-2020-1-5-11. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.bibliosphere.ru/jour/article/view/1598/1674> (дата обращения: 10.05.2021).

69. Маркова В. А. Книга і виклики нової комунікативної реальності // *Вісн. Харків. держ. акад. культури*. 2010. Вип. 29. С. 120–129. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_29_16 (дата звернення: 10.05.2021).

70. Довнар Л. Книга и документ: «цена» вопроса // *KNYGOTYRA*. 2011. 57. С. 38–48. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.journals.vu.lt/nygotyra/article/view/1491/879> (дата обращения: 10.05.2021).

71. Льницька Л. *Бібліографія української книги в Галичині, на Буковині, Закарпатті, Волині і в еміграції (1914 — 1939): науково-методичні засади створення видавничого проекту та його реалізація* // *Бібл. вісн*. 2019. № 2. С. 16–23. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2019_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

72. Нестерович Ю. В. Очерк по экспликации и корреляции понятий книги и электронной книги в рамках документологии // Библиотекознавство. Документознавство. Информологія. 2012. № 2. С. 16–21. Те саме [Электронный ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2012_2_2 (дата звернення: 10.05.2021).

73. Фролов В. В. Дефиниции книжного издания в условиях рынка // Библиография и книговедение. 2016. № 2. С. 44–53. То же. [Электронный ресурс]. URL: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_26288645_19822823.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

74. Ярошенко Т. О. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації : від друкованих видань до оригінальних електронних журналів // Вісн. Кн. палати. 2005. № 10. С. 29–34 ; № 11. С. 28–33. Те саме [Электронный ресурс]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149235329.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

75. Гордукалова Г. Ф., Захарчук Т. В., Плешкевич Е. А. Документоведение. Ч. 1. Общее документоведение : учебник / науч. ред. Г. В. Михеева. Санкт-Петербург : Профессия, 2013. 319 с.

76. Баркова О. В. Путь онлайнного документа в библиотечном технологическом процессе [Электронный ресурс]. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34228/20-Barkova.pdf?sequence=1> (дата обращения: 10.05.2021).

77. Конявский В. А., Гадасин В. А. Основы понимания феномена электронного обмена информацией. Минск, 2004. 327 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3vyxzNc> (дата обращения: 10.05.2021).

78. Земсков А. И., Шрайберг Я. Л. Электронная информация и электронные ресурсы : публикации и документы, фонды, библиотеки. Москва : ФАИР, 2007. 528 с. (Спец. издат. проект для б-к). То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/472989/> (дата обращения: 10.05.2021).

79. Электронные документы: создание и использование в публичных библиотеках : справочник / науч. ред.: Р. С. Гиляревский, Г. Ф. Гордукалова. СПб. : Профессия, 2007. 663 с. (Серия «Библиотека»). То же [Электронный ресурс]. URL: <http://library.khpg.org/files/docs/1467551263.pdf> (дата обращения: 10.05.2021).

80. Ярошенко Т. О. Наукові комунікації XXI століття: електронні ресурси для науки та освіти України // Бібл. вісн. 2006. № 5. С. 17–22.

Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://bit.ly/34z5oC4> (дата звернення: 10.05.2021).

81. Шемаєва Г. Електронні ресурси бібліотек України в інформаційному забезпеченні науки: стан та перспективи розвитку // Бібл. планета. 2006. № 4. С. 21–25. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2006_4_6 (дата звернення: 10.05.2021).

82. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства : [монографія] / [О. С. Онищенко та ін.]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2011. 247 с. : рис. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002172> (дата звернення: 10.05.2021).

83. Камалов А. Ю. Электронный документ: трудности определения // Науч. и техн. б-ки. 2015. № 3. С. 66–82. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/3/ntb_3_5_2015.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

84. Кулешов С. Г. Електронний документ у системі сучасного діловодства // Архіви України. 2004. № 4/6. С. 50–53. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/AU-4-6-2004.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

85. Янковая В. Ф. Электронный документ как объект документо-ведения [Электронный ресурс] // Вестник Волгогр. гос. ун-та. Серия 2: Языкознание. 2013. № 3. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/elektronnyy-dokument-kak-obekt-dokumentovedeniya> (дата обращения: 10.05.2021).

86. Чернятинська Ю. Г. Комплектування архівів документами в електронній формі та їх зберігання: історіографія питання // Архіви України. 2018. № 1 (312) січень-лютий. С. 88–102. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2018_1_6 (дата звернення: 10.05.2021).

87. Ковтанюк Ю. С. Класифікація документів з електронними носіями інформації // Архіви України. 2012. № 2 (278). С. 45–76. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2012_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

88. Гупчійенко-Кадирова Л. Музичний документ: деякі аспекти визначення, специфіки видів та описування в режимі електронної каталогізації // Студії з архів. справи та документознавства. 2004. Т. 12.

С. 148–155. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_27 (дата звернення: 10.05.2021).

89. Шатрова М. Документні ресурси української бібліографії образотворчого мистецтва (1996–2005): склад, зміст, особливості розв'язку : монографія. Рівне : Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, 2011. 241 с.

90. Костенко М. Типологія видань з художньої культури та мистецтва // Вісн. Кн. палати. 2012. № 8. С. 3–5. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2012_8_1 (дата звернення: 10.05.2021).

91. Бездрабко В. В. До історії вивчення картографічного документа в Україні // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер. : Історія. Харків, 2008. Вип. 40, № 816. С. 405–415. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/5081> (дата звернення: 10.05.2021).

92. Магидов В. М. Кинофотофонодокументи в контексте історического знання. Москва : изд-во РГГУ, 2005. 448 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://pa04.twirpx.net/2956/2956661_89A5076F/magidov_vm_kino (дата обращения: 10.05.2021).

93. Муравьев В. А. [Рец. на кн.: Магидов В. М. Кинофотофонодокументи в контексте исторического знания. Москва : изд-во РГГУ, 2005. 448 с.] // Отечеств. архивы. 2006. № 2. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://portal.rusarchives.ru/publication/muraviev.shtml> (дата обращения: 10.05.2021).

94. Ємельянова Т. О. Фотодокументознавство [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2013. 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Fotodokumentoznavstvo> (дата звернення: 10.05.2021).

95. Ємельянова Т. О. Фонодокументознавство [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2013. 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Fonodokumentoznavstvo> (дата звернення: 10.05.2021).

96. Синеокий О. В. Фонодокумент в мировом коммуникационном пространстве: эволюция, современное состояние, направления трансформаций : спец. междунар. науч.-реф. вып. по материалам диссертации на соискание науч. степени д-ра наук по социал. коммуника-

цям (спеціальність 27.00.02 Документознавство, архівознавство). Запоріжжя : Статус, 2017. 173 с. (Постдисертаційне видання). То же [Електронний ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2694640/> (дата звернення: 10.05.2021).

97.Максимюк С. З історії українського звукозапису та дискографії. Львів ; Вашингтон : вид-во Укр. Католиц. ун-ту, 2003. 288 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Maksymyuk_Stepan/Z_istorii_ukrainskoho_zvukozapysu_ta_dyskohrafii.pdf? (дата звернення: 10.05.2021).

98.Кулешов С. Г. Управлінське документознавство : навч. посіб. Київ : ДАКККиМ, 2003. 57 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://studfile.net/preview/5608093/> (дата звернення: 10.05.2021).

99.Бездрабко В. В. Управлінське документознавство : навч. посіб. Київ, 2006. 208 с. Те саме [Електронний ресурс]. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://bit.ly/3fZ7ZKG> (дата звернення: 10.05.2021).

До модулю 3

100.Бездрабко В. В. Розвиток науки про документ у XIX ст.: візії теорії і практики // Укр. іст. журн. 2011. № 1. С. 137–165. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2011_1_9 (дата звернення: 10.05.2021).

101.Бездрабко В. В. Основні риси розвитку джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін і документознавства: закономірні й випадкові фрейми (1960–1980) // Архіви України. 2009. № 1/2 (263). С. 24–49. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2009_1-2_2 (дата звернення: 10.05.2021).

102.Бездрабко В. В. До питання еволюції науки про документ, або один сюжет з історії джерелознавства та формування передумов документознавства // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 1. С. 8–16. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).

103.Бездрабко В. В. Діловодство у переддень народження документознавства: особливості побутування та вплив на еволюцію науки про документ // Наук. праці Миколаїв. держ. гуманітар. ун-ту ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилян. акад.». Серія: Іст. науки. 2008.

Т. 88, Вип. 75. С. 156–165. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2008_88_75_30 (дата звернення: 10.05.2021).

104.Бездрабко В. В. Поль Отле і наука про документ // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 2. С. 14–24. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

105.Бездрабко В. В. К. Г. Мітяєв і становлення документознавства. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 1. С. 8–22. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).

106.Бездрабко В. В. С. Г. Кулешов і вітчизняне документознавство : до історіографії науки на рубежі століть // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 3. С. 31–44. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_3_8 (дата звернення: 10.05.2021).

107.Слободяник М. С. Структура сучасного документознавства // Вісн. Кн. палати. 2003. № 4. С. 18–21. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=7645> (дата звернення: 10.05.2021).

108.Слободяник М. С. Основні напрями розвитку документознавства в сучасній Україні // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2012. №. 2. С. 4–15. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2012_2_1 або <https://bit.ly/2Tx1ABt> (дата звернення: 10.05.2021).

109.Бездрабко В. В. Документознавчі ідеї М. С. Слободяника і розвиток сучасного вітчизняного документознавства // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 4. С. 24–39. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_4_9 (дата звернення: 10.05.2021).

110.Бездрабко В. В. Концепція документознавства Г. М. Швецової-Водки: генеза і зміст // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2009. № 1. С. 52–71. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_1_15 (дата звернення: 10.05.2021).

111.Плешкевич Е. А. Проблемы развития теории в дисциплинах документально-информационного цикла: взгляд со стороны // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2009. № 3. С. 18–34. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_3_2 (дата звернення: 10.05.2021).

112.Двоеносова Г. А. Синергетическая парадигма в научном познании документа // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2016. № 2. С. 2–7. То же [Електронний ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J14217438> (дата обращения: 10.05.2021).

113.Ковтанюк Ю. С. Витоки електронного документознавства як наукового напряму документознавства // Архіви України. 2011. № 2-3(273). С. 14–36. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/2-2.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

114.Ковтанюк Ю. С. Теоретичні засади електронного документознавства як спеціального наукового напряму в документознавстві // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2011. Т. 19, кн. 1. С. 78–89. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2011_19_1_10 (дата звернення: 10.05.2021).

115.Ковтанюк Ю. С. Сучасні завдання електронного документознавства в Україні // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. 2012. Вип. 34. С. 29–37. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2012_34_4 (дата звернення: 10.05.2021).

116.Кулешов С. Г., Загорецька О. М. З історії документознавства в Україні // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2008. Т. 16. С. 73–84. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2008_16_10 (дата звернення: 10.05.2021).

117.Кулешов С., Барабаш В. Документознавство як наукова і навчальна дисципліна в сучасній Україні: які шляхи розвитку? // Society. Document. Communication (2020) Ed. 9. A series of «Historical science». С. 131–149. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://sdc-journal.com> або <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10466/3/12.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

118.Кулешов С. Г. Загальна теорія документа: реалії та перспективи // Архіви України. 2012. № 6. С. 5–10. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/01-24.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

119.Кулешов С. Г. Поняття загального документознавства в класичному документознавстві: спроба сучасного трактування // Студії з архів. справи та документознавства. 2011. Т. 19, кн. 1. С. 53–55. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2011_19_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

120.Кулешов С. Г. Проект концепції розвитку документознавства в Україні : (Матеріал до обговорення) [Електронний ресурс]. 10 с. URL: <https://old.archives.gov.ua/Archives/IASD/Kuleshov-Conc.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

121.Кушнарченко Н. М. Новий етап інституалізації науки про документ // Студії з архів. справи та документознавства / Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства. 2004. Т. 12. С. 126–130. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_23 (дата звернення: 10.05.2021).

122.Швецова-Водка Г. М. Структура документознавства і його місце серед суміжних наукових дисциплін // Студії з архівної справи та документознавства. 2004. Т. 12. С. 120–125. Те саме [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_22 (дата звернення: 10.05.2021).

123.Кушнарченко Н. Н., Соляник А. А. Документология как фундаментальная наука: факт институционализации // Науч. и техн. б-ки. 2014. № 1. С. 71–77. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2014/1/ntb_1_11_2014.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

124.Палеха Ю. І. Шляхи розвитку науки про документ // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2010. Т. 18. С. 70–75. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2010_18_12 (дата звернення: 10.05.2021).

125.Палеха Ю. І. Проблеми та особливості розвитку електронного документознавства // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2012. Т. 20. С. 104–109. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2012_20_16 (дата звернення: 10.05.2021).

126.Плешкевич Е. А. Проблемы развития документоведения и возможные пути их преодоления [Электронный ресурс] // Урал. федерал. ун-т. URL: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/44140/1/dais_2016_12.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

127.Бездрако В. В. Ноокомунікологія Галини Швцової-Водки // Вісн. Кн. палати. 2019. № 5. С. 46–51. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2019_5_15 (дата звернення: 10.05.2021).

128.Бездрако В. В. Історичне документознавство в Україні: сучасний стан і перспективи // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2017. № 4. С. 4–23. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2017_4_3 (дата звернення: 10.05.2021).

129.Бездрабко В. В. Актуальні проблеми документознавства в Україні // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 1. С. 26–41. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2020_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

130.Земсков А. И. Документоведение — было, есть и будет. (Обзор зарубежных публикаций) // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 7. С. 63–73. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2R86AJv> (дата обращения: 10.05.2021).

131.Тупчієнко-Кадирова Л. Г. Дисципліни документально-комунікаційного циклу: деякі аспекти семіотичного підходу // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 3. С. 52–58. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_3_12 (дата звернення: 10.05.2021).

132.Швецова-Водка Г. М. Чи потрібний документознавству оновлений термінологічний апарат? // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 3. С. 26–31. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_3_7 (дата звернення: 10.05.2021).

133.Литвинська С. Проблеми творення і функціонування документознавчої термінології // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2012. Вип. 24. С. 89–97. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2012_24_10 (дата звернення: 10.05.2021).

134.Тур О. М. ISO/TC 46 Information and documentation: напрями діяльності та особливості представлення документознавчої термінології // Вісн. Кн. палати. 2018. № 10. С. 32–36. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2018_10_9 (дата звернення: 10.05.2021).

135.Швецова-Водка Г. М. Концепції сучасного документознавства : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. напряму 8.020105 «Документознавство та інформ. діяльність» / Рівнен. держ. Гуманітар. ун-т. Рівне : РДГУ, 2010. 119 с. Те саме [Електронний ресурс]. Перейти к внешнему ресурсу <https://bit.ly/3nIy44g> (дата обращения: 10.05.2021).

136.Сидун І. В. Теорія та історія документаційно-інформаційних наук : метод. вказівки та завдання для студентів першого курсу освіт.-кваліф. рівня «магістр» спец. «журналістика». Одеса, 2017. 28 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://periodpress.onu.edu.ua/pages/docs/metod-Sydun-DocInfo-nauk.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

Електронні інформаційні ресурси: повнотекстові бази даних

137. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [НБУВ]. Наукова періодика України. URL: <https://bit.ly/3x09G1i>

138. Государственная публичная научно-техническая библиотека России. Электронная библиотека [ГПНТБ России]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/index.php>

139. Издания ВИНТИ РАН. URL: <http://www.viniti.ru/products/publications>

140. eLIBRARY.RU. Научная электронная библиотека. URL: <https://elibrary.ru>

141. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. Електронна бібліотека «Культура України». URL: <https://elib.nlu.org.ua>

142. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека [РОУНБ]. Бібліотека творів авторів Рівненщини. URL: <https://bit.ly/3pngTWJ>

2. САМОСТІЙНІ РОБОТИ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Знання, які студент здобув самостійно, будуть насправді ґрунтовні. Якщо 15 % інформації сприймається на слух, 65 % — на слух і зір, то під час виконання індивідуальних завдань засвоюється не менше 90 % інформації. Саме тому вища школа поступово переходить до формування у студентів навичок самостійної творчої роботи.

Самостійну роботу студентів як вид навчальної діяльності можна умовно розподілити на аудиторну (слухання лекцій, участь у семінарських заняттях, виконання практичних і лабораторних робіт) та післяаудиторну (робота з літературою, опрацювання тем лекцій і семінарських занять, підготовка рефератів, підготовка до модульного контролю та іспитів).

Самостійна робота найчастіше здійснюється в індивідуальному порядку. Індивідуальну роботу можна визначити, з одного боку, як роботу студента з навчальною літературою, що виконується поза основним розкладом занять, з іншого, як постійну, цілеспрямовану роботу, що здійснюється студентом у ході обов'язкових за розкладом занять, де він слухає і конспектує пояснення викладача, на практичних або лабораторних заняттях, де він сам або у колективі виконує відповідні завдання¹.

Самостійна робота № 1

Тема: Історичний розвиток значень поняття «документ»

Завдання 1. Знайти в різних джерелах 2010–2020 рр. дефініції поняття «документ» і виписати їх із вказівкою на джерело у формі таблиці.

Завдання 2. Проаналізувати дефініції з метою визначення обсягу того поняття «документ», що відповідає кожній поданій дефініції (Документ I, Документ III, Документ IV, Документ VII і т.д.). Звернути увагу на відмінності в обсязі поняття між дефініцією і прикладами.

¹ Мачинська Н. І., Стельмах С. С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі : навч.-метод. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012.

Визначення документа	Джерело	Якому обсягу поняття «документ» відповідає

Самостійна робота № 2

Тема: Функціональна сутність поняття «документ»

Завдання 1. Навести визначення інформації з різних джерел у формі таблиці:

Визначення інформації	Опис джерела	Автор визначення

Завдання 2. Покажіть на схемі головні елементи соціальної комунікації. Визначіть місце документа в процесі соціальної інформаційної комунікації.

Самостійна робота № 3

Тема: Визначення Документа IV

Завдання 1. Навести визначення документа в стандартах і словниках з діловодства та архівної справи у формі таблиці:

Визначення документа	Джерело	Якому обсягу поняття «документ» відповідає

Завдання 2. Навести визначення документа як об'єкта бібліотечної справи у формі таблиці:

Визначення документа	Автор	Джерело

Самостійна робота № 4

Тема: Функції, властивості та ознаки документа

Завдання 1. Знайти характеристики поняття «документ» у працях з інформаційної діяльності, діловодства, архівознавства, бібліотекознавства. Дати опис джерела, вказати автора характеристики.

Завдання 2. Проаналізувати характеристики документа, виписати переліки функцій та властивостей документа, що даються різними авторами.

Опис джерела. Автор характеристики документа	Перелік функцій документа	Перелік властивостей документа

Самостійна робота № 5

Тема: Інформаційна складова документа

Завдання 1. Навести визначення соціальної інформації з різних джерел у формі таблиці:

Визначення соціальної інформації	Опис джерела	Автор визначення

Завдання 2. Назвіть і охарактеризуйте види соціальної інформації за об'єктом відображення в повідомленні.

Самостійна робота № 6

Тема: Знакова та матеріальна складові Документа IV

Завдання 1. Назвіть та схарактеризуйте способи запису інформації в документах. До кожного способу наведіть приклад документа, створеного цим способом (дайте бібліографічний опис цього документа).

Завдання 2. Схарактеризуйте зовнішню та внутрішню структуру одного з документів (спочатку дайте бібліографічний опис цього документа).

Самостійна робота № 7

Тема: Основні поняття типології документа

Завдання:

Навести визначення понять «книга», «видання», «твір», «твір друку», «література», «публікація» з різних джерел у формі таблиці:

Визначення понять «книга», «видання», «тір», «твір друку», «література», «публікація»	Опис джерела	Автор визначення

Самостійна робота № 8

Тема: Класифікація Документа IV

Завдання 1. Складіть термінологічний словник «Класифікація Документа IV» за такими розділами:

1. Види документа за ознаками, що характеризують знакову систему запису інформації

2. Види документа за ознаками, що характеризують матеріальний носій документа

3. Види документа за інформаційною складовою

4. Види документа за обставинами побутування документа у зовнішньому середовищі

Зразок словникової статті:

Текстовий документ (писемний чи літературний) — документ, що містить текстову (словесну, мовну) інформацію, зафіксовану будь-яким видом письма. Крім того, до цього виду відносять документи, зміст яких переданий не словами (чи не тільки словами), але й умовними позначеннями («мовою» математичних символів, хімічних формул і т.п.)

Самостійна робота № 9

Тема: Види видань

Завдання 1. Знайдіть в Інтернеті та скопіюйте для себе ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять».

Завдання 2. Перелічіть ознаки, за якими в стандарті класифікують всі видання, і назвіть відповідні види видань.

Завдання 3. Перелічіть ознаки, за якими класифікують тільки неперіодичні видання, і назвіть відповідні види видань.

Завдання 4. Назвіть та охарактеризуйте основні види періодичних та продовжуваних видань.

Самостійна робота № 10

Тема: Типи та жанри літератури

Завдання 1. На прикладі політичних і правових першоджерел, публіцистичної, масово-інформаційної та мемуарної літератури поясніть, чим відрізняються різні типи літератури.

Завдання 2. Які ознаки враховують при виділенні жанрів літератури? Поясніть на прикладі науково-дослідної, науково-популярної, навчальної, виробничої та рекламної літератури.

Самостійна робота № 11

Тема: Нетекстові видання

Завдання 1. Дайте порівняльну характеристику різних видів образотворчих видань (плакат, художня репродукція, художня фотографія, естамп, художня листівка, альбом) за функціональним призначенням (спільні риси та відмінності).

Завдання 2. Визначіть ознаки поділу картографічних видань та види, що виділяються за ними.

Завдання 3. Складіть схему класифікації нотних видань за різними ознаками.

Самостійна робота № 12

Тема: Кінофотофонодокументи

Завдання. Складіть у формі таблиці перелік видів кінофотофонодокументів, що виділяються за різними ознаками. Дивіться і продовжить приклад:

Ознака класифікації	Вид документа
Блок А. Види фотодокументів	
За призначенням	художній хронікально-документальний

Закінчення табл.

Ознака класифікації	Вид документа
	науково-популярний науковий
Залежно від прямої чи зворотної тональності зображення	негатив позитив
Блок Б. Види кіно- та відео-документів	
Блок В. Види фонодокументів	

Самостійна робота № 13

Тема: Електронні документи

Завдання 1. Дайте визначення електронного документа за різними джерелами: стандартами, підручниками, монографіями, статтями. Відповіді оформлюйте за зразком:

№ з/п	Визначення електронного документа	Опис джерела	Автор визначення
1			
2			

Завдання 2. Складіть таблицю класифікації електронних документів за різними ознаками. Форма таблиці:

№ ознаки	Назва ознаки, за якою здійснюється поділ на види документів	Перелік видів документів, що виділено за цією ознакою	Опис використаного джерела
1			

Самостійна робота № 14

Тема: Неопубліковані документи та документи з особливим способом публікування

Завдання 1. Дайте характеристику поняття «неопублікований документ». Порівняйте його з поняттями «депонований документ»,

«службовий документ», «діловий документ», «офіційний документ», «особистий документ».

Завдання 2. Охарактеризуйте поняття «документація» і «система документації». Перелічіть базові, інфраструктурні та дисциплінарні системи документації.

Самостійна робота № 15

Тема: Зародження та історичний розвиток наукових знань про документ

Завдання 1. Складіть хронологічну таблицю, яка показує час виникнення різних наукових дисциплін, що вивчають документ. Форма таблиці:

Дата появи наукової дисципліни (століття чи рік)	Назва дисципліни	Засновник та перші дослідники

Завдання 2. Охарактеризуйте погляди Поля Отле на документальну науку.

Самостійна робота № 16

Тема: Сучасні концепції документознавства

Завдання 1. Охарактеризуйте особливості «традиційного» документознавства (діловодно-архівного походження).

Завдання 2. Порівняйте сучасні погляди на документологію. Результат оформіть у вигляді таблиці:

	Документологія як синонім загального документознавства	Документологія як комплекс дисциплін
Об'єкт досліджень		
Структура науки		
Прізвища науковців-прибічників		

Самостійна робота № 17

Тема: Місце документознавства в системі наук

Завдання 1. Охарактеризуйте погляди різних вчених щодо місця документознавства серед інших наук.

Завдання 2. Чи погоджуєтесь Ви з визначенням місця документознавства в комплексі документології? Обґрунтуйте письмово Ваше рішення.

Самостійна робота № 18

Тема: Перспективи розвитку документознавства

Завдання. Охарактеризуйте погляди різних вчених щодо шляхів розвитку сучасного документознавства, у тому числі: управлінського документознавства, загального документознавства, електронного документознавства.

3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

У процесі навчання студенти мають сформувати необхідні їм професійні вміння: аналітичні, організаторські, конструктивно-проектувальні, комунікативні.

Аналітичні — це вміння проаналізувати обговорювані питання з різних позицій; систематизувати інформацію у вигляді схем, таблиць, графіків і рисунків; спостерігати, аналізувати й оцінювати; виявляти проблеми, що виникають; вносити конкретні пропозиції з вдосконалення професійної діяльності; аналізувати власну діяльність.

Організаторські: вміння задіяти, об'єднати членів колективу для виконання творчого завдання; організувати режимні процеси, трудову діяльність, заняття, самостійну діяльність; керувати поведінкою та діями колег, регулюючи їх; обирати найраціональніші форми організації професійної діяльності залежно від конкретної ситуації; організувати власну діяльність.

Конструктивно-проектувальні: вміння сформулювати завдання, визначити шляхи та засоби їх реалізації, обравши оптимальний варіант; прогнозувати результати впливу; добирати необхідний науковий матеріал, створювати умови, які забезпечують максимальну ефективність педагогічного процесу.

Комунікативні: вміння мотивовано обстоювати власну позицію, з повагою ставитись до суджень колег, усвідомлюючи продуктивну силу плюралізму думок; установлювати контакт із групою і особою; знаходити індивідуальний підхід до людей; регулювати взаємовідносини між ними; вирішувати конфліктні ситуації й усувати їх; обирати правильний тон і форму спілкування з колегами, викладачами.

Таких професійних умінь студенти набувають на семінарських заняттях. Семінар — це особлива форма організації навчальних практичних занять, спрямованих на поглиблення, розширення, деталізацію й закріплення теоретичного матеріалу. Це групове заняття, яке проводиться під керівництвом викладача, як правило, після прочитаної лекції згідно з розкладами навчальних занять з тем, що вказані в робочих навчальних програмах і планах семінарських занять.

Метою проведення семінарів є поглиблення, розширення й конкретизація знань, а також перевірка ефективності і якості їх засвоєння.

Семінари проводяться із найскладніших питань (тем, розділів) навчальної програми з метою активізації пізнавальної діяльності студентів, оволодіння фундаментальними знаннями, формування самостійності суджень, уміння відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів.

Основними завданнями семінарського заняття є:

- розвивати пізнавальну активність і самостійність, уміння творчо застосовувати матеріал лекцій;
- поглиблювати і закріплювати знання, отримані в процесі вивчення предмета;
- сприяти розвитку творчого мислення, вміння логічно висловлювати і аргументувати свої думки, слухати один одного, продуктивно критикувати.

Семінарські заняття також є засобом перевірки розвитку і закріплення навичок самостійної роботи, що є однією з найважливіших форм навчальної роботи студентів, сприяють вихованню ініціативи, активності, самостійності в роботі, навчають систематичному, планомірному засвоєнню навчального матеріалу.

Особливу увагу тут приділяють розвитку навичок роботи з різноманітними джерелами, з яких студенти одержують додаткову інформацію, аналізу та узагальненню теоретичних матеріалів і корисного досвіду, формуванню вміння формулювати проблему та знаходити шляхи її розв'язання, професійно використовувати знання в умовах навчальної аудиторії.

Семінар — активний метод навчання, у застосуванні якого повинна переважати продуктивно-перетворювальна діяльність студентів. Він повинен розвивати і закріплювати у молодих людей навички самостійної роботи, уміння складати плани теоретичних доповідей, їх тези, готувати розгорнуті повідомлення і виступати з ними перед аудиторією, брати участь у дискусії та обговоренні¹.

Списки літератури до кожного семінарського заняття містять як основну, так і додаткову літературу. Додаткова література допоможе розширити уявлення про явмще, що розглядається, аргументує позицію, яку відстоює автор. Не обов'язково кожному студенту читати

¹ Мачинська Н. І., Стельмах С. С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі : навч.-метод. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012.

всю додаткову літературу, але при обговоренні теми в групі є можливість ознайомитися з поглядами різних авторів завдяки праці всіх студентів. Пам'ятайте, що переказувати думки різних авторів треба українською мовою, не цитуючи їх повністю, а відзначаючи найважливіші моменти.

Семінар № 1

Тема: Історичний розвиток значень поняття «документ»

Питання

1. Походження терміна «документ».
2. Значення поняття «документ» у XIX–XX ст.
3. Поняття «документ» у теорії документації Поля Отле.
4. Емпіричні уявлення про документ.
5. Різні значення поняття «документ».

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Отле П. Библиотека, библиография, документация : избр. тр. пионера информатики / пер. с англ. и франц. Р. С. Гиляревского и др. ; предисл., сост., коммент. Р. С. Гиляревского ; Рос. гос. б-ка. Москва : ФАИР-ПРЕСС, Пашков дом, 2004. 348 с.

3. Бездрабко В. В. Поль Отле і наука про документ // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 2. С. 14–24. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

4. Плющ М. А. Роль Сюзанны Брие в развитии сферы документации во Франции и интерпретации термина «documentation»: к 110-летию со дня рождения // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2004. № 12. С. 30–31. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J04812880102> (дата обращения: 10.05.2021).

5. Кулешов С. Г. Про значення поняття «документ» // Бібл. вісн. 1995. № 1. С. 1–4. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_1995_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).
6. Кулешов С. Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи. Київ : Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства, Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2000. 162 с.
7. Кулешов С. Г. Архів, бібліотека, музей: спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2009. Т. 17. С. 29–32. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2009_17_5 (дата звернення: 10.05.2021).
8. Ларьков Н. С. Документоведение : учеб. пособие. Часть 1. Москва : АСТ, 2006. 72 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://iub.at.ua/ld/0/68_larkov_n_s_doku.pdf (дата обращения: 10.05.2021).
9. Buckland M. K. What is a «Document»? [Electronic resource] // Journal of the American Society of Information Science [JASIS]. 1997. Vol. 48. № 9. (Sept 1997) P. 804–809 URL: <https://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/whatdoc.html> (date of access: 10.05.2021).
10. Земсков А. И. Документоведение — было, есть и будет. (Обзор зарубежных публикаций) // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 7. С. 63–73. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2R86AJv> (дата обращения: 10.05.2021)
11. Столяров Ю. Н. Исходные постулаты документологии — всеобщей теории документа // Науч. и техн. б-ки. 2021. № 2. С. 15–40. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2021/2/NTB2_2021_1.pdf или <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2021-2-15-40> (дата обращения: 10.05.2021).
12. Швецова-Водка Г. Н. Документ в свете ноокоммуникологии : науч.-практ. пособие. Москва : Информ. центр сотрудничества «Литера», 2010. 381 с. (Современная библиотека ; вып. 65).
13. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: словник-довідник термінів і понять : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 319 с.

Семінар № 2

Тема: Теоретичне визначення поняття «документ»

Питання

1. Елементи комунікаційно-інформаційного процесу і сутність поняття «інформація».
2. Структура процесу соціальної комунікації.
3. Характеристика соціальної інформації. Інформація і знання.
4. Функціональне визначення документа
5. Документ IV як записана інформація.
6. Документ як об'єкт бібліотечної справи.

Література

1. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. [зі змінами і доповн.] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Про науково-технічну інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 25.06.1993 [зі змінами і доповн.]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Про бібліотеки і бібліотечну справу [Електронний ресурс] : Закон України від 27 січ. 1995 р. [зі змінами і доповн.] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80.%207> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Про обов'язковий примірник документів [Електронний ресурс] : Закон України від 9 квіт. 1999 р.; в ред. Закону №222-19 від 28.06.2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/595-14> (дата звернення: 10.05.2021).

5. ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. Введ. 28.05.2004. На заміну ДСТУ 2732-94. Київ : Держспоживстандарт України, 2005. 32 с. (Національний стандарт України).

6. ДСТУ 7448:2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Прийнято та надано чинності наказом Мінекономрозвитку України від 29.11.2013 № 1423. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. III, 41 с. (Національний стандарт України).

7. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме

[Электронный ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

8. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособие. СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002. 461 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://www.evartist.narod.ru/text16/071.htm> или <https://www.twirpx.com/file/608379/grant/> (дата обращения: 10.05.2021).

9. Соколов А. В. Когнитивный подход к документу и документосфере // Науч.-техн. информ. Серия 2. Информ. процессы и системы. 2016. № 7. С. 1–8. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J1470553X> (дата обращения: 10.05.2021).

10. Столяров Ю. Н. Онтологический статус документа и его практическое значение для библиотек // Библиотековедение. 1999. № 4. С. 50–59 То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/1030185/> (дата обращения: 10.05.2021).

11. Столяров Ю. Н. Онтология документа: дополнительные пояснения // Науч.-техн. информ. Сер. 1. Орг. и методика информ. работы. 2013. № 2. С. 8–13. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J11278827> (дата обращения: 10.05.2021).

12. Столяров Ю. Н. Документ: инвариантная и вариативная компоненты дефиниции // Науч. и техн. б-ки. 2010. № 11. С. 25–33. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3uDwv9F> (дата обращения: 10.05.2021).

13. Берестова Т. Ф. Документ: методологические основания изучения, предыстория возникновения, сущность и явление // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 10. С. 42–54. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3рбG9jQ> (дата обращения: 10.05.2021).

14. Бондарь В. А. Современные концептуальные подходы к изучению понятия «документ» // Гуманитар. науки в Сибири. 2014. № 4. С. 98–102. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3wPSQSV> (дата обращения: 10.05.2021).

14. Швецова-Водка Г. Н. Оригинальная трактовка документирования и документа [в монографии Н. Б. Зиновьевой] // Науч. и техн. б-ки. 2012. № 7. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3yRhFQa> (дата обращения: 10.05.2021).

Семинар № 3

Тема: Функції, властивості та ознаки документа

Питання

1. Поняття «функції документа»
2. Головна (сутнісна) функція документа та похідні від неї
3. Інші загальні функції документа
4. Поняття спеціальних та конкретних функцій документів
5. Властивості документа
6. Ознаки документа

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Кушнарченко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34_894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

4. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).

5. Плешкевич Е. А. Определение функций документа // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 6. С. 46–57. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2006&num=6&art=5> (дата обращения: 10.05.2021).

6. Ларьков Н. С. Функциональный анализ документа // Документ: история, теория, практика : сб. материалов V Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием (г. Томск, 27–28 окт. 2011 г.). Томск, 2012.

С. 64–69. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/manager/Repository/vtls:000431509> (дата обращения: 10.05.2021).

7. Двоеносова Г. А. Функции документа // Науч.-техн. информ. Сер. 1. Орг. и методика информ. работы. 2013. № 2. С. 1–7. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J11278827> (дата обращения: 10.05.2021).

8. Швецова-Водка Г. М. Дискусійні питання визначення функцій документа [Електронний ресурс] // Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 10 лют. 2016 р.) / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, каф. докум. комунікацій і бібл. справи. Рівне : РДГУ, 2016. С. 183–185. URL: http://library.dk.rv.ua/engine/select_konf.php (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 4

Тема: Інформаційна складова документа

Питання

1. Поняття «інформація документа»
2. Концепція соціальної інформації
3. Структура і властивості соціальної інформації
4. Вимоги до соціальної інформації
5. Класифікація соціальної інформації (її види)

Література

1. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. [зі змінами і доповн.] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Про науково-технічну інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 25.06.1993 [зі змінами і доповн.]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Кушнарченко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_3_4894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

5. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).

6. Столяров Ю. Н. Онтологический и метонимический смыслы понятия *информация* // Науч. и техн. б-ки. 2002. № 3. С. 45–51. То же [Электронный ресурс]. URL: http://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2002/3/f3_05.htm (дата обращения: 10.05.2021).

7. Соколов А. В. Информатические опусы. Опус 5. Природа и сущность информации // Науч. и техн. б-ки. 2011. № 2. С. 5–27. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2011&num=2&art=1> (дата обращения: 10.05.2021).

8. Соколов А. В. Философия информации на страницах «Вестника ЧГАКИ» // Вестник Челябинск. гос. акад. культуры и искусств. 2014. № 3 (39). С. 177–183. То же [Электронный ресурс]. URL: https://elibrary.ru/download/elibrary_21990368_40257394.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

9. Горовий В. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс. Київ : НБУВ, 2010. 360 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuviar.gov.ua/images/nauk-mon/MonGor.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

10. Семенюк Э. П. Человек и информация в зеркале науки: прошлое, настоящее, будущее // Науч.-техн. информ. Сер 1. Орг. и методика информ. работы. 2018. № 1. С. 1–14. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J16317472> (дата обращения: 10.05.2021).

11. Лъганаева В. О. Інформація та знання в соціально-комунікаційних процесах // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. 2009. № 2. С. 149–153; Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://social-science.com.ua/article/91> (дата звернення: 10.05.2021).

12. Конявский В. А., Гадасин В. А. Основы понимания феномена электронного обмена информацией. Минск, 2004. 327 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3vuxzNc> (дата обращения: 10.05.2021).

Семінар № 5

Тема: Знакова та матеріальна складові Документа ІV

Питання

1. Поняття знаку. Класифікація знаків
2. Знакова система письма
3. Способи запису інформації
4. Матеріальна основа документа. Види носіїв інформації
5. Структура документа. Поняття «реквізитів документа»

Література

1. Кушнаренко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

2. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): [Швецова Загальна теорія документа і книги.pdf](http://shvetsova-zagalna-teoriya-dokumentu-i-knigi.pdf) или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Ларьков Н. С. Документоведение : учеб. пособие. Часть 1. Москва : АСТ, 2006. 72 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://iub.at.ua/ld/0/68_larkov_n_s_doku.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

4. Палеха Ю. И., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

5. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).

Семинар № 6

Тема: Класифікація Документа IV

Питання

1. Завдання класифікування документів та вимоги до нього.
2. Класифікація Документа IV за ознаками матеріального носія інформації.
3. Класифікація Документа IV за ознаками знакової природи інформації.
4. Класифікація Документа IV за його інформаційною складовою.
5. Класифікація Документа IV за обставинами побутування у зовнішньому середовищі.
6. Інші способи класифікації документів.

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).
2. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: словник-довідник термінів і понять : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 319 с.
3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL : <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).
4. Кушнарченко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).
5. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).
6. Komova M. Classification scheme as a reflection of the social and communicative nature of document phenomenon // Бібліотекознавство.

Документознавство. Інформологія. 2019. № 3. С. 27–35. [Electronic resource] URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2019_3_5. (date of access: 10.05.2021).

Семінар № 7

Тема: Співвідношення понять «документ» і «книга»

Питання:

1. Диференціація поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації
2. Диференціація поняття «книга» за особливостями знакової форми та способу сприйняття людиною
3. Місце книги в соціальному комунікаційно-інформаційному процесі
4. Співвідношення книги з документами первісними та архівними
5. Співвідношення понять «документ», «книга», «видання», «твір друку», «література», «публікація»

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): [Швецова Загальна теорія документа і книги.pdf](#) или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).
2. Довнар Л. Книга и документ: «цена» вопроса // KNYGOTYRA. 2011. 57. С. 38–48. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/1491/879> (дата обращения: 10.05.2021).
3. Столяров Ю. Н. Документология : учеб. пособие. Орёл : Горизонт, 2013. 370 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2257603/> (дата обращения: 10.05.2021).
4. Беловицкая А. А. Общее книговедение : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Книговедение и орг. кн. торговли». Москва, 1987. С. 121–162. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook011/01/> (дата обращения: 10.05.2021).
5. Мигонь К. Наука о книге : очерк проблематики / пер. с польск. О. Р. Медведевой, В. В. Мочаловой, Р. Н. Смирновой. Москва, 1991. С. 27–35.

6. Вохрышева М. Г. Книга в системе медиа // Библиосфера. 2020. № 1. С. 5–11. DOI: 10.20913/1815-3186-2020-1-5-11. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.bibliosphere.ru/jour/article/view/1598/1674> (дата обращения: 10.05.2021).

7. Саугина Е. В. Книга в системе книговедческого знания: анализ подходов и дефиниций // Вестник Челяб. гос. акад. культуры и искусств. 2013. № 4 (36). С. 20–27. То же [Электронный ресурс]. URL: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_21068349_47182900.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

8. Нестерович Ю. В. Очерк по экспликации и корреляции понятий книги и электронной книги в рамках документологии // Библиотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2012. № 2. С. 16–21. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2012_2_2 (дата звернення: 10.05.2021).

9. Фролов В. В. Дефиниции книжного издания в условиях рынка // Библиография и книговедение. 2016. № 2. С. 44–53. То же. [Электронный ресурс]. URL: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_26288645_19822823.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

10. Гльницька Л. Бібліографія української книги в Галичині, на Буковині, Закарпатті, Волині і в еміграції (1914 — 1939): науково-методичні засади створення видавничого проекту та його реалізація // Бібл. вісн. 2019. № 2. С. 16–23. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2019_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

12. Маркова В. А. Книга і виклики нової комунікативної реальності // Вісн. Харків. держ. акад. культури. 2010. Вип. 29. С. 120–129. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_29_16 (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 8

Тема: Нетекстові документи

Питання:

1. Види документів за знаковою природою інформації
2. Образотворчі документи
3. Картографічні документи
4. Музичні документи

Література

1. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).
2. Кушнарєнко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).
3. Костенко М. Типологія видань з художньої культури та мистецтва // Вісн. Кн. палати. 2012. № 8. С. 3–5. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2012_8_1 (дата звернення: 10.05.2021).
4. Тупчієнко-Кадирова Л. Г. Дисципліни документально-комунікаційного циклу: деякі аспекти семіотичного підходу // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 3. С. 52–58. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_3_12 (дата звернення: 10.05.2021).
5. Тупчієнко-Кадирова Л. Музичний документ: деякі аспекти визначення, специфіки видів та описування в режимі електронної каталогізації // Студії з архів. справи та документознавства. 2004. Т. 12. С. 148–155. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_27 (дата звернення: 10.05.2021).
6. Шатрова М. Документні ресурси української бібліографії образотворчого мистецтва (1996–2005): склад, зміст, особливості розвитку : монографія. Рівне : Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, 2011. 241 с.
7. Бездрабко В. В. До історії вивчення картографічного документа в Україні // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія : Історія. Харків, 2008. Вип. 40, № 816. С. 405–415. Те саме [Електронний ресурс]. URL : <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/5081> (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 9
Тема: Кінофотофонодокументи

Питання:

1. Поняття «кінофотофонодокументи», його визначення та видоутворювальні ознаки
2. Фотографічний спосіб документування інформації, його виникнення та розвиток
3. Види фотодокументів
4. Особливості кінодокументування. Види кінодокументів
5. Винайдення фонозапису, його способи. Види фонодокументів

Література

1. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : Закон України від 23 груд. 1993 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 10.05.2021).
2. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL : <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).
3. Кушнаренко Н. Н. Документоведение : учебник. 8-е изд., стер. Киев : Знання, 2008. 459 с. (Высшее образование XXI века). То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1296_34_894660.pdf (дата обращения: 10.05.2021).
4. Магидов В. М. Кинофотофонодокументы в контексте исторического знания. Москва : изд-во РГГУ, 2005. 448 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://pa04.twirpx.net/2956/2956661_89A5076F/magidov_vm_kino (дата обращения: 10.05.2021).
5. Муравьев В. А. [Рец. на кн.: Магидов В. М. Кинофотофонодокументы в контексте исторического знания. Москва : изд-во РГГУ, 2005. 448 с.] // Отечеств. архивы. 2006. № 2. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://portal.rusarchives.ru/publication/muraviev.shtml> (дата обращения: 10.05.2021).
6. Ємельянова Т. О. Фотодокументознавство [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (го-

лова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2013. 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Fotodokumentoznavstvo> (дата звернення: 10.05.2021).

7. Ємельянова Т. О. Фонодокументознавство [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2013. 688 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Fonodokumentoznavstvo> (дата звернення: 10.05.2021).

8. Синеекий О. В. Фонодокумент в мировом коммуникационном пространстве: эволюция, современное состояние, направления трансформаций : спец. междунар. науч.-реф. вып. по материалам диссертации на соискание науч. степени д-ра наук по социал. коммуникациям (специальность 27.00.02 Документоведение, архивоведение). Запорожье : Статус, 2017. 173 с. (Постдиссертационное издание). То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/2694640/> (дата обращения: 10.05.2021).

9. Максимюк С. З історії українського звукозапису та дискографії. Львів ; Вашингтон : вид-во Укр. Католиц. ун-ту, 2003. 288 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Maksym_iuk/Stepan/Z_istorii_ukrainskoho_zvukozapysu_ta_dyskohrafiu.pdf? (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 10

Тема: Електронні документи

Питання:

1. Визначення електронного документа: дискусійні погляди
2. Ознаки класифікації електронних документів
3. Види електронних документів
4. Складові елементи електронного видання
5. Ознаки класифікації електронних видань
6. Види електронних видань, їх характеристика

Література

1. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : Закон України від 22 трав. 2003 р. [із змінами та

доп.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 10.05.2021).

2. ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Прийнято та надано чинності наказом Держ. комітету України з питань техн. регулювання та спожив. політики від 11 берез. 2010 р. № 85 З. Уведено вперше. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2010. IV, 14 с. (Національний стандарт України. Інформація та документація).

3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Баркова О. В. Путь онлайн-документа в библиотечном технологическом процессе [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34228/20-Barkova.pdf?sequence=1> (дата обращения: 10.05.2021).

5. Конявский В. А., Гадасин В. А. Основы понимания феномена электронного обмена информацией. Минск, 2004. 327 с. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2TхпХЕр> (дата обращения: 10.05.2021).

6. Земсков А. И., Шрайберг Я. Л. Электронная информация и электронные ресурсы : публикации и документы, фонды, библиотеки. Москва : ФАИР, 2007. 528 с. (Спец. издат. проект для б-к). То же [Электронный ресурс]. URL: <https://www.twirpx.com/file/472989/> (дата обращения: 10.05.2021).

7. Электронные документы: создание и использование в публичных библиотеках : справочник / науч. ред.: Р. С. Гиляревский, Г. Ф. Гордукалова. СПб. : Профессия, 2007. 663 с. (Серия «Библиотека»). То же [Электронный ресурс]. URL: http://library.khpg.org/files/docs/1467551_263.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

8. Камалов А. Ю. Электронный документ: трудности определения // Науч. и техн. б-ки. 2015. № 3. С. 66–82. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/3/ntb_3_5_2015.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

9. Копанєва В. Бібліотека в системі наукової електронної комунікації // Бібл. вісн. 2007. № 5. С. 3–9. Те саме [Електронний ресурс].

URL: <http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/msd/0710kop.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

10. Шемаєва Г. Електронні ресурси бібліотек України в інформаційному забезпеченні науки: стан та перспективи розвитку // Бібл. планета. 2006. № 4. С. 21–25. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2006_4_6 (дата звернення: 10.05.2021).

5. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства : [монографія] / [О. С. Онищенко та ін.]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2011. 247 с. : рис. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002172> (дата звернення: 10.05.2021).

6. Ковтанюк Ю. С. Класифікація документів з електронними носіями інформації // Архіви України. 2012. № 2 (278). С. 45–76. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2012_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).

7. Кулешов С. Г. Електронний документ у системі сучасного діловодства // Архіви України. 2004. № 4/6. С. 50–53. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/AU-4-6-2004.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

8. Чернятинська Ю. Г. Комплектування архівів документами в електронній формі та їх зберігання: історіографія питання // Архіви України. 2018. № 1 (312) січень-лютий. С. 88–102. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2018_1_6 (дата звернення: 10.05.2021).

9. Янковая В. Ф. Электронный документ как объект документо-ведения [Электронный ресурс] // Вестник Волгогр. гос. ун-та. Серия 2: Языкознание. 2013. № 3. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/elektronnyu-dokument-kak-obekt-dokumentovedeniya> (дата обращения: 10.05.2021).

10. Ярошенко Т. О. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації : від друкованих видань до оригінальних електронних журналів // Вісн. Кн. палати. 2005. № 10. С. 29–34 ; № 11. С. 28–33. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149235329.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

11. Ярошенко Т. О. Наукові комунікації XXI століття: електронні ресурси для науки та освіти України // Бібл. вісн. 2006. № 5. С. 17–22. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://bit.ly/3fK9H3T> (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 11

Тема: Історичний розвиток наукових знань про документ

Питання:

1. Перші наукові дисципліни документознавчого спрямування (дипломатика, бібліографія)
2. Дослідження документа в історичному джерелознавстві, архівознавстві, книгознавстві
3. Виникнення документаційно-інформаційної науки

Література

1. Ларьков Н. С. Документоведение : учеб. пособие. Часть 1. Москва : АСТ, 2006. 72 с. То же [Электронный ресурс]. URL: https://iub.at.ua/ld/0/68_larkov_n_s_doku.pdf (дата обращения: 10.05.2021).
2. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).
3. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).
4. Бездрабко В. В. Поль Отле і наука про документ // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 2. С. 14–24. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_2_5 (дата звернення: 10.05.2021).
5. Плющ М. А. Роль Сюзанни Брие в розвитку сфери документації во Франції и інтерпретації терміна «documentation»: к 110-летию со дня рождения // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2004. № 12. С. 30–31. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J04812880102> (дата обращения: 10.05.2021).
6. Кулешов С. Г. Документознавство: Історія. Теоретичні основи. Київ : Укр. держ. НДІ архів. справи та документознавства, Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2000. 162 с.

7. Столяров Ю. Н. Документология: причины появления, этапы развития // Науч. и техн. б-ки. 2021. № 1. С. 15–25. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2021/1/NTB1_2021_1.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

8. Бездрабко В. В. Розвиток науки про документ у XIX ст.: візії теорії і практики // Укр. іст. журн. 2011. № 1. С. 137–165. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2011_1_9 (дата звернення: 10.05.2021).

9. Бездрабко В. В. Основні риси розвитку джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін і документознавства: закономірні й випадкові фрейми (1960–1980) // Архіви України. 2009. № 1/2 (263). С. 24–49. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2009_1-2_2 (дата звернення: 10.05.2021).

10. Бездрабко В. В. До питання еволюції науки про документ, або один сюжет з історії джерелознавства та формування передумов документознавства // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 1. С. 8–16. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).

11. Бездрабко В. В. Діловодство у переддень народження документознавства: особливості побутування та вплив на еволюцію науки про документ // Наук. праці Миколаїв. держ. гуманітар. ун-ту ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилян. акад.». Серія: Іст. науки. 2008. Т. 88, Вип. 75. С. 156–165. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2008_88_75_30 (дата звернення: 10.05.2021).

12. Бездрабко В. В. К. Г. Мітяєв і становлення документознавства. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 1. С. 8–22. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_1_3 (дата звернення: 10.05.2021).

13. Кулешов С. Г., Загорецька О. М. З історії документознавства в Україні // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2008. Т. 16. С. 73–84. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2008_16_10 (дата звернення: 10.05.2021).

14. Кушнарченко Н. М. Новий етап інституалізації науки про документ // Студії з архів. справи та документознавства / Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства. 2004. Т. 12. С. 126–130. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_23 (дата звернення: 10.05.2021).

15. Швецова-Водка Г. М. Визначення документа в архівознавстві // Студії з архівної справи та документознавства. 1999. Т. 4. С. 99–102. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_1999_4_17 (дата звернення: 10.05.2021).

16. Швецова-Водка Г. М. Співвідношення понять «документ» та «історичне джерело» // Архіви України. 2001. № 4-5. С. 33–56. Те саме [Електронний ресурс]. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2001_4-5\(247\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2001_4-5(247)_3) (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 12

Тема: Сучасні концепції документознавства

Питання:

1. Документознавство архівно-діловодного походження
2. Загальне документознавство
3. Документологія як синонім документознавства
4. Нео-документація

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL : <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Плешкевич Е. А. Проблемы развития теории в дисциплинах документально-информационного цикла: взгляд со стороны // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2009. № 3. С. 18–34. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_3_2 (дата звернення: 10.05.2021).

4. Кулешов С. Г. Загальна теорія документа: реалії та перспективи // Архіви України. 2012. № 6. С. 5–10. Те саме [Електронний ресурс].

URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/01-24.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

5. Кулешов С. Г. Поняття загального документознавства в класичному документознавстві: спроба сучасного трактування // Студії з архів. справи та документознавства. 2011. Т. 19, кн. 1. С. 53–55. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2011_19_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

6. Столяров Ю. Н. Документология: причины появления, этапы развития // Науч. и техн. б-ки. 2021. № 1. С. 15–25. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2021/1/NTB1_2021_1.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

7. Бездрабко В. В. Актуальні проблеми документознавства в Україні // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 1. С. 26–41. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2020_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

8. Швецова-Водка Г. Н. Оригинальная трактовка документирования и документа [в монографии Н. Б. Зиновьевой] // Науч. и техн. б-ки. 2012. № 7. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3yRhFQa> (дата обращения: 10.05.2021)

9. Двоеносова Г. А. Синергетическая парадигма в научном познании документа // Науч.-техн. информ. Серия 1. Орг. и методика информ. работы. 2016. № 2. С. 2–7. То же [Электронный ресурс]. URL: <http://lamb.viniti.ru/sid2/sid2free?sid2=J14217438> (дата обращения: 10.05.2021)

10. Бондарь В. А. Современные концептуальные подходы к изучению понятия «документ» // Гуманитар. науки в Сибири. 2014. № 4. С. 98–102. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/3wPSQSV> (дата обращения: 10.05.2021).

11. Земсков А. И. Документоведение — было, есть и будет. (Обзор зарубежных публикаций) // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 7. С. 63–73. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2R86AJv> (дата обращения: 10.05.2021)

12. Кулешов С., Барабаш В. Документознавство як наукова і навчальна дисципліна в сучасній Україні: які шляхи розвитку? // Society. Document. Communication (2020) Ed. 9. A series of «Historical science». С. 131–149. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://sdc-journal.com> або <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10466/3/12.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

Семінар № 13

Тема: Місце документознавства в системі наук

Питання:

1. Документознавство як історична наука
2. Місце документознавства серед суміжних наукових дисциплін
3. Документознавство і теорія соціальних комунікацій

Література

1. Швецова-Водка Г. М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с. (Вища освіта XXI століття). Те саме [Електронний ресурс]. URL: Полный текст/внешний ресурс (постраничный просмотр): Швецова_Загальна теорія документа і книги.pdf или скачать. 16.104 Mb <https://bit.ly/3mqhCVD> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Швецова-Водка Г. М. Структура документознавства і його місце серед суміжних наукових дисциплін // Студії з архівної справи та документознавства. 2004. Т 12. С. 120–125. Те саме [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2004_12_22 (дата звернення: 10.05.2021).

3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2009. 432 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445811>; або <https://studfile.net/preview/1583501/>; <https://westudents.com.ua/knigi/69-zagalne-dokumentoznavstvo-paleha-yu.html> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Палеха Ю. І. Шляхи розвитку науки про документ // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2010. Т. 18. С. 70–75. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2010_18_12 (дата звернення: 10.05.2021).

5. Бездрабко В. В. Історичне документознавство в Україні: сучасний стан і перспективи // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2017. № 4. С. 4–23. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2017_4_3 (дата звернення: 10.05.2021).

6. Кулешов С. Г. Архів, бібліотека, музей: спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2009. Т. 17. С. 29–32. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2009_17_5 (дата звернення: 10.05.2021).

7. Кушнаренко Н. Н., Соляник А. А. Документология как фундаментальная наука: факт институционализации // Науч. и техн. б-ки. 2014. № 1. С. 71–77. То же [Электронный ресурс]. URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2014/1/ntb_1_11_2014.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

8. Бездрабко В. В. Концепція документознавства Г. М. Швецової-Водки: генеза і зміст // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2009. № 1. С. 52–71. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_1_15 (дата звернення: 10.05.2021).

9. Бездрабко В. В. Актуальні проблеми документознавства в Україні [Електронний ресурс] // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. № 1. С. 26–41. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2020_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

10. Тупчієнко-Кадирова Л. Г. Дисципліни документально-комунікаційного циклу: деякі аспекти семіотичного підходу // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 3. С. 52–58. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_3_12 (дата звернення: 10.05.2021).

11. Сидун І. В. Теорія та історія документаційно-інформаційних наук : метод. вказівки та завдання для студентів першого курсу освіт.-кваліф. рівня «магістр» спец. «журналістика». Одеса, 2017. 28 с. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <http://periodpress.onu.edu.ua/pages/docs/metod-Sydun-DocInfo-nauk.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

Семинар № 14

Тема: Перспективи розвитку документознавства

Питання

1. «Традиційна» і «нова» версії документознавства
2. Документология як система наукових дисциплін, об'єктом дослідження яких є документальні комунікації
3. Ноокомунікологія як система наукових знань про соціальні інформаційні комунікації
4. Розвиток термінології документознавства

Література

1. Бездрабко В. В. Актуальні проблеми документознавства в Україні [Електронний ресурс] // Бібліотекознавство. Документознавство.

Информология. 2020. № 1. С. 26–41. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2020_1_8 (дата звернення: 10.05.2021).

2. Земсков А. И. Документоведение — было, есть и будет. (Обзор зарубежных публикаций) // Науч. и техн. б-ки. 2006. № 7. С. 63–73. То же [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2R86AJv> (дата обращения: 10.05.2021)

3. Кулешов С., Барабаш В. Документознавство як наукова і навчальна дисципліна в сучасній Україні: які шляхи розвитку? // Society. Document. Communication (2020) Ed. 9. A series of «Historical science». С. 131–149. Те саме [Електронний ресурс]. URL: <https://sdc-journal.com> або <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10466/3/12.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

4. Кулешов С. Г. Проект концепції розвитку документознавства в Україні : (Матеріал до обговорення) [Електронний ресурс]. 10 с. URL: <https://old.archives.gov.ua/Archives/IASD/Kuleshov-Conc.pdf> (дата звернення: 10.05.2021).

5. Соколов А. В. Документосфера как предмет преподавания в библиотечно-информационной школе // Вестник СПбГУКИ. 2016. № 2 (27) июнь. С. 182–186. То же [Электронный ресурс]. URL: https://spbgik.ru/upload/file/publishing/vestnik/2_16.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

6. Соколов А. В., Тургаев А. С. Библиологос и библиотечно-информационное образование // Науч. и техн. б-ки. 2020. № 12. С. 15–44. То же [Электронный ресурс]. URL: https://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2020/12/NTB12_2020_1.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

7. Бездрабко В. В. Ноокомунікологія Галини Швецової-Водки // Вісн. Кн. палати. 2019. № 5. С. 46–51. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2019_5_15 (дата звернення: 10.05.2021).

8. Швецова-Водка Г. Н. Ноосферная тематика в документологии // Науч. и техн. б-ки. 2018. № 9. С. 92–105. Див. додаток № 2.

9. Палеха Ю. І. Шляхи розвитку науки про документ // Студії з архів. справи та документознавства. Київ, 2010. Т. 18. С. 70–75. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sasd_2010_18_12 (дата звернення: 10.05.2021).

10. Плешкевич Е. А. Проблемы развития документоведения и возможные пути их преодоления [Электронный ресурс] // Урал. федерал. ун-т. URL: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/44140/1/dais_2016_12.pdf (дата обращения: 10.05.2021).

11. Ковтанюк Ю. С. Сучасні завдання електронного документознавства в Україні // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. 2012. Вип. 34. С. 29–37. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2012_34_4 (дата звернення: 10.05.2021).

12. Столяров Ю. Н. Термины, производимые от слова документ // Науч. и техн. б-ки. 2000. № 10. С. 64–68. То же [Электронный ресурс]. URL: http://ellib.gpntb.ru/subscribe/ntb/2000/10/f10_09.html (дата обращения: 10.05.2021).

13. Швецова-Водка Г. М. Чи потрібний документознавству оновлений термінологічний апарат? // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2008. № 3. С. 26–31. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2008_3_7 (дата звернення: 10.05.2021).

14. Швецова-Водка Г. М. Документознавство : словник-довідник термінів і понять : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. 319 с.

15. Литвинська С. Проблеми творення і функціонування документознавчої термінології // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2012. Вип. 24. С. 89–97. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2012_24_10 (дата звернення: 10.05.2021).

16. Тур О. М. ISO/TC 46 Information and documentation: напрями діяльності та особливості представлення документознавчої термінології // Вісн. Кн. палати. 2018. № 10. С. 32–36. Те саме [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2018_10_9 (дата звернення: 10.05.2021).

4. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття — форма навчального заняття, під час якої студенти на підставі аналізу окремих теоретичних положень навчальної дисципліни формують навички і вміння їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань.

Метою практичних занять є формування у студентів професійних умінь і навичок практичних дій, необхідних спеціалістам для виконання функціональних обов'язків та розвитку професійно-ділових якостей, що передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою випускника певного освітнього рівня. Основне завдання практичних занять — поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи¹.

Практична робота № 1

Тема: Класифікація Документа IV

Використовувані матеріали: комплект документів (1 неперіодичне видання, 1 публікація з журналу, 1 публікація з газети); таблиці класифікації документів.

Завдання: проаналізувати кожний документ за всіма ознаками, що характеризують матеріальний носій документа і знакову систему запису інформації.

Відповідь починати з бібліографічного опису документа, що аналізується. Далі визначити вид документа:

1. За ознаками, що характеризують матеріальний носій документа:

- за матеріалом носія інформації;
- за матеріальною конструкцією носія інформації;
- за способом запису інформації (створення документа);
- за призначенням до сприйняття інформації.

2. За ознаками, що характеризують знакову систему запису інформації:

- за характером знакових засобів передачі інформації;

¹ Мачинська Н. І., Стельмах С. С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі : навч.-метод. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012.

- за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- за належністю знаків запису до певних знакових систем.
- за формою запису інформації;
- за каналом сприйняття інформації людиною;
- за способом декодування інформації.

Практична робота № 2

Тема: Види друкованих видань

Мета роботи: застосувати для класифікації видань державний стандарт ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять».

Використовувані матеріали: зразки видань (неперіодичних, періодичних і продовжуваних), таблиці класифікації видань на підставі стандарту (як результат виконання самостійної роботи № 9).

Завдання 1. Дати бібліографічний опис видання, що аналізується.

Завдання 2. Визначити вид видання за наведеними нижче ознаками і обґрунтувати своє рішення:

- за періодичністю;
- за матеріальною конструкцією;
- за знаковою природою інформації.

Завдання 3. Визначити вид неперіодичного видання:

- за обсягом;
- за цільовим призначенням;
- за складом основного тексту;
- за особливостями поліграфічного виконання видання;
- за характером інформації.

Завдання 4. Визначити вид періодичного чи продовжуваного видання.

Примітка: Завдання 3 або 4 виконуються тільки для відповідного виду видань (неперіодичних чи серіальних).

Практична робота № 3

Тема: Типи та жанри літератури

Мета завдання: навчитися аналізувати текстові документи (твори літератури), що існують у вигляді як окремих видань, так і частин видань.

Використовувані матеріали: зразки видань (неперіодичні та періодичні, моновидання та збірники, з різним цільовим та читацьким призначенням).

Таблиці: «Типи літератури»;
«Жанри літературних творів».

Завдання:

1. Зробити бібліографічний опис текстового документа (окремого видання чи частини видання).
2. Визначити тип літературного твору, опублікованого в цьому документі (з необхідним поясненням):
 - а) за віковою ознакою;
 - б) за мовною ознакою;
 - в) за соціальним призначенням.
3. Визначити жанр літературного твору (з поясненням його ознак).

Практична робота № 4

Тема: Електронні документи

Завдання 1: Оберіть 1 неопублікований електронний документ і дайте його класифікаційну характеристику за всіма ознаками, що стосуються документів взагалі та електронних документів зокрема. Починайте з бібліографічного опису обраного документа.

Приклади бібліографічних описів:

Бібліотечному фахівцю [Електронний ресурс] : сайт «Бібліотекар України» / відділ наукового аналізу та розвитку бібліотечної справи ДЗ «Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого». — Текст. дані. — Київ, 2004 — Режим доступу: <http://profy.nplu.org> (дата звернення: 17.04.21). — Назва з екрана.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронні каталоги. Каталог книжкових видань «Книжкові видання та компакт-диски»: база даних [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21C

OM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21CNR=20&Z21ID= (дата звернення: 17.04.21). — Назва з екрана.

Завдання 2: Оберіть 1 електронне видання і дайте його класифікаційну характеристику за всіма ознаками, що стосуються видань взагалі та електронних видань зокрема. Починайте з бібліографічного опису обраного видання.

Приклади бібліографічних опису:

Інтегрована лексикографічна система «Словники України» [Електронний ресурс] : словозміна, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія / В. А. Широков [та ін.] ; НАН України, Укр. мовно-інформ. фонд. — Версія 3.0. — Дані і прогр. — [Київ] : Довіра, 2006. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). — (Абв...). — Систем. вимоги: Pentium-II/300 ; 64Мб RAM ; Microsoft Windows XP ; 60 Мб вільного дискового простору ; NET Framework 2.0. — Назва з етикетки диска.

Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] / редкол.: В. Попик (голова), Г. Боряк, В. Горовий [та ін.] ; відп. ред. Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2017. — Вип. 46: Наукова бібліотека в соціокомунікативних процесах сучасності: завдання, напрями, продукти, технології. — 378 с. — Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/naukprazi/46.pdf> (дата звернення: 15.05.2021).

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ ТА ЕКЗАМЕНУ

Теоретичні питання

1. Емпіричні уявлення про документ
2. Різні значення поняття «документ»
3. Походження терміна «документ»
4. Поняття «інформація» з погляду теорії інформаційної комунікації. Структура інформаційно-комунікаційної системи
5. Структура процесу соціальної комунікації
6. Поняття «соціальної інформації». Співвідношення інформації та знання
7. Функціональне визначення поняття «документ»
8. Визначення документа в стандартах і словниках з діловодства та архівної справи
9. Визначення документа в інформатиці (у різних сферах інформаційної діяльності). Документ IV як «записана інформація»
10. Визначення документа в бібліотекознавстві. Документ як об'єкт бібліотечної справи
11. Поняття «функції документа». Головна (сутнісна) функція документа та похідні від неї
12. Інші загальні функції документа
13. Поняття спеціальних та конкретних функцій документів
14. Властивості документа
15. Ознаки документа
16. Поняття «інформація документа»
17. Концепція соціальної інформації
18. Структура і властивості соціальної інформації
19. Вимоги до соціальної інформації
20. Класифікація соціальної інформації (її види)
21. Знакова складова Документа IV
22. Речовинна (фізична) основа Документа IV
23. Форма (конструкція) носія інформації у Документа IV
24. Структура документа

25. Завдання класифікування документів
26. Класифікація Документа IV за ознаками, що характеризують знакову систему запису інформації
27. Класифікація Документа IV за ознаками, що характеризують матеріальний носій документа
28. Види документа за сферою виникнення інформації та об'єктом відображення
29. Поняття первинних і вторинних документів
30. Поняття «опублікованих» та «неопублікованих» документів
31. Поняття оригінала і копії документа
32. Автентичний (справжній) і фальшивий (підроблений) документи
33. Завдання типології документа
34. Методи визначення видів документа: класифікація, типологізація, систематизація
35. Основні категорії типологічного пізнання документа (вид, тип, жанр)
36. Співвідношення понять «документ», «книга», «видання», «твір друку», «література», «публікація»
37. Класифікація всіх видань: ознаки класифікації та визначені види
38. Особлива класифікація друкованих видань
39. Особлива класифікація неперіодичних видань
40. Види періодичних і продовжуваних видань
41. Нетекстові твори та видання
42. Поняття «типи літератури» та «жанри літературних творів»
43. Жанри художньої літератури
44. Жанри політичних і правових першоджерел, публіцистичної, масово-інформаційної та мемуарної літератури
45. Жанри науково-дослідної, науково-популярної, навчальної, виробничої та рекламної літератури
46. Жанри науково-інформаційної та довідкової літератури
47. Типи та жанри релігійної (духовної) літератури
48. Жанри розважальної літератури
49. Нетекстові документи
50. Кінофотофоновідео документи
51. Електронні документи.
52. Депоновані наукові документи і науково-технічна документація
53. Патентні документи

54. Службові (діловодні) документи
55. Загальне документознавство: об'єкт, зв'язки з іншими дисциплінами
56. Перші наукові дисципліни документознавчого спрямування (дипломатика, бібліографія)
57. Дослідження документа в історичному джерелознавстві, архівознавстві, книгознавстві
58. Виникнення та розвиток документаційно-інформаційної науки
59. Документологія як система наукових дисциплін, об'єктом дослідження яких є документальні комунікації
60. «Традиційна» і «нова» версії документознавства

Практичні питання до екзамену

1. Визначити вид документа за формою запису інформації.
2. Визначити вид документа за матеріальною конструкцією носія інформації.
3. Визначити вид документа за способом запису (створення документа).
4. Визначити вид документа за каналом сприйняття людиною.
5. Визначити вид документа за способом декодування інформації.
6. Визначити вид документа за характером знакових засобів передачі інформації.
7. Визначити вид документа за характером мовної системи, в якій втілено інформацію.
8. Визначити вид документа за належністю знаків запису до певних знакових систем.
9. Визначити тип літературного твору за віковою ознакою.
10. Визначити тип літературного твору за мовною ознакою.
11. Визначити тип літературного твору за соціальним призначенням.
12. Визначити жанр літературного твору.
13. Визначити вид видання за матеріальною конструкцією.
14. Визначити вид видання за знаковою природою інформації.
15. Визначити вид видання за цільовим призначенням.
16. Визначити вид видання за періодичністю.
17. Визначити вид друкованого видання за форматом.
18. Визначити вид друкованого видання за способом друку.

19. Визначити вид неперіодичного друкованого видання за матеріальною конструкцією.
20. Визначити вид неперіодичного видання за складом основного тексту.
21. Визначити вид неперіодичного видання за структурою (особливостями відбору творів до видання).
22. Визначити вид неперіодичного видання за повторністю випуску.
23. Визначити вид видання за способом виготовлення.
24. Визначити вид неперіодичного видання за характером інформації.
25. Визначити вид серіального видання.
26. Визначити вид періодичного видання.
27. Визначити вид продовжуваного видання.
28. Визначити вид періодичного видання за регулярністю виходу у світ.
29. Визначити вид періодичного видання за місцем випуску та сферою розповсюдження.
30. Дайте класифікаційну характеристику електронного документа.

6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО»

6.1. Тести з документознавства для заліку

1. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальний носій, що містить записану інформацію, яка призначена для передачі у соціальному комунікаційно-інформаційному процесі»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
- г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
- ж) Документ VII; з) Документ VIII.

2. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «інформація, що зафіксована на матеріальному носії»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
- г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
- ж) Документ VII; з) Документ VIII.

3. Якому значенню поняття «документ» відповідає такий перелік: «письмовий текст, книга, журнал, перфокарта, перфострічка, магнітна плівка тощо»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
- г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
- ж) Документ VII; з) Документ VIII.

4. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Письмове свідоцтво, що офіційно підтверджує особу»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
- г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
- ж) Документ VII; з) Документ VIII.

5. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальна форма одержання, зберігання, використання та поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно-, відео-, фото- плівці або на іншому носії»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
- г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
- ж) Документ VII; з) Документ VIII.

6. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Письмовий твір, грамота, рисунок і т.ін. як свідчення про щось історичне, важливе»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
ж) Документ VII; з) Документ VIII.

7. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлений у заведеному порядку і має у відповідності з чинним законодавством юридичну силу»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
ж) Документ VII; з) Документ VIII.

8. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Діловий папір, що посвідчує певний юридичний факт, підтверджує право на що-небудь»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
ж) Документ VII; з) Документ VIII.

9. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Записана інформація, що може розглядатися як одиниця у ході здійснення інформаційної діяльності»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
ж) Документ VII; з) Документ VIII.

10. Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальний об'єкт, у якому міститься та або інша інформація»?

- а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III;
г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI;
ж) Документ VII; з) Документ VIII.

11. Що передає комунікатор реципієнту в процесі соціальної комунікації?

а) інформацію; б) знання; в) соціальну інформацію або знання (залежно від аспекту розгляду).

12. Яке місце посідає документ в процесі соціальної комунікації?

а) джерело інформації; б) канал передачі інформації; в) реципієнт.

13. Що означає поняття «нооінформація»?

а) «розумова інформація», притаманна тільки соціальній комунікації;

б) логічна інформація;

в) інформація, яка має особливе значення для людини;

г) об'єкт передачі у будь-якій інформаційній комунікації.

14. Що таке «соціальна інформація»?

а) інформація про суспільство;

б) інформація, що функціонує в суспільстві;

в) інформація про наслідки інформатизації суспільства;

г) інформація про зміст суспільних наук.

15. Яка дефініція документа відповідає обсягу поняття «документ», що використовується в бібліотечній справі?

а) документ — засіб закріплення різним способом на спеціальному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності та розумової діяльності людини;

б) документ — єдність інформації та речовинного носія, яка використовується в соціальному комунікаційно-інформаційному процесі як канал передачі інформації;

в) документ — записана інформація, зафіксована на/в речовому виробі, основною функцією якого є збереження та розповсюдження інформації в часі та просторі;

г) документ — матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлену встановленим чином і таку, що має у відповідності з діючим законодавством правове значення.

16. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «символічний»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

17. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «вербальний»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

18. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «паперовий»?

- а) за матеріалом носія інформації;
- б) за формою запису інформації;
- в) за матеріальною конструкцією носія інформації;
- г) за способом запису інформації;
- д) за каналом сприйняття інформації.

19. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «двомірний /площинний/»?

- а) за матеріалом носія інформації;
- б) за формою запису інформації;
- в) за матеріальною конструкцією носія інформації;
- г) за способом запису інформації;
- д) за каналом сприйняття інформації.

20. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «аркушевий»?

- а) за матеріалом носія інформації;
- б) за формою запису інформації;
- в) за матеріальною конструкцією носія інформації;
- г) за способом запису інформації;
- д) за каналом сприйняття інформації.

21. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «ручний /рукописний/»?

- а) за матеріалом носія інформації;
- б) за формою запису інформації;
- в) за матеріальною конструкцією носія інформації;
- г) за способом запису інформації;
- д) за каналом сприйняття інформації.

22. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «писемний»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

23. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «візуальний»?

- а) за матеріалом носія інформації;
- б) за формою запису інформації;
- в) за матеріальною конструкцією носія інформації;
- г) за способом запису інформації;
- д) за каналом сприйняття інформації.

24. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «іконичний»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

25. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «образотворчий»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

26. За якою ознакою виділяють такий вид документа як «музичний»?

- а) за характером знакових засобів передачі інформації;
- б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію;
- в) за належністю знаків запису до певних знакових систем;
- г) за особливостями матеріального носія інформації.

27. Що є елементами книжкової справи?

- а) автор та одержувач інформації;
- б) документ вихідний та документ похідний;
- в) редакційно-видавнича справа;
- г) системи книгопоширення та книговикористання;
- д) все перелічене разом.

28. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Найважливіший засіб інформації, зняряддя політичної та ідеологічної боротьби, розповсюдження знань, освіти і виховання»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

29. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «видання у вигляді зброшурованих аркушів друкованого матеріалу (обсягом більше 48 сторінок)»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

30. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Книга — форма закріплення семантичної інформації у вигляді тексту на аркушевому матеріалі за допомогою знаків, які сприймаються зором»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

31. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Блок закріпле-

них у корінці сторінок з текстом та ілюстраціями і зовнішніх захисних елементів»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

32. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Твір друку у формі кодексу з певною мінімальною кількістю сторінок»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

33. До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Книга — сукупність рукописних або друкованих аркушів, що становлять одне ціле»?

- а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV;
- д) Книга V; е) Книга VI.

34. Що таке «документ» (найбільш загальна дефініція)?

- а) єдність соціальної інформації та матеріального носія;
- б) процес і результат опублікування інформації;
- в) окремий твір, що входить у склад друкованого видання;
- г) окремий твір, опублікований у вигляді видання або його частини;
- д) сукупність текстових (вербальних) документів.

35. Що таке «видання» (конкретна дефініція)?

- а) єдність соціальної інформації та матеріального носія;
- б) процес і результат опублікування документа;
- в) окремий документ, що входить у склад друкованого видання;
- г) окремий документ, опублікований у вигляді видання або його частини;
- д) сукупність текстових (вербальних) документів.

36. Що таке «публікація» (конкретна дефініція)?

- а) єдність соціальної інформації та матеріального носія;
- б) процес і результат опублікування документа;
- в) окремий документ, що входить у склад друкованого видання;

г) окремий документ, опублікований у вигляді видання або його частини;

д) сукупність текстових (вербальних) документів.

37. Що таке «література»?

а) єдність соціальної інформації та матеріального носія;

б) процес і результат опублікування документа;

в) окремий документ, що входить у склад друкованого видання;

г) окремий документ, опублікований у вигляді видання або його частини;

д) сукупність текстових (вербальних) документів.

38. Що таке «твір друку»?

а) єдність соціальної інформації та матеріального носія;

б) процес і результат опублікування документа;

в) окремий документ, що входить у склад друкованого видання;

г) окремий документ, опублікований у вигляді видання або його частини;

д) сукупність текстових (вербальних) документів.

39. До якого типу літератури належить конституція?

а) політичні першоджерела; б) правові першоджерела;

в) науково-дослідна література;

г) науково-популярна література;

д) виробнича література.

40. До якого типу літератури належить програма партії?

а) політичні першоджерела; б) правові першоджерела;

в) науково-дослідна література;

г) науково-популярна література;

д) виробнича література.

41. До якого типу літератури належить опис винаходу?

а) політичні першоджерела; б) правові першоджерела;

в) науково-дослідна література;

г) науково-популярна література;

д) виробнича література.

42. До якого типу літератури належить виклад передового досвіду?

- а) політичні першоджерела; б) правові першоджерела;
- в) науково-дослідна література;
- г) науково-популярна література;
- д) виробнича література.

43. До якого типу літератури належить путівник?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література.

44. До якого типу літератури належить нарис?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література.

45. До якого типу літератури належить хрестоматія?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література.

46. До якого типу літератури належить фірмовий каталог?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література.

47. До якого типу літератури належить інструкція?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література; е) наукова література.

48. До якого типу літератури належить енциклопедія?

- а) виробнича література; б) навчальна література;
- в) довідкова література; г) рекламна література;
- д) публіцистична література; е) наукова література.

49. До якого типу літератури належить календар?
а) виробнича література; б) навчальна література;
в) довідкова література; г) рекламна література;
д) публіцистична література; е) наукова література.

50. За якою ознакою виділяють такий вид видань як «нормативне»?
а) за періодичністю; б) за матеріальною конструкцією;
в) за знаковою природою інформації; г) за обсягом;
д) за цільовим призначенням.

51. За якою ознакою виділяють такий вид видань як «офіційне»?
а) за періодичністю; б) за матеріальною конструкцією;
в) за знаковою природою інформації; г) за обсягом;
д) за цільовим призначенням.

52. До якого виду видань належить «експрес-інформація»?
а) газета; б) журнал; в) бюлетень; г) календар;
д) періодичний збірник.

53. До якого виду видань належить поточний бібліографічний покажчик?
а) газета; б) журнал; в) бюлетень; г) календар;
д) періодичний збірник.

54. Назвіть засновників кібернетики, в працях яких була започаткована теорія інформації.

55. Назвіть головні елементи комунікаційної системи.

56. З яких елементів складається найпростіша схема соціальної комунікації.

57. Назвіть типи літератури за мовною ознакою.

58. За якою ознакою виділяють такий тип літератури як «політичні першоджерела»?

59. Назвіть види друкованих видань за знаковою природою інформації.

60. Назвіть види видань за структурою видання.

61. Назвіть види неперіодичних друкованих видань за обсягом.

62. Назвіть види видань за періодичністю.

63. Назвіть види рекламних видань.

64. Назвіть види періодичних видань.

65. Назвіть види словників.

Перевірте Ваші відповіді!

КЛЮЧ ДО ТЕСТІВ

1г, 2а, 3г, 4з, 5г, 6д, 7ж, 8ж, 9г, 10а, 11в, 12б, 13а, 14б, 15в, 16а, 17б, 18а, 19б, 20в, 21г, 22б, 23д, 24а, 25б, 26б, 27д, 28а, 29е, 30в, 31д, 32е, 33г, 34а, 35б, 36г, 37д, 38в, 39б, 40а, 41в, 42д, 43вг, 44д, 45б, 46вг, 47а, 48в, 49в, 50д, 51д, 52д, 53в, 54: Клод Шеннон, Норберт Вінер; 55: джерело інформації, передавач, канал, одержувач, призначення (кінцева мета інформації); 56: комунікант, канал комунікації, реципієнт; 57: оригінальна, перекладна; 58: за соціальним призначенням; 59: текстове, нотне, картографічне, образотворче; 60: серія, одностомник, багатостомник; 61: книга, брошура, аркушівка (листівка); 62: періодичні, неперіодичні, продовжувані; 63: проспект, путівник, каталог, афіша; 64: газета, журнал, бюлетень, календар, періодичний збірник; 65: енциклопедичний, мовний, тлумачний, термінологічний, розмовник.

6.2. тести з документознавства для екзамену

1.	Що таке «документ» (найбільш загальна дефініція)?	а) єдність соціальної інформації та матеріального носія; б) процес і результат опублікування інформації; в) письмовий твір, грамота, рисунок і т.ін. як свідчення про щось історичне; г) словесний твір, опублікований у вигляді видання або його частини; д) інформація офіційного характеру, зафіксована на матеріальному носії
2.	Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальний носій, що містить записану інформацію, яка призначена для передачі у соціальному комунікаційно-інформаційному процесі»?	а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III; г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI; ж) Документ VII; з) Документ VIII.
3.	Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «інформація, що зафіксована на матеріальному носії»?	а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III; г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI; ж) Документ VII; з) Документ VIII.
4.	Якому значенню поняття «документ» відповідає такий перелік: «письмовий текст, книга, журнал, перфокарта, перфострічка, магнітна плівка тощо»?	а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III; г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI; ж) Документ VII; з) Документ VIII
5.	Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Письмове свідство, що офіційно підтверджує особу»?	а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III; г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI; ж) Документ VII; з) Документ VIII.

Продовження табл.

6	Якому значенню поняття «документ» відповідає така дефініція: «Матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованому вигляді інформацію, оформлений у заведеному порядку і має у відповідності з чинним законодавством юридичну силу?»	а) Документ I; б) Документ II; в) Документ III; г) Документ IV; д) Документ V; е) Документ VI; ж) Документ VII; з) Документ VIII.
7	Яке визначення документа обов'язкове для використання в усіх видах літератури, що належать до сфери інформації та документації:	а) документ — записана інформація, що може розглядатися як одиниця у процесі здійснення інформаційної діяльності; б) документ — матеріальний об'єкт з інформацією, закріпленою способом, створеним людиною, для її передачі у часі й просторі; в) документ — матеріальний об'єкт, що містить у закріпленому вигляді інформацію, оформлений за встановленим порядком і має відповідно до чинного законодавства правове значення; г) документ — матеріальний об'єкт, що містить інформацію, яка має відповідно до чинного законодавства правове значення.
8	Назвіть учених, в працях яких була започаткована теорія інформації	
9	Комунікант — це:	а) відправник документного повідомлення, що починає акт комунікації; б) одержувач інформації; в) слухач; г) приймач; д) читач
10	Яке місце посідає документ у процесі соціальної комунікації?	а) джерело інформації; б) передавач, в) повідомлення; г) канал передачі інформації; д) одержувач; е) призначення (кінцева мета комунікації).
11	Що передає комунікант реципієнту в процесі соціальної комунікації?	а) досвід; б) смисл; в) інформацію; г) знання; д) соціальну інформацію або знання (залежно від аспекту розгляду).

Продовження табл.

12	Що таке «соціальна інформація»?	а) інформація про суспільство; б) інформація, що функціонує в суспільстві; в) інформація про наслідки інформатизації суспільства; г) інформація про зміст суспільних наук.
13	Функцію соціальної інформації можна звести до такого значення:	а) передача енергії шляхом взаємодії матеріальних об'єктів; б) управління генетичною інформацією; в) керування складними психологічними процесами; г) забезпечення створення та передачі у суспільстві знань, емоцій, почуттів, управлінських дій.
14	Що означає поняття «нооінформація»?	а) «розумова інформація», притаманна тільки соціальній інформаційній комунікації; б) логічна інформація, створювана людиною; в) інформація, що передається в процесі масової комунікації; г) об'єкт передачі у будь-якій соціальній інформаційній комунікації.
15	Для розуміння сутності документа потрібно умовно поділити документ на такі дві його сторони:	а) інформаційна та аналітична; б) аналітична і матеріальна; в) матеріальна і елементарна; г) інформаційна і матеріальна; д) інформаційна та ідейна.
16	Масова інформація поділяється на:	а) наукову, комерційну та повсякденну; б) публіцистичну, естетичну та технічну; в) естетичну, планово-економічну та наукову; г) публіцистичну, естетичну та повсякденну; д) комерційну та прибуткову
17	Спеціальна інформація поділяється на:	а) наукову, технічну, технологічну, планово-економічну, виробничу, управлінську, комерційну; б) публіцистичну, естетичну, технічну; в) естетичну, планово-економічну, наукову; г) публіцистичну, повсякденну.
18	Здатність документа бути «зовнішньою пам'яттю» людини й суспільства в цілому, зберігати інформацію та передавати її від одного покоління до іншого називається:	а) гедонічною функцією; б) когнітивною функцією; в) пізнавальною функцією; г) загальнокультурною функцією; д) меморіальною функцією.

Продовження табл.

19	Здатність документа бути засобом отримання знань для вивчення процесів і явищ природи й суспільства називається:	а) правовою функцією; б) загальнокультурною функцією; в) когнітивною функцією; г) меморіальною функцією; д) управлінською функцією
20	Здатність документа бути засобом доказу, підтвердження яких-небудь фактів (відомостей) називається:	а) правовою функцією; б) гедонічною функцією; в) когнітивною функцією; г) меморіальною функцією; д) пізнавальною функцією.
21	Здатність документа слугувати засобом відпочинку, розваги, раціонального використання вільного часу називається: .	а) правовою функцією; б) гедонічною функцією; в) управлінською функцією; г) когнітивною функцією; д) меморіальною функцією.
22	Яке твердження є найбільш правильним:	а) документ ніколи не сполучає у собі декілька функцій; б) документ ніколи може сполучати у собі декілька функцій; в) документ завжди сполучає у собі декілька функцій; г) документ в окремих випадках може сполучати у собі декілька функцій; д) документ завжди виконує одну функцію.
23	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «символічний»?	а) за характером знакових засобів передачі інформації; б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію; в) за належністю знаків запису до певних знакових систем; г) за особливостями матеріального носія інформації.
24	Іконічний документ — той, у якому:	а) використовують знаки, подібні до відображуваного об'єкта; б) у якому знаком слугує умовне позначення, що не відображає реальних предметів або явищ; в) у якому містяться різні зображення (поверхні Землі або інших небесних тіл), виконані в особливій знаковій системі; г) запис здійснюється графічними (накреслювальними) знаками, що є особливою системою.

Продовження табл.

25	Ідеографічний документ — це документ, у якому	а) знак подібний до відображуваного об'єкта; б) знаком слугує умовне позначення, що не відображає реальних предметів або явищ в) містяться зображення різних об'єктів, виконані в особливій знаковій системі; г) запис здійснюється графічними (накреслювальними) знаками, що є особливою системою; д) відбувається кодування інформації у формі, доступній для «прочитання» машиною.
26	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «двомірний /площинний/»?	а) за матеріалом носія інформації; б) за формою запису інформації; в) за матеріальною конструкцією носія інформації; г) за способом запису інформації; д) за каналом сприйняття інформації
27	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «вербальний»?	а) за характером знакових засобів передачі інформації; б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію; в) за належністю знаків запису до певних знакових систем; г) за особливостями матеріального носія інформації.
28	Візуальний документ — це:	а) документ, зміст якого може бути сприйнятий тільки слухом; б) документ, зміст якого людина сприймає зором; в) документ, зміст якого сприймається одночасно зором і слухом; г) документ, який сприймається через дотик; д) звуковий кінофільм, діафільм, відеофільм, відеодиск, комп'ютерна технологія «мультимедіа» та ін.
29	Тактильний документ — це:	а) документ, зміст якого може бути сприйнятий тільки слухом; б) документ, зміст якого людина сприймає зором; в) документ, зміст якого сприймається одночасно зором і слухом; г) документ, який сприймається через дотик; д) звуковий кінофільм, діафільм, відеофільм, відеодиск, комп'ютерна технологія «мультимедіа» та ін.

Продовження табл.

30	Аудіальний документ — це:	<p>а) документ, зміст якого може бути сприйнятий тільки слухом; б) документ, зміст якого людина сприймає зором; в) документ, зміст якого сприймається одночасно зором і слухом; г) документ, який сприймається через дотик; д) звуковий кінофільм, діафільм, відеофільм, відеодиск, комп'ютерна технологія «мультимедіа» та ін.</p>
31	Аудіовізуальний документ — це	<p>а) документ, зміст якого може бути сприйнятий тільки слухом; б) документ, зміст якого людина сприймає зором; в) документ, зміст якого сприймається одночасно зором і слухом; г) документ, який сприймається через дотик; д) звуковий кінофільм, діафільм, відеофільм, відеодиск, комп'ютерна технологія «мультимедіа» та ін.</p>
32	Як інакше називають аудіальний документ?	
33	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «аркушевий»?	<p>а) за матеріалом носія інформації; б) за формою запису інформації; в) за матеріальною конструкцією носія інформації; г) за способом запису інформації; д) за каналом сприйняття інформації</p>
34	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «ручний /рукописний/»?	<p>а) за матеріалом носія інформації; б) за формою запису інформації; в) за матеріальною конструкцією носія інформації; г) за способом запису інформації; д) за каналом сприйняття інформації</p>
35	Знак — це:	<p>а) система прийомів фіксації інформації; б) матеріальний, чуттєво сприйманий об'єкт, який виступає в процесах пізнання та спілкування в ролі замітника (представника) іншого предмета, явища, дії або події; в) складна система символів, кожний з яких має певне значення; г) мітка, предмет, яким позначається щонебудь (буква, цифра, отвір);</p>

Продовження табл.

36	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «писемний»?	а) за характером знакових засобів передачі інформації; б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію; в) за належністю знаків запису до певних знакових систем; г) за особливостями матеріального носія інформації.
37	До якої знакової системи належать знаки, що відображають слова?	
38	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «іконичний»?	а) за характером знакових засобів передачі інформації; б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію; в) за належністю знаків запису до певних знакових систем; г) за особливостями матеріального носія інформації
39	За якою ознакою виділяють такий вид документа як «музичний»?	а) за характером знакових засобів передачі інформації; б) за характером мовної системи, в якій втілено інформацію; в) за належністю знаків запису до певних знакових систем; г) за особливостями матеріального носія інформації
40	Код — це:	а) спеціально вироблена система прийомів (правил) фіксації інформації; б) набір знаків, упорядкованих відповідно до певних правил тієї або іншої мови, для передачі інформації; в) складна система символів, кожний з яких має певне значення; г) система умовних знаків (символів, позначень) для передачі, обробки та зберігання різноманітної інформації; д) предмет, яким позначається що-небудь (буква, цифра, отвір).
41	До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «Найважливіший засіб інформації, знаряддя політичної та ідеологічної боротьби, розповсюдження знань, освіти і виховання»?	а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV; д) Книга V; е) Книга VI.

Продовження табл.

42	До якого значення поняття «книга» за особливостями матеріального носія інформації належить така дефініція: «видання у вигляді зброшурованих аркушів друкованого матеріалу (обсягом більше 48 сторінок)»?	а) Книга I; б) Книга II; в) Книга III; г) Книга IV; д) Книга V; е) Книга VI
43	Що таке «твір друку»?	а) процес і результат опублікування інформації; б) окремий документ, опублікований у вигляді друкованого видання або його частини; в) надрукований документ; г) документ, виготовлений способом електронного запису інформації.
44	Що таке «видання» (конкретна дефініція)?	а) єдність соціальної інформації та матеріального носія; б) процес і результат опублікування документа; в) документ, що містить інформацію, призначену для поширення, пройшов редакційно-видавниче опрацювання, відтворений друкуванням, тисненням або виготовлений електронним записом на будь-якому носії чи іншим способом; г) опублікований документ
45	Назвіть види видань за способом виготовлення	а) текстове, картографічне, образотворче, нотне; б) неперіодичне, серіальне; в) одномовне, багатомовне; г) друковане, електронне
46	За якою ознакою виділяють такий вид видань як «нормативно-правове»?	а) за періодичністю; б) за матеріальною конструкцією; в) за знаковою природою інформації; г) за обсягом; д) за цільовим призначенням.
47	За якою ознакою виділяють такий вид видань як «офіційне»?	а) за періодичністю; б) за матеріальною конструкцією; в) за знаковою природою інформації; г) за обсягом; д) за цільовим призначенням.
48	Збірник наукових праць — це:	а) наукове видання у вигляді брошури, що містить укладений автором стислий зміст проведеного ним дослідження, б) наукове видання, що містить матеріали попереднього характеру, опубліковані до виходу у світ видання, у якому вони можуть бути вміщені;

Продовження табл.

		<p>в) наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств;</p> <p>г) збірник, що містить короткий виклад текстів доповідей чи повідомлень, опублікованих до початку проведення наукового заходу (конференції з'їзду, симпозіуму);</p> <p>д) неперіодичний збірник, що містить підсумки наукового заходу (доповіді, рекомендації, рішення).</p>
49	Тези [доповідей, повідомлень] — це	<p>а) наукове видання у вигляді брошури, що містить укладений автором стислий зміст проведеного ним дослідження,</p> <p>б) наукове видання, що містить матеріали попереднього характеру, опубліковані до виходу у світ видання, у якому вони можуть бути вміщені;</p> <p>в) наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств;</p> <p>г) збірник, що містить короткий виклад текстів доповідей чи повідомлень, опублікованих до початку проведення наукового заходу (конференції з'їзду, симпозіуму);</p> <p>д) неперіодичний збірник, що містить підсумки наукового заходу (доповіді, рекомендації, рішення).</p>
50	Матеріали конференції — це:	<p>а) наукове видання у вигляді брошури, що містить укладений автором стислий зміст проведеного ним дослідження,</p> <p>б) наукове видання, що містить матеріали попереднього характеру, опубліковані до виходу у світ видання, у якому вони можуть бути вміщені;</p> <p>в) наукове видання, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств;</p> <p>г) збірник, що містить короткий виклад текстів доповідей чи повідомлень, опублікованих до початку проведення наукового заходу (конференції з'їзду, симпозіуму);</p> <p>д) неперіодичний збірник, що містить підсумки наукового заходу (доповіді, рекомендації, рішення).</p>

Продовження табл.

51	До якого виду видань належить поточний бібліографічний покажчик?	а) газета; б) журнал; в) бюлетень; г) календар; д) періодичний збірник.
52	Назвіть види друківаних видань за ознакою природою інформації.	
53	Назвіть види неперіодичних друківаних видань за обсягом	
54	Назвіть види видань за періодичністю	
55	Назвіть види періодичних видань	
56	До якого виду видань належить «експрес-інформація»?	а) газета; б) журнал; в) бюлетень; г) календар; д) періодичний збірник
57	Назвіть види довідкових видань	
58	Що таке «література»?	а) єдність соціальної інформації та матеріального носія; б) процес і результат опублікування документа; в) відображення художньої (естетичної) форми суспільної свідомості у мистецтві слова; г) сукупність текстових (вербальних) документів
59	За якою ознакою виділяють такий тип літератури як «політичні першоджерела»?	
60	Назвіть типи літератури за мовною ознакою.	
61	До якого типу літератури належить конституція?	а) політичні першоджерела; б) правові першоджерела; в) науково-дослідна література; г) науково-популярна література; д) виробнича література
62	До якого типу літератури належить нарис?	а) виробнича література; б) навчальна література; в) довідкова література; г) рекламна література; д) публіцистична література
63	До якого типу літератури належить хрестоматія?	а) науково-дослідна література; б) навчальна література; в) довідкова література; г) рекламна література; д) публіцистична література

Продовження табл.

64	До якого типу літератури належить фірмовий каталог?	а) виробнича література; б) навчальна література; в) довідкова література; г) рекламна література; д) публіцистична література
65	До якого типу літератури належить виклад передового досвіду?	а) навчальна література; б) довідкова література; в) науково-дослідна література; г) науково-популярна література; д) виробнича література
66	До якого типу літератури належить репортаж?	а) масово-інформаційна література; б) довідкова література; в) рекламна література; г) публіцистична література
67	До якого типу літератури належить інструкція?	а) виробнича література; б) навчальна література; в) довідкова література; г) рекламна література; д) публіцистична література; е) наукова література
68	До якого типу літератури належить путівник?	а) виробнича література; б) навчальна література; в) довідкова література; г) рекламна література; д) публіцистична література
69	Образотворче видання — це:	а) видання у вигляді одного чи кількох аркушів друкованого матеріалу, що містить малюнок, фотографію чи яке-небудь інше зображення з невеликим пояснювальним текстом чи без нього; б) видання живописних, графічних, скульптурних творів мистецтва, спеціальних чи художніх фотографій та графічних робіт (креслень, схем тощо); в) рекламне або довідкове видання про певні масові заходи; г) аркушеве видання у формі одного аркуша друкованого матеріалу, сфальцованого у два чи більше згинів; д) аркушеве образотворче видання, що являє собою відбиток образотворчого мистецтва.
70	Назвіть види образотворчих видань за способом зображення	

Продовження табл.

71	Різновидами образотворчих видань за функціональним призначенням є:	а) друковані, графаретно-шовкографські, мальовані від руки, світлові; б) блочні, аркушеві, карткові, комплектні видання; в) нормативно-інструктивні, наукові, виробничо-практичні, навчальні, громадсько-політичні, науково-популярні і рекламні; г) фотовидання, альбоми та атласи креслень (науково-технічні, архітектурні) і видання художньо-образного характеру
72	Що таке естамп?	а) видання, форму для друку якого виготовляє сам художник; б) видання, форму для яких виготовляють поліграфічним методом; в) рекламне образотворче видання; г) відтиск зображення, одержаний в результаті репродукування
73	Картографічне видання — це:	а) різновид ідеографічного документа, в якому знаком є умовне позначення, що не відображає реальних предметів чи явищ; б) видання, більшу частину обсягу якого займає нотний запис з текстом чи без нього; в) видання, підготовлене і видане від імені державної установи чи громадської організації; г) відбиток зображення, одержаного способом репродукування
74	За якими ознаками класифікують географічні карти?	а) за матеріальною конструкцією б) за змістом і характером зображуваних оригіналів в) за тематикою і розміром зображуваної території; г) за засобами виконання оригіналу
75	Що таке картографічна генералізація?	а) процес добору та узагальнення об'єктів, що зображують на карті; б) текстове відображення змісту картографічного твору; в) система умовних позначень картографічного твору; г) систематизоване зведення використаних на карті умовних позначень і текстових пояснень.
76	Що таке картографічне видання?	

Продовження табл.

77	Атлас — це:	<p>а) блочне чи комплектне аркушеве образотворче видання, в якому репродуковано картини, малюнки, креслення, фотознімки тощо з відповідними пояснювальними текстами;</p> <p>б) збірник літературно-художніх і/чи науково-популярних творів, об'єднаних за певною ознакою;</p> <p>в) видання у формі одного чи кількох аркушів паперу будь-якого формату без скріплення;</p> <p>г) документ, що містить текстову, звукову, зображувальну чи зображувально-звукову інформацію, що відтворюють за допомогою технічних засобів;</p> <p>д) систематичне зібрання карт, часто з пояснювальним текстом та ілюстраціями, видане у вигляді блочного чи комплектного видання.</p>
78	Нотне видання — це:	<p>а) видання, значну частину обсягу якого займає нотний запис музичного твору;</p> <p>б) комплект окремих зошитів, що містять партії інструментів, які беруть участь в оркестрі;</p> <p>в) запис голосу чи інструменту соло; запис творів для голосу із супроводом фортепіано;</p> <p>г) нотний запис багатоголосого музичного твору для оркестру, хору, камерного ансамблю та ін., в якому зведені партії всіх окремих голосів (інструментів).</p>
79	Як поділяють нотні видання за функціональним призначенням?	
80	За якою ознакою виділяють нотні видання сценічних, інструментальних, вокально-хорових творів	<p>а) за характером виконання музичних творів;</p> <p>б) за функціональним призначенням</p> <p>в) а характером викладення</p> <p>г) за структурою</p>
81	За якою ознакою виділяють таке нотне видання, як дирекціон?	<p>а) за характером виконання музичних творів;</p> <p>б) за функціональним призначенням</p> <p>в) а характером викладення</p> <p>г) за структурою</p>

Продовження табл.

82	Партитура — це:	<p>а) нотний запис багатоголосого музичного твору для оркестру, хору, камерного ансамблю та ін., в якому зведені партії всіх окремих голосів (інструментів);</p> <p>б) перекладення запису будь-якого оригінального сценічного чи вокально-симфонічного твору для співу із супроводом фортепіано чи лише для фортепіано;</p> <p>в) комплект окремих зошитів, що містять партії інструментів, які беруть участь в оркестрі;</p> <p>г) перекладення музичного твору для оркестру меншого складу.</p>
83	Клавір — це:	<p>а) комплект окремих зошитів, що містять партії інструментів, які беруть участь в оркестрі;</p> <p>б) перекладення музичного твору для оркестру меншого складу;</p> <p>в) нотний запис багатоголосого музичного твору для оркестру, хору, камерного ансамблю та ін., в якому зведені партії всіх окремих голосів (інструментів);</p> <p>г) перекладення партитури будь-якого оригінального сценічного чи вокально-симфонічного твору для співу з супроводом фортепіано чи лише для фортепіано.</p>
84	Кінодокумент — це:	<p>а) аудіовізуальний чи зображувальний документ, зміст якого передано за допомогою кінематографічної техніки;</p> <p>б) узагальнювальний термін понять: кіно-, фоно- та фотодокумент;</p> <p>в) аудіовізуальний документ, що містить зображувальну та звукову інформацію, зафіксовану відео- та звукозаписом;</p> <p>г) серія чорно-білих чи кольорових діапозитивів на кіноплівці, об'єднаних відповідними титрами.</p>
85	За матеріалом носія інформації різновидами фотодокумента є:	<p>а) позитиви, негативи;</p> <p>б) діапозитив, діафільм;</p> <p>в) документи на склі чи плівці, носії електронної інформації (магнітному чи оптичному диску, флеш-пам'яті); позитиви — на папері, плівці чи склі;</p> <p>г) кольорові та чорно-білі фотодокументи;</p> <p>д) фотографії і діапозитиви.</p>

Продовження табл.

86	Магнітними носіями інформації є:	а) магнітна стрічка, магнітна карта, магнітний диск (жорсткий і гнучкий); б) магнітна стрічка, магнітна карта; в) відео-, оптичний диск; г) жорсткий і гнучкий магнітний диски.
87	Електронний документ — це документ, який:	а) призначений для запису та зчитування інформації, що міститься в ньому, засобами обчислювальної техніки; б) створений засобами обчислювальної техніки та відображений на екрані дисплея; в) містить сукупність інформації в пам'яті електронно-обчислювальної машини, призначеної для сприйняття людиною за допомогою відповідних програмних і апаратних засобів; г) створений засобами електронно-обчислювальної техніки та записаний на носій, який читає машина.
88	Електронний аудіовізуальний документ — це	а) уніфікована форма електронного документа установи або її структурного підрозділу з відповідними реквізитами та полями постійної і змінної інформації; б) засвідчена копія частини тексту електронного документа, який містить певний обсяг інформації; в) документ, зміст якого представлено у вигляді відеоряду, зображення і/або запису звуку, г) електронний документ, для фіксування і/або відтворення якого застосовують апаратуру, на якій накладено електронний цифровий підпис
89	Складовими елементами електронного видання є:	а) зміст, контекст, метадані, носій інформації; б) інтелектуальна форма, відповідальні особи, архівні зв'язки; в) матеріальна конструкція, функціональне призначення; г) тексти, ілюстративний матеріал, звуковий супровід, анімація і відео, формат; д) носій інформації, формат, обсяг
90	Електронні видання класифікують за такими ознаками, як:	а) за наявністю друкованого еквівалента; б) за технікою відтворення; в) за засобами виконання оригіналу; г) за читацьким призначенням.

Продовження табл.

91	Яка відповідь є неправильною: до неопублікованих документів належать:	а) звіти про НДР і ДКР; б) дисертації; в) описи алгоритмів; г) описи програм; д) навчально-методичні посібники.
92	Препринт — це:	а) наукове видання у вигляді брошури, що містить укладений автором стислий зміст проведеного ним дослідження; б) наукове видання, що містить матеріали попереднього характеру, опубліковані до виходу у світ видання, у якому вони можуть бути вміщені; в) збірник, що містить дослідницькі матеріали наукових установ, навчальних закладів або товариств; г) науковий неперіодичний збірник, що містить матеріали попереднього характеру, опубліковані до початку конференції.
93	Яка наукова дисципліна вивчає стародавні правові акти, переважно з погляду їх достовірності?	а) дипломатика; б) архівна справа; в) діловодство; г) бібліографія; д) історичне джерелознавство
94	У якій сфері діяльності почали активно використовувати термін «документ» у XVIII столітті?	а) дипломатика; б) архівна справа; в) діловодство; г) бібліографія; д) історичне джерелознавство
95	З початку XX ст. в Міжнародному інституті документації поняття «документ», що поєднує всю зафіксовану на різних носіях інформацію, першим почав використовувати:	а) Жан Мабільйон; б) Хельмут Арнтц; в) Поль Отгле; г) Семюель Бредфорд
96	Хто є засновником науки управлінського документознавства в СРСР?	
97	Яку назву отримало документознавство в країнах Західної Європи, США, Австралії?	а) Інформація та документація; б) Інформатика; в) Керування документацією; г) Документологія
98	Хто написав перший підручник з документознавства в Україні?	

Закінчення табл.

99	<p>Яка установа здійснила найбільший внесок у розвиток практичного управлінського документознавства в Україні?</p>	<p>а) Харківська державна академія культури; б) Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства; в) Український інститут науково-технічної експертизи та інформації; г) Інститут проблем реєстрації інформації Національної академії наук України.</p>
100	<p>У складі якої спеціальності в Україні є спеціалізація «Документознавство та інформаційна діяльність»?</p>	

ДОДАТОК 1

ТАБЛИЦІ КЛАСИФІКАЦІЇ ДОКУМЕНТА ІV

Блок А. Види документа за особливостями носія інформації

Ознака класифікації	Вид документа
Фасет А 1. За матеріальною основою носія інформації	<p>А 1.1. <i>Документ із штучною матеріальною основою</i></p> <p>А 1.1.1. <i>Паперовий</i></p> <p>А 1.1.2. <i>Полімерний плівковий</i></p> <p>А 1.1.2.1. <i>Прозоро-плівковий</i></p> <p>А 1.1.2.2. <i>Непрозорий плівковий (магнітострічковий)</i></p> <p>А 1.1.3. <i>Полімерний пластинковий</i></p> <p>А 1.2. <i>Документ із природною матеріальною основою</i></p> <p>А. 1.3. <i>Комбінований (синкретичний)</i></p>
Фасет А 2. За конструктивною формою носія інформації	<p>А 2.1. <i>Аркушевий</i></p> <p>А 2.2. <i>Картковий</i></p> <p>А 2.3. <i>Блочний</i></p> <p>А 2.4. <i>Стрічковий</i></p> <p>А 2.5. <i>Дисковий</i></p> <p>А 2.6. <i>Нетрадиційної форми</i></p> <p>А 2.7. <i>Комбінований</i></p> <p>А 2.8. <i>Комплектний</i></p>
Фасет А 3. За зовнішньою структурою документа (кількістю носіїв)	<p>А 3.1. <i>Однотомний</i></p> <p>А 3.2. <i>Багатотомний</i></p> <p>А 3.3. <i>Частина окремого носія інформації</i></p>
Фасет А 4. За внутрішньою структурою документа (кількістю творів)	<p>А 4.1. <i>Монодокумент</i></p> <p>А 4.2. <i>Полідокумент</i></p> <p>А 4.3. <i>Частина моно- або полідокумента</i></p>
Фасет А 5. За можливістю транспортування	<p>А 5.1. <i>Стаціонарний</i></p> <p>А 5.2. <i>Мобільний</i></p> <p>А 5.3. <i>Енергетичний</i></p>

Блок Б. Види документа за особливостями фіксування інформації (створення документа)

Фасет Б 1. За способом запису інформації (способом створення документа)	<p>Б 1.1. <i>Рукотворний (рукописний)</i></p> <p>Б 1.1.1. <i>Документ, створений нанесенням фарби на основу носія</i></p> <p>Б 1.1.2. <i>Документ, створений шляхом зміни поверхні носія</i></p> <p>Б 1.2. <i>Механічний</i></p> <p>Б 1.2.1. <i>Надрукований</i></p> <p>Б 1.2.1.1. <i>Машинописний</i></p>
---	--

Закінчення табл.

	Б 1.2.1.2. Принтерний Б 1.2.1.3. Ротапринтний Б 1.2.1.4. Друкований (поліграфічний) Б 1.2.1.5. Створений іншими способами друкування Б 1.2.2. <i>Фонозапис на грамплатівках</i> Б 1.2.3. <i>Перфорований</i> Б 1.3. Технотронний Б 1.3.1. <i>Магнітний</i> Б 1.3.2. <i>Оптичний</i> Б 1.3.2.1. Фотографічний Б 1.3.2.2. Лазерний Б 1.3.3. <i>М агнітооптичний</i> Б 1.3.7. <i>Напівпровідниковий</i> Б 1.4. Комбінований
Фасет Б 2. За способом виготовлення документа (фіксування інформації)	Б 2.1. Нонелектронний (аналоговий) Б 2.2. Електронний (цифровий) Б 2.2.1. Офлайнний Б 2.2.2. Онлайнний
Фасет Б 3. За відношенням до часового виміру	Б 3.1. Одноразовий Б 3.2. Континуальний Б 3.2.1. <i>Нескінченний</i> Б 3.2.2. <i>Серіальний</i> Б 3.2.2.1. Періодичний Б 3.2.2.2. Продовжуваний (спорадичний) Б 3.2.2.3. Серійний

Блок В. Види документа за знаковими засобами фіксації та передачі інформації (за сигнатурною складовою)

Ознака класифікації	Вид документа
Фасет В 1. За характером знакових засобів передачі інформації	В 1.1. Символічний (ідеографічний) В 1.2. Іконічний В 1.2.1. Образотворчий В 1.2.2. Аудіальний В 1.2.3. Аудіовізуальний В 1.3. Синкретичний
Фасет В 2. За належністю знаків запису до певних знакових систем	В 2.1. Текстовий (писемний, літературний) В 2.1.1. Ієрогліфічний В 2.1.2. Буквений В 2.1.3. Брайлівський В 2.1.4. Іншої знакової системи В 2.2. Нетекстовий В 2.2.1. <i>Нотний</i> В 2.2.2. <i>Зображальний (образотворчий)</i>

Закінчення табл.

	<p>В 2.2.2.1. Образографічний В 2.2.2.2. Живописний В 2.2.2.3. Фотодокумент В 2.2.3. <i>Картографічний</i> В 2.3. Технічно-кодований В 2.3.1. <i>Фонодокумент</i> В 2.3.2. <i>Кінодокумент</i> В 2.3.3. <i>Відеодокумент</i> В 2.3.4. <i>Мультимедійний</i> В 2.4. Комплексний</p>
<p>Фасет В 3. За мовною системою, в якій втілено інформацію</p>	<p>В 3.1. Вербальний (словесний) В 3.1.1. Вербально-писемний (літературний) В 3.1.2. Вербально-усний В 3.2. Музичний В 3.2.1. Музичний звуковідтворювальний В 3.2.2. Нотний В 3.3. Зображальний В 3.3.1. Зображальний статичний В 3.3.2. Зображальний динамічний В 3.4. Картографічний В 3.5. Матричний В 3.6. Комбінований</p>

Блок Г. Види документа за можливостями сприйняття інформації (перцептивною складовою)

<p>Фасет Г 1. За призначенням до сприйняття інформації</p>	<p>Г 1.1. Людиносприйманий Г 1.1.1. Безпосередньо сприйманий Г 1.1.2. Опосередковано сприйманий Г 1.2. Машиносприйманий Г 1.3. Людино-машиносприйманий</p>
<p>Фасет Г 2. За каналом сприйняття інформації людиною</p>	<p>Г 2.1. Візуальний Г 2.2. Тактильний Г 2.3. Аудіальний Г 2.4. Аудіовізуальний Г 2.5. Органолептичний Г 2.6. Комбінований Г 2.7. Недоступний для сприйняття інформації людиною</p>
<p>Фасет Г 3. За способом декодування інформації людиною</p>	<p>Г 3.1. Призначений для читання Г 3.2. Призначений для роздивляння Г 3.3. Призначений для слухання Г 3.4. Призначений для комплексного відтворення інформації</p>

Блок Д. Види документа за його інформаційною складовою

Ознака класифікації	Вид документа
Фасет Д 1. За сферою виникнення інформації, об'єктом відображення та цільовим призначенням	Д 1.1. <i>Управлінський</i> Д 1.2. <i>Політичний</i> Д 1.3. <i>Науковий</i> (документальні джерела наукової інформації) Д 1.4. <i>Технічний</i> Д 1.5. <i>Художній</i> (документальні джерела естетичної інформації) Д 1.6. <i>Релігійний</i> Д 1.7. <i>Економічний</i> Д 1.7.1. Комерційний Д 1.7.2. Технологічний Д 1.8. <i>Побутовий</i> Д 1.9. <i>Дозвілєвий</i> Д 1.10. <i>Спортивний</i> Д 1.11. <i>Особовий</i>
Фасет Д 2. За рівнем узагальнення інформації	Д 2.1. Первинний Д 2.2. Вторинний Д 2.3. Третинний

Блок Е. Види документа за обставинами побутування документа у зовнішньому середовищі

Ознака класифікації	Вид документа
Фасет Е 1. За обсягом аудиторії, на яку розрахований документ	Е 1.1. <i>Неопублікований</i> Е 1.1.1. Не призначений для публікування Г. 1.1.2. Документ з особливим способом публікування Е 1.1.3. Документ оприлюднений Е 1.2. <i>Опублікований</i> Е 1.2.1. Виданий Е 1.2.2. Депонований Е 1.2.3. Препринт
Фасет Е 2. За часом появи у зовнішньому середовищі	Е 2.1. <i>Одиничний</i> Е 2.1.1. Чорновий Е 2.1.2. Чистовий Е 2.3. <i>Тиражований</i>
Фасет Е 3. За правовим статусом	Е 3.1. <i>Оригінал</i> Е 3.2. <i>Копія</i> Е 3.2.1. Відпуск Е 3.2.2. Дублікат Е 3.2.3. Витяг Е 3.2.4. Репродукований Е 3.2.5. Сканований

Закінчення табл.

Фасет Е 4. За ступенем достовірності	Е 4.1. Автентичний (справжній) Е 4.2. Фальсифікований (підроблений) Е 4.3. Контрафактний Е 4.4. Плагіат
Фасет Е 5. За режимом доступу	Е 5.1. Відкритого доступу Е 5.2. Обмеженого доступу Е 5.2.1 Службовий Е 5.2.2. Секретний Е 5.2.3. Конфіденційний
Фасет Е 6. За технологією доступу	Е 6.1. Немережевий Е 6.2. Мережевий
Фасет Е 7. За територіальною можливістю доступу	Е 7.1. Локальний Е 7.2. Віддалений

Швецова-Водка Г. М. Ноосферна тематика в документології¹

Замислюючись про стан сучасного суспільства і шляхи його подальшого розвитку, багато вчених звертаються до ідеї ноосфери. Ноосфера буквально означає «сфера Розуму», тому привертає увагу як можливість розумної організації життя суспільства. Згідно з ученням В. І. Вернадського, Ноосфера є вищою стадією еволюції Біосфери, її прихід закономірний і неминучий. Поняття «ноосфера» означає всю сукупність процесів, пов'язаних із розумною діяльністю людини на планеті Земля.

На початку ХХІ століття сформувалося декілька наукових концепцій, що пояснюють поняття ноосфери і шлях її досягнення. Досить детально вони розглянуті А. В. Соколовим, який виділив п'ять концепцій ноосфери: філософсько-теологічну, природничо-наукову, феноменологічну, техногенну, гуманістичну [15]. Поняття ноосфери використовується в кожній концепції з деякими відмінностями, проте більшість з них характеризують ноосферу як ідеальний стан суспільства, в якому будуть ліквідовані протиріччя між ідеалом розвитку суспільства і недосконалістю реального життя, що існують нині.

Чи можна говорити про ноосферу тільки як про «світле майбутнє» людства, далеке від теперішнього часу? Як використовувалося поняття ноосфери в дисциплінах документологічного комплексу (документологію ми розуміємо як комплекс наук про документ, який розглядається як засіб передачі соціальної інформації)? У статті передбачається розглянути, як відбивалася ноосферна проблематика в різних наукових дисциплінах, що входять в комплекс документології.

Найбільш відомою і фундаментальною документологічною працею ноосферної тематики була стаття К. Б. Гельмана-Виноградова «Документальна пам'ять ноосфери як новий об'єкт пізнання» (1992) [3]. Автор її відомий як один з провідних фахівців у документознавстві та архівознавстві. У вказаній статті він приділив особливу увагу ролі архівних документів у забезпеченні історичної пам'яті, історич-

¹ Стаття вперше опублікована російською мовою в науково-практичному журналі, що рецензується, «Научные и технические библиотеки», 2018, № 9, С. 92–105. Переклад автора.

них досліджень. Загалом у статті було піднято важливе питання про те, що таке ноосфера, як починалося її вивчення.

К. Б. Гельман-Виноградов охарактеризував роль «першовідкривачів» ноосфери — видатного ученого-геохіміка В. І. Вернадського, католицьких священників і учених-дослідників природи Е. Леруа і П. Тейяра де Шардена. Поняття ноосфери, згідно з їхнім ученням, відбиває планетарний характер розуму, відповідно до того, як біосфера — сферу життя, а літосфера — зовнішню тверду оболонку Землі. В. І. Вернадський, за словами К. Б. Гельмана-Виноградова, представив ноосферу як явище, що виходить за рамки природничо-наукового тлумачення і відбиває розвиток людського суспільства. Зародження ноосфери В. І. Вернадський виявив за 5–7 тис. років до сучасності, а подальший її розвиток зв'язав з поширенням писемності. Вочевидь, саме на цій підставі К. Б. Гельман-Виноградов вважав документи обов'язковим елементом ноосфери, причому не лише в її утопічному «світлому майбутньому», але й у минулому, з моменту появи документів, і в сьогоденні.

К. Б. Гельман-Виноградов увів поняття «документне середовище ноосфери» (ДСН) і відповідний термін представив як «простір, що охоплює всю безліч документів, що вже існують та створюються знову». Враховуючи багатозначність визначень терміна «документ», сформульованих з точки зору різних наук і сфер діяльності, К. Б. Гельман-Виноградов запропонував дефініцію, розроблену стосовно макросистеми «ноосфера»: «матеріальний об'єкт (за винятком безпосередніх матеріальних елементів пам'яті людини або машини), що містить запис семантичної інформації» [4, с. 31].

У запропонованих термінах і дефініціях ми бачимо безумовну спорідненість з терміном і поняттям «документосфера», що став популярним завдяки публікаціям А. В. Соколова [12; 13; 14], і відповідним визначенням документа. А. В. Соколов підкреслює: «Визначення документа як джерела або носія інформації є результат інформаційного підходу» [13, с. 6], а семантична інформація є «способом вираження духовних сенсів (знань, умінь, емоцій, вольових стимулів, фантазій) людиночитабельними комунікаційними знаками» [13, с. 7]. За словами А. В. Соколова, «документосферу, де створюються, передаються, зберігаються і використовуються документи, слід розуміти як результат документування інформації» [13, с. 10].

Отже, можна ототожнити поняття «документне середовище ноосфери» і «документосфера», а також вважати названі феномени частиною ширшого явища — інформаційного середовища, або інфосфери.

Документальну пам'ять ноосфери (ДПН) К. Б. Гельман-Виноградов охарактеризував як «форму віддзеркалення дійсності, що полягає в закріпленні, збереженні і можливому багатократному відтворенні семантичної інформації», або як «сукупність інформації, що знаходиться в документному середовищі ноосфери» [4, с. 31]. Таким чином ноосферний підхід до документного середовища поєднується з інформаційним.

Викладені тези К. Б. Гельман-Виноградов повторив у статті «Просторова одісея документів як глобальне явище» (1992), де основна увага була приділена документному середовищу ноосфери, «просторовому аспекту» її розташування, розширенню проникнення документів в мікро- і макросвіт. Ця стаття дає уявлення про різноманіття матеріальних носіїв, на яких може бути зафіксована семантична інформація, а також знакових засобів фіксації інформації та відповідної матеріальної форми документів. Автор підкреслював: «Документи, в усій їх сукупності, складають органічну частину ноосфери, оскільки є породженням людського розуму, що функціонує в умовах різнохарактерної діяльності людей, що неодмінно беруть участь у процесі багатфакторної взаємодії природи і суспільства» [4, с. 62].

Усе вищесказане про роль документальної пам'яті ноосфери і про документне середовище ноосфери може бути прийнято без заперечень у сучасній теорії документології. Проте, на жаль, у вищеназваних статтях К. Б. Гельмана-Виноградова не був достатньо чітко визначений обсяг поняття «документ», прийнятий автором.

У статті «Трудності наукового трактування поняття «документ» і шляхи їх подолання» (2005) К. Б. Гельман-Виноградов головну увагу приділив характеристиці документа з точки зору його матеріальної форми: виду матеріального носія, способу запису інформації, і підтвердив подане їм раніше визначення: «Документ — матеріальний об'єкт, що містить запис семантичної інформації». Обмеження матеріальної форми документа (до якого, за словами автора, не можуть бути віднесені «експонати музеїв, архітектурні пам'ятники, зразки порід і т. п.») пояснюються тим, що, на думку автора, документ створюється тільки способом запису [4, с. 22–23]. Попутно, без аргу-

ментації, учений негативно оцінив тлумачення документа, що охоплює, окрім діловодних і архівних документів, ще й книгу як об'єкт бібліографії та бібліотечної справи. Тим часом зроблена ним раніше характеристика документальної пам'яті ноосфери не може заперечувати включення книги в число документних ресурсів соціальної пам'яті, а визначення документа не вимагає вилучення з обсягу цього поняття книги як опублікованого документа, об'єкта бібліотечно-інформаційної діяльності.

Ще один аргумент за те, що поняття «документного середовища» у К. Б. Гельмана-Виноградова охоплює не лише діловодні та архівні документи, але й різні форми книги, подають його праці, присвячені мініатюризації документів, зокрема, стаття «Гостинність карликів» [2]. Вивчаючи «процес фізичного стискування текстів», або «фізичного згортання документного середовища земної цивілізації», автор розглядає різні приклади нанесення записів, мікрофотокопіювання і мікрофільмування, аж до створення, зберігання і використання «нанодокументів», у тому числі мініатюрні видання книг. Отже, книги так само, як і інші документи, входять в документне середовище ноосфери.

У бібліотекознавстві одним з перших до ноосферної тематики звернувся Ю. М. Столяров у монографії «Бібліотека: структурно-функціональний підхід» (1981). Це звернення було пов'язане з необхідністю визначити особливості документа як одного з основних елементів бібліотечної системи. Ю. М. Столяров дав таке визначення документа: «Документом вважається будь-яка зафіксована в просторі і в часі нооінформація (інформація, створена людським розумом; на відміну від інформації, зафіксованої в явищах природи, біології і тому подібне)» [16, с. 69]. Таке ж визначення було повторене в підручнику «Бібліотечний фонд» (1991) [17, с. 20–21]. На перший погляд, тут дійсно відбита суть нооінформації («створена людським розумом»). Проте неточно охарактеризована її відмінність від «інформації, зафіксованої в явищах природи, біології». Річ у тому, що нооінформація, або соціальна інформація, є такою тому, що вона передається від людини до людини, тобто в суспільстві (соціумі), незалежно від виду матеріального носія, яким може бути як предмет, штучно створений спеціально для передачі інформації, так і предмет зі світу природи, використовуваний у суспільстві для передачі інформації про нього (наприклад, у музейній експозиції). Нооінформація відрізняється тим,

що вона передається і приймається людиною; точніше сказати, вона формується у свідомості людини, як тої, що передає, так і тої, що приймає інформацію (тобто певні знання (сенси), а також емоції, волевільні імпульси тощо).

Подальше вивчення поняття «документ» привело Ю. М. Столярова до значно більш уточненого уявлення: «У найширшому значенні слова документом є будь-який об'єкт матеріального світу, з якого можна витягнути необхідну інформацію. У вузькому сенсі під документом мають на увазі інформацію, записану штучним способом на деякому матеріальному носіїві, здатну служити одиницею в семантичному процесі» [18, с. 27]. Ю. М. Столяров відзначає: «Документ бібліотечного фонду — це семантична інформація, зафіксована за допомогою знакової системи на матеріальному носіїві, що відповідає профілю певного бібліотечного фонду» [18, с. 353]. Загалом такі визначення не суперечать дефініції документа, яку подав К. Б. Гельман-Виноградов, а в останньому випадку додатково служать уточненню особливостей документа з бібліотечного фонду. Семантична інформація, властива документу, дорівнює заявленій раніше Ю. М. Столяровим нооінформації як інформації, створеної людським розумом.

Особливу увагу приділив нооінформації білоруський бібліотекознавець Р. С. Мотульський. Він першим з бібліотекознавців присвятив нооінформації окрему статтю «Механізм формування і поширення нооінформації» (2000), а пізніше включив відповідні відомості в монографію «Бібліотека як соціальний інститут» (2002) і навчальний посібник для вишів «Загальне бібліотекознавство» (2004). За його словами, нооінформація — це інформація, створена людиною. Р. С. Мотульський дав таке визначення: «Нооінформація — це концептуально пов'язані відомості, дані, поняття, відбиті у свідомості людини, і уявлення про дійсність, що змінюють її» [8, с. 8]. Ядро цієї дефініції («відомості, дані, поняття, відбиті у свідомості людини») не викликає заперечень, але інші характеристики сумнівні. Чи завжди можна сказати, що відомості, відбиті у свідомості людини, «концептуально пов'язані»? Цілком можливо, що вони є окремими фактами або думками, не пов'язаними між собою. Чи завжди інформація, отримана людиною, повинна міняти її уявлення про дійсність? Отримана інформація може доповнювати наявні знання або підтверджувати їх, не змінюючи в цілому уявлення про дійсність.

Р. С. Мотульський вважає, що «основна властивість нооінформації — суб'єктивність», що «нооінформація — це суб'єктивне віддзеркалення об'єктивного світу» [8, с. 8]. Виділення такої властивості пояснюється, мабуть, тим, що головну увагу вчений приділив аргументації відмінностей нооінформації, що формується в індивідуальній свідомості особи, від генетичної інформації, теж властивої людині, але такої, що кардинально відрізняється від соціальної інформації, і з цим не можна не погодитися. Проте нооінформація не є надбанням окремої особи. Вона властива суспільству в цілому, ноосфері як сфері, що об'єднує прояви розуму всіх людей, соціуму загалом.

Перевагою концепції, поданої Р. С. Мотульським, є твердження про те, що змістом документів є нооінформація. Але чи можна сказати, що ця інформація суб'єктивна? Що вона обов'язково містить концептуально пов'язані відомості і змінює уявлення про дійсність суб'єкта, що сприймає її? Вважаємо, що суть нооінформації у цій теорії була розкрита недостатньо.

Надалі поняття нооінформації неодноразово застосовувалося в документології. У відгуку на навчальний посібник Ю. М. Столярова «Документний ресурс» (2010), підтримуючи розгляд документа у світлі ноосферної парадигми, А. В. Соколов написав: «Я упевнений, що академік В. І. Вернадський гаряче вітав би гуманістичний пафос поняття нооінформація, бо в ньому є видимими зірничі прогнозовані ним ноосфери» [11]. Цілком правомірний висновок, який робить А. В. Соколов: «якщо окремий документ — носій нооінформації, то бібліотечний фонд — це цитадель нооса, творчого людського розуму, а бібліотечна система, разом з архівною, музейною, бібліографічною, книговиданням, а може бути, і канцелярсько-бюрократичною системою, утворюють ядро ноосфери» [11].

У наукових і педагогічних працях Ю. М. Столярова з документології А. В. Соколов бачить «глобально-ноосферний діапазон мислення», «глобально-ноосферні погляди», «ноосферну парадигму» [11]. Відзначається, що особливо вони проявилися в теорії документного ресурсу Ю. М. Столярова, хоча автор не акцентував цей аспект. А. В. Соколов підкреслює: «Соціально-культурний аспект документного ресурсу обумовлений тим, що утопічне Царство Розуму, що іменується «ноосфера» або «суспільство знання», ніколи не стане реальною без відповідної культурної спадщини. ...можна зробити висно-

вок, що ноосфера — це глобальна єдність усіх типів смислової комунікації, передусім документальної і електронної» [11].

У той же час А. В. Соколов відмовився використовувати поняття «ноосферної інформації» для характеристики документа з такою аргументацією: «будь-який документ — рукописний, друкарський або електронний — є не нооінформацією (шкода розлучатися з такою красивою, але оманливою метафорою), а відносно завершеним нооповідомленням, що є стабільним речовим об'єктом, призначеним для передачі сенсів у соціальному просторі і часі, тобто для соціальної комунікації» [11].

Проте ця відмова була пов'язана не з ноосферною характеристикою документа, а з дискусійністю поняття «інформація». Документарні нооповідомлення, за А. В. Соколовим, можуть бути як штучно створеними знаками, так і музейними експонатами, реліквіями, гербаріями, моделями та іншими об'єктами, що «говорять самі за себе». Зараз А. В. Соколов стверджує: «будь-який документ за суттю є семантична (смилова) інформація, що є сенсом (результатом мислення), зафіксованим на матеріальному носії в знаковій формі» [14, с. 19]. Вважаємо, що «семантична (смилова) інформація» — це і є нооінформація. Використання терміна «інформація» і, як її різновиду — «нооінформація» — цілком можливо як метонімічний оборот, в якому одне слово замінюється іншим, що означає предмет (явище), який знаходиться в тому або іншому зв'язку з предметом, що позначається замінюваним словом.

Приймаючи поняття і термін «нооінформація» в значенні «інформація, що циркулює в людському суспільстві», вважаємо за можливе ввести термін «ноокомунікація» стосовно соціальної інформаційної комунікації, в процесі якої від людини (соціального суб'єкта) до іншої людини (соціальному суб'єктові) передаються знання, емоції, вольові імпульси, тобто все те, що об'єднується поняттям «сенси» або «семантична інформація». Одним з видів ноокомунікації є документальна комунікація, в якій відповідна нооінформація передається за допомогою документів. Для дослідження ноокомунікації, у тому числі документальної комунікації, потрібна наукова дисципліна — «ноокомунікологія» [22].

Розглядаючи ноосферну тематику в працях учених-бібліотекознавців, А. В. Соколов відмічає, що Г. Ф. Гордукалова в 1992 р. У док-

торській дисертації показала взаємозв'язки ноосфери і документального потоку і дійшла висновку, що «документальний потік — джерело саморозвитку ноосфери, її основний рушій, спосіб удосконалення, збереження і еволюції земної цивілізації» [5; цит. за: 15, с. 73].

Поняття ноосфери виявилось привабливим і для теоретиків бібліографії. Найбільш яскраво це виразив В. О. Фокеєв, назвавши свою концепцію бібліографії «ноосферно-культурологічною». Учений пояснює: «Метасистема бібліографії — ноосфера, де бібліографія є феноменом, що відповідає за організацію її формування, інтелектуального життєзабезпечення суспільства. Бібліографія виступає інтегральним компонентом, що реалізовує інтелектуальний (ідеальний) доступ до змісту ноосфери — джерел знання (текстів)» [21, с. 218].

Ноосферизм бібліографії відстоює болгарська дослідниця А. В. Куманова. На основі ноосферної теорії А. В. Куманова розглядає різні види інформаційного моделювання, документальну інформацію як безперервний багатомірний діалог усіх часів і народів і бібліографічні форми згортання інформації. Цим проблемам вона присвятила ряд статей і фундаментальні монографії.

Звернемося до пояснень А. В. Куманової, яким чином бібліографія контактує з ноосферологією: «Ноосферична картина бібліографічної галузі — гуманітарної бібліографії — результат проникнення у форму бібліографічних реалій, завдяки чому можна спостерігати їх на досить тонкому рівні ментальної будови, пізнавати і цілеспрямовано впливати на механізми пошуку, складання, зберігання і поширення бібліографічної інформації» [6, с. 244–245]. «Бібліографічна інформація — основний продукт бібліографічної діяльності, за допомогою якого бібліографія здійснює свої функції в інформаційному просторі. Інформаційний простір — область функціонування (буття) інформаційних реалій (у тому числі — і бібліографічних), їх задум, концептуальність, протяжність, структурність, співіснування і взаємодія. Інформаційний простір — не готове, закінчене, статичне середовище; воно — ідеальне, ментальне, семантичне, інтелигібельне [тобто доступне для осягнення інтелектом — Г. Ш.] породження ноосфери, що постійно трансформується; у ньому через людину триває і розвивається творчий та інформаційно-комунікативний процес. Інформаційне моделювання — згортання (створення, пошук, зберігання, поширення, фільтрування, ущільнення, структуризація,...) інфор-

мації; установка зв'язків між інформаційними феноменами, у тому числі, — різної природи (матеріальної, ідеальної), і різного порядку (реальності, свідомості). Бібліографія — вторинно-документальний рівень широкомасштабного інформаційного моделювання єдиного багатомірного багатоярусного інформаційного простору (=ноосфери) установки зв'язків (між світом документів і світом читачів)» [6, с. 245].

Отже, концепція бібліографії А. В. Куманової, що адекватно відображає бібліографічні реалії, побудована на ідеї ноосферизма. Ноосферизм трактується як «науковий світогляд і одночасно — ідеал соціального устрою в ХХІ ст.: керована соціоприродна еволюція на базі громадського інтелекту і системи освіти» [15, с. 75].

Наведені в статті приклади використання ноосферної теорії в документознавстві, бібліотекознавстві і бібліографознавстві свідчать про плідність ноосферного підходу, про його вплив на глибину розробки теоретико-методологічних проблем усіх дисциплін документологічного комплексу і ширше — інформології. Слід зазначити, що ноосферний підхід тут в більшості випадків поєднується з інформаційним. Ноосфера ототожнюється з соціальною інформаційною сферою (інфосферою); соціальна (семантична) інформація трактується як нооінформація. На думку А. Д. Урсула, ноосфера — «найбільш досконала форма інформаційних процесів у цивілізаційному просторі» [19, с. 79].

Проте не можна не помітити, що в більшості випадків в документології ноосфера розуміється не як фантастичне «світле майбутнє», а як реальний стан сучасного суспільства, в якому людська думка формує інформаційний простір.

У зв'язку з цим викликає сумніви однозначно позитивна оцінка ноосфери, прийнята в більшості концепцій, охарактеризованих А. В. Соколовим [15]. Якщо прийняти тезу про те, що ноосфера виникає разом з появою Людини розумної як біологічного виду, то можна побачити, що мисляча оболонка Землі формувалася найрізноманітнішими ідеями і прагненнями. Одні з них ми оцінюємо як прогресивні, що сприяють розвитку усього людського суспільства. Серед них загальнолюдські цінності, гуманність, миролюбність, милосердя, дбайливе ставлення до природи, накопичення природничо-наукових і соціологічних знань тощо. На протилежному полюсі — екстремізм, войовничість, нетерпимість, пожадливість, споживче ставлення до природи, забобони і тому подібне. Ще більш вражаючі результати практичної,

нібито «розумної», діяльності людей, серед яких і експлуатація людини людиною, і руйнування природного середовища, і війни, вбивства тощо. Усе це відбивається в суспільній свідомості, тобто в нооінформації, і в змісті документів, у тому числі книг.

У перерахованих ідеях начебто зрозуміло з першого погляду, що є добрим, а що поганим, інакше кажучи, що відповідає ноосферному ідеалу, а що ні. Проте всі вони існують у суспільній свідомості і, відповідно, відбиваються в документованих текстах.

Крім того, є низка якостей, яким важко дати однозначну оцінку. Наприклад, слухняність, терпіння, християнське «непротивлення злу насильством», «полюби ворога свого» і тому подібне — це добре або погано? Вони допоможуть уникнути конфлікту, але не зупинять зло, дозволять йому розростися до людиноненависництва. Останнє теж відбивається в документах, таких, де викладаються ідеї фашизму, расизму, націоналізму і тому подібне. Чи стають вони частиною ноосфери і, як наслідок, нооінформації? Точніше, чи припускає поняття ноосфери їх співіснування з ідеями гуманізму, толерантності, панування Розуму?

Інакше кажучи, ноосфера — це або те, що вже є і з чим доводиться жити людству, або далекий від дійсності ідеал, прекрасне майбутнє, утопія.

Дискусійність учення про ноосферу залишає відкритими питання його застосування в документологічних дослідженнях. Коли виникла (чи виникне) ноосфера, чи існує вона нині, чи можливо взагалі її існування? Учені дають різні, іноді прямо протилежні, відповіді на ці питання.

Одну з відповідей запропонував А. В. Соколов: «Теоретичні узагальнення, накопичені у фундаментальній педагогіці, психології і соціології, звичайно, необхідно використовувати при розробці моделей людини ноосферної, але не обійтися без участі фахівців в галузі бібліосфери, документосфери, інфосфери, оскільки саме вони — головні дійові особи в процесі перетворення техногенної цивілізації в гуманістичну ноосферу. Саме ним, передусім — бібліотекарям, музейним і культурно-освітнім працівникам, що забезпечують соціалізацію і гуманістичне виховання підростаючого покоління, належить виконати основну роботу з «виращування» людської і людяної популяції реальної ноосфери» [15, с. 80–81].

Заклик А. В. Соколова обговорити можливості участі бібліотек у формуванні «Людини ноосферної» знайшов відгук у колег з Челябінського державного інституту культури. У 2017 році в журналі «Вісник культури і мистецтв», що випускається цим інститутом, статтею А. В. Соколова [10] була розпочата дискусія про можливості розвитку ноосферології і ролі бібліотек в наближенні ноосферного майбутнього [1]. Обговорення показало, що ідею ноосферної освіти громадян і формування ноосфери як «суспільства, де мірилом національного і індивідуального багатства стануть духовні цінності і знання Людини, що живе в гармонії з довкіллям» [19] підтримує багато хто, але не всі вірять в можливість її здійснення [20].

Стурбованість проблемами входження в ноосферну цивілізацію виявила і редакція українського видання «Вісник Книжкової палати» [9]. Основна ідея, яку підтримала редакція, виражена в заголовку статті Л. Лищитовича: «Формування системи масового безперервного навчання населення — основа побудови нової ноосферної цивілізації» [7].

Слід сказати, що обговорювані ідеї привабливі і актуальні. Проте, якщо розуміти ноосферу як «світле майбутнє», то досвід показує, що досягти його дуже складно, якщо не неможливо. Мабуть, слід визнати, що ноосфера — це не обов'язково сфера Розуму (з великої букви), а просто сфера суспільної свідомості, в якій є як культурні досягнення, так і негативні явища? Саме у такій сфері доводиться жити і діяти бібліотечно-бібліографічним соціальним інститутам. Виховання «ноосферної людини» — лише одне із завдань їх діяльності.

Ноосферологічний підхід, тобто підхід, що враховує результати науки про ноосферу — ноосферології, виступає як один з методологічних засобів пізнання документосфери. Користь такого підходу з наукової точки зору — в уточненні об'єктів дослідження, загальних для всіх документологічних дисциплін і спеціальних для кожної з них. У практичному плані ноосферологічний підхід дозволяє усвідомити взаємозв'язок і взаємозалежність ноосфери, інфосфери, документосфери і бібліосфери, не протиставляючи їх.

Вчення про ноосферу приваблює гуманістичним пафосом, вірою в Людину, в її можливість змінити світ на краще. Ймовірно, тому, незважаючи на нігілістичну відповідь про існування ноосфери в сьогоденні, вчені замислюються про те, як наблизити ноосферне майбутнє. Для бібліотечно-бібліографічних дисциплін перспективними на-

прямами досліджень повинні стати як методологія застосування ноосферної теорії в спеціальних дослідженнях, так і практичні наслідки ноосферного трактування інформаційного суспільства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Берестова Т. Ф. Результаты юбилейного года: горькие размышления шеф-редактора о настоящем и уверенность в светлом будущем / Т. Ф. Берестова // Вестн. культуры и искусств. — 2017. — № 4 (52). — С. 5–7.

2. Гельман-Виноградов К. Б. Гостеприимство карликов / К. Б. Гельман-Виноградов // Гельман-Виноградов К. Б. Особая миссия документов : избр. тр. — Москва, 2009. — С. 153–168.

3. Гельман-Виноградов К. Б. Документальная память ноосферы как новый объект познания (к постановке проблемы) / К. Б. Гельман-Виноградов // Междунар. форум по информ. и документации. — 1992. — Т. 17. — № 1. — С. 8–16.

4. Гельман-Виноградов К. Б. Особая миссия документов : избр. тр. / К. Б. Гельман-Виноградов ; предисл. М. В. Ларина. — Москва, 2009. — 182 с., 1 л. портр. — (Труды учёных ВНИИДАД).

5. Гордукалова Г. Ф. Документальный поток в библиографической деятельности: история, теория, технология освоения : дис. ... д-ра пед. наук: 05.25.03 / Г. Ф. Гордукалова. — Санкт-Петербург, 1992.

6. Куманова А. В. Философские проблемы ноосферизма вторично-документального информационного моделирования (Системогенетические аспекты) / А. В. Куманова // Системогенетика и проблемы глобального развития : коллектив. науч. моногр. / под науч. ред. А. И. Субетто, В. А. Шамахова. — Санкт-Петербург : Астерион, 2015. — С. 238–248.

7. Ліщитович Л. Формування системи масового безперервного навчання населення — основа побудови нової ноосферної цивілізації / Л. Ліщитович // Вісн. Кн. палати. — 2017. — № 3. — С. 11–18.

8. Мотульский Р. С. Механизм формирования и распространения нооинформации / Р. С. Мотульский // Науч. и техн. б-ки. — 2000. — № 10. — С. 4–15.

9. Сенченко М. І. Новий світовий лад — ноосферна цивілізація / М. І. Сенченко // Вісн. Кн. палати. — 2017. — № 3. — С. 10.

10. Соколов А. В. Вестники ноосферы в вузах культуры / А. В. Соколов // Вестн. культуры и искусств. — 2017. — № 2 (50). — С. 179–184.
11. Соколов А. В. Документный ресурс ноосферы : отклик на выход в свет учебного пособия Ю. Н. Столярова «Документный ресурс» (М. : Либерейя-Бибинформ, 2009) / А. В. Соколов // Науч. и техн. б-ки. — 2010. — № 1. — С. 119–129;
12. Соколов А. В. На путях познания документосферы. Часть 1. Первое приближение к сущности документа: эмпирический подход / А. В. Соколов // Науч и техн. б-ки. — 2016. — № 5. — С. 7–28.
13. Соколов А. В. На путях познания документосферы. Часть 2. Второе приближение к сущности документа: информационный подход / А. В. Соколов // Науч и техн. б-ки. — 2016. — № 6. — С. 3–22.
14. Соколов А. В. На путях познания документосферы. Часть 3. Третье приближение к сущности документа: гуманистический подход / А. В. Соколов // Науч и техн. б-ки. — 2016. — № 7. — С. 3–21.
15. Соколов А. В. Ноосфера и библиотеки / А. В. Соколов // Науч. и техн. б-ки. — 2017. — № 9. — С. 71–82.
16. Столяров Ю. Н. Библиотека: структурно-функциональный подход / Ю. Н. Столяров. — Москва : Книга, 1981. — 255 с.
17. Столяров Ю. Н. Библиотечный фонд : учебник / Ю. Н. Столяров. — Москва : Кн. палата, 1991. — 271 с.
18. Столяров Ю. Н. Библиотечный фонд : учебник / Ю. Н. Столяров. — Санкт-Петербург : Профессия, 2015. — 383 с.
19. Урсул А. Д. Несколько замечаний о ноосфере / А. Д. Урсул // Вестн. культуры и искусств. — 2017. — № 3 (51). — С. 78–86.
20. Флиер А. Я. Не стоит сказку делать былью / А. Я. Флиер // Вестн. культуры и искусств. — 2017. — № 3 (51). — С. 87–90.
21. Фокеев В. А. Ноосферно-культурологическая (когнитографическая) концепция библиографии / В. А. Фокеев // Рос. Библиографоведение: итоги и перспективы. — Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2006. — С. 216–231.
22. Швецова-Водка Г. Н. Документ в свете ноокоммунологии : науч.-практ. пособие / Г. Н. Швецова-Водка. — Москва : Информ. центр сотрудничества «Литера», 2010. — 381 с. — (Современная библиотека ; вып. 65).

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Навчальна програма дисципліни «Документознавство»	6
1.1. Пояснювальна записка	6
1.2. Зміст курсу	7
1.3. Список літератури до курсу.....	32
2. Самостійні роботи	50
3. Семінарські заняття.....	58
4. Практичні заняття	84
5. Контрольні питання для підготовки до заліку та екзамену	88
6. Тестові завдання з курсу «Документознавство»	92
6.1. Тести з документознавства для заліку	92
6.2. Тести з документознавства для екзамену.....	103
Додаток 1. Таблиці класифікації Документа IV.....	120
Додаток 2. Швецова-Водка Г. М. Ноосферна тематика в документології	125

Навчальне видання

Документознавство

Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Автори-укладачі:

Швецова-Водка Галина Миколаївна — доктор іст. наук,
професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ;
Костенко Марина Степанівна — ст. викладач
кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Відповідальний за випуск — доцент Сілкова Г.В.,
зав. кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Керівник видавничих проектів: Ястребов А.О.
Друкується в авторській редакції
Дизайн обкладинки: Тишківська Н.М.
Комп'ютерна верстка: Тишківська Н.М.

Підписано до друку 26.05.2021 р.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів — 8,13.
Обл.-вид. аркушів — 6,10.
Тираж 200 прим.

ТОВ «Видавничий дім «КОНДОР»
Свідоцтво серія ДК № 5352 від 23.05.2017 р.
03067, м. Київ, вул. Гарматна, 29/31
тел./факс (044) 408-76-17, 408-76-25
www.condor-books.com.ua